

Leto XIX. Stev. 146
DIREKTOR »BORBE«
VLAJKO BEGOVIC
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
MIROSLAV VITOROVIC
UREJA UREDNIŠKI ODBOR
List izhaja vsak dan razen
petka. — Ceni 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA

BORBA

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE
DELOVNEGA LJUDSTVA JUGOSLAVIJE

»LJUDSKA PRAVICA«
USTANOVljena 5. OKTOBRA
1934 * MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
TEDNIK, OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL 1951 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
* OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA
KOT »BORBA« ZA SLOVENIJO

Prvih pet mesecev

Izvršni svet je te dni predložil Skupščini poročilo o stanju gospodarstva v prvem četrtletju. Gre za obdobje, ko je bilo naše gospodarstvo v pripravah na novi, čedalje hitrejši napredek pod vplivom več negativnih činiteljev, ki so njegov dinamični razvoj sicer nekoliko zadržali, niso ga pa mogli zaustaviti. V drugem četrtletju (prva dva meseca) se je naš gospodarski položaj znatno zboljšal. Za razvoj gospodarstva v prvih petih mesecih so značilni naslednji momenti: nenehno naraščanje proizvodnje, čedalje večji izvoz in znatno manjši uvoz, pa tudi delna neurejenost trga, ki je šele v maju kazal znake stabilizacije in pomiritev.

Proizvodnja je bila v tem obdobju pod vplivom več činiteljev, ki so zavirali njen razvoj. Vremenske nege v prvih zimskih mesecih so povzročile v nekaterih gospodarskih panogah motnje v proizvodnji. Velike težave smo imeli tudi z uvozom surovin, ker je tuja pomoč v teh mesecih malone odpadla. Presežki tečajev na deviznem obračunskem mestu pa so povzročili njihovo podražitev. Vse te težave smo imeli v času, ko so gospodarske organizacije poslovale še na podlagi začasnih instrumentov, zaradi česar nismo mogli imeti jasne predstave o razmerah, v katerih bodo proizvajalec, tudi, ko bo začel delovati novi, zamotani mehanizem gospodarskega sistema.

Industrijska proizvodnja se je morala boriti z vsemi temi težavami, vendar pa je znatno napredovala, zlasti v zadnjih dveh mesecih. V prvih štirih mesecih je bila raven proizvodnje za kakih 11% višja kakor v istem obdobju lanskega leta. Leto aprila proizvodnja je za 13% presešla lamsko. O uspehih, ki smo jih dosegli v maju, še nimamo podatkov. Po poročilih iz nekaterih večjih podjetij pa lahko računamo z nadaljnjim naraščanjem proizvodnje.

Znatno je narasla proizvodnja v vseh panogah industrije (vštevši rudarstvo) razen treh: industrije gradbenih potrebščin, lesne industrije in barvne metalurgije. Vse to kaže, da bomo v zvezi težavam plan v glavnem izpolnili. Za izpolnitev letošnjega plana, ki predvideva za 17% večjo industrijsko proizvodnjo kakor lani, je sedanje povečanje za 11% mesečno še zmeraj nezadostno. Samo z nenehnim, čedalje hitrejšim napredovanjem proizvodnje, iz dneva v dan, od meseca do meseca, lahko nadoknadimo tisto, kar smo v prvih mesecih zamudili. Za to pa imamo stvarne možnosti; šele v drugem polletju pridejo meseci, ko je proizvodna dinamika najvišja in ko se bje odločilna bitka za plan. K temu bodo pripomogle tudi nove zmogljivosti, ki so šele začele ali pa bodo v kratkem začele obratovati. Razen tega so nehali delovati mnogi činitelji, ki so doslej proizvodnjo zavirali. Zaradi neugodnega vremena pa lahko računamo z nekoliko manjšo kmetijsko proizvodnjo, kar bi vsekakor vplivalo na našo plačilno bilanco.

Zadnje povečanje proizvodnje, ki smo ga dosegli v zvezi mnogim težavam, kaže, da ima naše gospodarstvo na razpolago takšne proizvodne zmogljivosti, ki nam lahko daje večjo proizvodnjo, kakor jo pričakujemo. Z odstranitvijo več negativnih činiteljev bo prišla naša proizvodna sposobnost do popolnejšega izraza. Na drugi strani pa sedanja normalizacija proizvodnje kaže, da je gospodarski sistem preстал prvo preizkušnjo in dokazal svojo življenjsko sposobnost. Seveda pa so se pri tem pokazale tudi pomanjkljivosti nekaterih njegovih instrumentov.

Naraščanje proizvodnje ob instrumentih, ki izpodbujejo izvoz

Vremensko poročilo

hidrometeorološke službe LRS
Stanje dne 19. junija 1954 ob 7: Nad Balkanom in južno Italijo se razširje področje hladnega zraka, ki povzroča oblačno vreme z vmesnimi padavinami.
Dopolnje je bilo po vsej Jugoslaviji oblačno vreme s krajevnimi padavinami v severni Sloveniji, Bosni in severovzhodnem delu. Temperatura je bila od 18 do 22 stopinj, ob jadrnu od 26 stopinj Celzija.

Vremenska napoved za nedeljo, 20. junija: Menjša je oblačno vreme z manjšimi krajevnimi plohami v popoldanskem času predvsem v alpskem svetu. Temperatura ponoči med 12 in 16 stop., podnevi pa do 27 stop. C.

nike, pozitivno vpliva tudi na izvoz. V prvih štirih mesecih je naš izvoz znatno zaostajal, tako da je bil dotok deviz nezaten, kar je povzročilo, da so tečaji poskočili. V tem obdobju smo izpolnili 27,7% izvoznega plana namesto 33%, kolikor je bilo predvidenih. Izvoz industrijskih izdelkov je bil v glavnem na lanski ravni, vtem ko smo kmetijskih pridelkov izvozili nad dvakrat več (lani je bil naš izvoz manjši zaradi suše).

Povečanje proizvodnje je treba pripisati, da se je v maju povečal tudi naš izvoz. V maju smo izvozili za 6.437 milijonov din blaga ali približno za 30% več, kakor povprečno v mesecih januar-april. V prvih desetih dneh junija je bila dinamika našega izvoza skoraj enaka kakor v maju. Sestava izvoza se je v primerjavi z lanskim letom in celo glede na letošnji plan bistveno spremenila. Izvoz nekaterih izdelkov in pridelkov, ki so bili glavna postavka, kakor na pr. les, barvne kovine in koruza, je znatno zaostal. To pa smo nadoknadili s povečanjem izvoza industrijskih izdelkov itd.; znatno je narasel tudi izvoz nekaterih kmetijskih pridelkov, zlasti živine (goveda, prašičev itd.). Povečanje izvoza bo ugodno vplivalo na našo trgovinsko bilanco in na proizvodnjo, ker bomo tako zagotovili več deviznih sredstev za nakup surovin.

V prvih mesecih letošnjega leta je bil naš notranji trg pod medsebojnim vplivom več činiteljev, ki so povzročili podražitev večjega števila potrebščin, zlasti investicijskih in surovin. Razen občutnega zmanjšanja proizvodnje v januarju in februarju, zaradi česar je bila ponudba nekoliko manjša, so na formiranje cen negativno vplivali tudi visoki devizni tečaj, ki so jih gospodarske organizacije v kalkulirale v cene, dalje neurejen kreditni sistem in povečanje denarnega obtoka, kakor tudi monopolistični položaj nekaterih gospodarskih organizacij. Razen tega je šlo za obdobje, ko se je gospodarstvo prilagovalo novim instrumentom, kar je glede na pozno uveljavljanje plana negativno vplivalo tudi na trg.

Vse to je povzročilo zvišanje cen na debelo, ki je znašalo v prvem četrtletju v primerjavi z decembrom približno 5%. V aprilu so cene naraščale nekoliko počasneje, v maju pa večjih sprememb ni bilo. Cene na drobno

pri nekaterih vrstah blaga že zmeraj naraščajo, kar je razumljivo, ker so se surovine podražile in ker bo trajalo nekaj časa, preden se bo stabilizacija njihovih cen poznala v trgovini z blagom.

Naš notranji trg se je zadnje mesece nekoliko pomiril zaradi ukrepov, ki smo jih storili, da bi preprečili nadaljnje naraščanje cen. Uvoz surovin ne gre prek deviznega obračunskega mesta, tako da njihove cene niso več podvržene tolikšnemu kolebanju tečajev. Razen tega smo določili najvišje cene nekaterih osnovnih surovin, ki najbolj vplivajo na formiranje cen ostalih potrebščin. Vse to bo ob stalnem naraščanju proizvodnje vplivalo na ublažitev položaja na našem trgu.

Po obdobju začasnih motenj, ki so normalne v prehodu na nove instrumente, stopa torej naše gospodarstvo v obdobje stabilizacije. V prihodnjih mesecih, ko se bodo pokazale vse pozitivne strani novega gospodarskega sistema, bodo prišli novi instrumenti še bolj do veljave. Normalizacija proizvodnje in trga bo pravzaprav pomenila čedalje hitrejši gospodarski razcvet, ki so ga doslej zavirale mnoge čisto objektivne težave.

INDOKITAJSKI DEL AZIJSKE KONFERENCE V ZENEVI

Sporazum o Laosu in Kambodži

Molotov, Eden in Bedell Smith zapuščajo Ženevo, ostal pa bo Ču En Laj in jutri bo prišel tudi Mendès-France

Ženeva, 19. junija (Tanjug). Ministri, ki že več kot poldrugi mesec razpravljajo o vzpostavitvi miru v Indokini, so se nocjo sporazumeli o začetku neposrednih vojaških pogajanj med predstavnikih obeh nasprotnih poveljstev v Laosu in Kambodži za sklenitev premirja v teh deželah in morebitni umik tujih čet. Podobna vojaška pogajanja med nasprotnimi poveljstvi iz Vietnama so baje v Ženevi že tudi »precej dobro napredovala«.

Sporazumni sklep o vojaških pogajanjih za Laos in Kambodžo so sprejeli tik pred odhodom zunanjih ministrov SZ, Velike Britanije in ZDA iz Ženeve. Molotov bo odpotoval še to noč, Eden jutri dopoldne, Bedell Smith pa jutri popoldne. Ni znano, ali se bodo šefi teh treh delegacij vrnili v Ženevo, kaže pa, da jih ne bo nazaj do srede julija, ker so dobili vojaški predstavniki tri tedne časa za izdelavo skupnega predloga o premirju v Vietnamu, Laosu in Kambodži.

Današnji sporazum je napravil konec globoki krizi, ki je zajela ženevske razgovore v zadnjih tednih. Nagla sprememba je nastopila po padcu Lanielove vlade in zlasti po prekinitvi korejskih razgovorov.

Kompromisni predlog kitajskega ministra Ču En Laja in nagel uspeh Mendès-France sta omogočila dosego tega pomembnega sporazuma. Splošno sodijo, da pomeni to začetek novega delovnega obdobja v ženevskih raz-

govorih. Zanimivo je, da bo kitajski minister Ču En Laj ostal v Ženevi, kamor bo prišel v ponedeljek tudi novi francoski ministrski predsednik Mendès-France.

Takoj po seji, ki se je danes začela šele ob 19. uri in so jo

Nehrueva druga poslanica

New Delhi, 19. jun. (Tanjug). Predsednik Nehru je poslal še eno poslanico ceylonskemu ministrskemu predsedniku v zvezi z ženevskimi pogajanjmi. Nehru sodi, da se bo odgovornost dežel v

zaključili nekaj po 21. uri, so izdali uradno poročilo, v katerem pravijo, da so se sporazumeli glede pospešitve razgovorov o vzpostavitvi premirja v Indokini in da se bodo v ta namen predstavniki obeh strank iz Laos in Kambodže sestali v Ženevi ali na kraju samem, nadalje, da se bodo pogajali o umiku tujih čet in da bodo vojaški predstavniki čim prej obvestili ženevsko konferenco o uspehu razgovorov. Končno so se sporazumeli, da bo naslednja tajna seja o Indokini v torek popoldne.

južnovzhodni Aziji še bolj povečala, če ženevska pogajanja ne bodo obrabila sadov in v tem primeru bo potrebno še tesnejše sodelovanje med temi državami, da bi si zagotovile mir.

Ženeva, 19. jun. (Tanjug). — Šef severnokorejske delegacije na azijski konferenci Nam Il je davi odpotoval s sovjetskimi letalom v Korejo. Ob odhodu je izjavil, da so »izključno zahodne delegacije odgovorne za neuspeh korejskih pogajanj«. Južnokorejski predstavnik na konferenci Pjun Jung Taje pa je izjavil, da sta »odgovorni za neuspeh korejskih pogajanj Severna Koreja in Kitajska, ker nočeta priznati avtoritete OZN in njene pravice do nadzorstva nad volitvami v Koreji«.

»Miroljubni« kriteriji moskovske »Pravde«

Moskva, 19. jun. TASS sporoča, da je davišnja moskovska »Pravda« objavila uvodnik, v katerem odgovornost za neuspeh ženevskih razgovorov o korejskem vprašanju vrača na ZDA. Časnik piše da so »ZDA preprečile, da bi na ženevski konferenci uredili korejsko vprašanje. Zatem poudarja, da so bila na tej konferenci značilna nesoglasja med delegacijo ZDA in drugimi zahodnimi delegacijami, zlasti proti koncu konference«.

Stavka v Ferrari

Rim, 19. jun. (Tanjug). Stavkojuči kmetijski delavci v provinci Ferrara so prevzeli skoraj vso oblast v svoje roke. Ustavili so ves promet in vso delavnost. V raznih krajih so se spopadli s policijo.

Vladne gospodarske kroge je zelo prizadela ta stavka, saj je Ferrara najbolj razvita pokrajina v Italiji.

Mendès-France

Predsednik vlade in zunanji minister: Mendès-France (radikalni socialist); obrambni minister: Pierre König (republikanska socialna unija); notranji minister: Francis Mitterand (demokratsko socialna unija odpora); minister za prekomorska ozemlja: Robert Buron (narodno republikanski gibanje); minister financ, gospodarskih poslov in plana: Edgar Faure (radikalni socialist); minister za Združene države: Guy La Chambre (neodvisni republikanec); minister za tuniška in maročska vprašanja: Christian Fouchet (republikanska socialna uni-

ja); pravosodni minister in čuvaj pečata: Emile Hugues (radikalni socialist); minister za javna dela: Schaban-Delmas (republikanska socialna unija); prosvetni minister: Jean Berthoin (skupina levih republikancev); minister za trgovino in industrijo: Maurice Bourges-Maunour (radikalni socialist); minister dela: Claudis Petit (demokratsko socialna unija odpora); minister za bivše borce: Emmanuel Temple (neodvisni republikanec); minister za kmetijstvo: Robert Houdet (neodvisni poslanec); minister za obnovo: Maurice Lemaire (republikanska socialna unija); minister za javno zdravje: Aujoulet (neodvisni poslanec).

Brez socialistov in kominformovcev

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)
Paris, 19. junija. V novi vladi ni predstavnikov dveh največjih strank — socialistov in kominformovcev. Prvi so ostali zvesti svojemu stališču, na katerega so

se postavili že l. 1951 in niso poslali svojih predstavnikov niti v vlado Mendès-France, čeprav so glasovali za njegovo investituro. Pridržali so si pravico, da se vključijo v vlado po doseženem miru v Indokini in potem ko se bodo strinjali z gospodarskim programom vlade, pri čemer žele, da bi zagotovili možnosti za povečanje minimalnih delavskih mest. Kar zadeva kominformovce, so jih vse stranke izključile iz parlamentarnega življenja, zato je tudi Mendès-France odklonil njihovo podporo pri investituri.

Zanimivo je, da sta v novi vladi tudi dva narodna republikanca, ki sta v nasprotju s stališčem svoje stranke glasovala za investituro Mendès-France in vstopila v njegovo vlado. To je prvič po desetih letih, da je bila francoska vlada sestavljena na

Edgar Faure

podlagi koalicije, v kateri ni narodnih republikancev in v kateri nimajo le-ti monopola v zunanji politiki. V vlado so prišli tudi predstavniki neodvisnih republikancev, ki so nasprotovali investituri Mendès-France. Jedro vlade tvorijo potentakem radikalni socialisti, socialni republikanci (degolisti) in degolistični identisti, ki so si med seboj razdelili najvažnejše resore — zunanje zadeve, notranje zadeve, vojsko in finance, industrijo in trgovino.

Na temelju takšne sestave lahko rečemo, da nova francoska vlada sloni na popolni podpori radikalnih socialistov, na močni podpori degolistov in degolističnih identistov in na močni, toda zadržani podpori socialistov, ki so sicer zunaj vlade, jo pa podpirajo. Z nekaterimi pridržki je v vladi tudi stranka neodvisnih republikancev, ki je večinoma sovražno razpoložena proti vladi, kakor tudi narodni republikanci, katerih predstavniki v vladi prav nič ne izražata pravega razpoloženja te, po moči tretje stranke v francoskem parlamentu.

Na prvi pogled bi mogoče rekli, da je vlada na majhnih nogah, ker v njej ni treh največjih francoskih strank. Toda če upoštevamo, da so socialisti in kominformovci glasovali za njeno investituro, čeprav niso vstopili v vlado, potem se takšen vtis porazgubi.

Sodiijo pa, da si bo Mendès-France prizadeval zagotoviti aktivno udeležbo socialistov in zato pričakujejo, da bo v gospodarskem programu predvidel tiste reforme, ki jih socialisti zahtevajo.

B. Pečič

O DELU LJUDSKE TEHNIKE

Sveti za tehnično vzgojo

Komisija za družbena vprašanja pri predstvedstvu Zveznega odbora SZDL je imela nedavno sestanek, na katerem je proučila dosedanje dejavnost organizacije Ljudske tehnike — Zveze za tehnično vzgojo in njeno dejavnost v zvezi z vprašanji množične tehnične izobrazbe našega ljudstva. O tem so govorili tudi na plenarnem sestanku Centralnega odbora Ljudske tehnike pred dvema tednoma.

Na teh sestankih so poudarjali, da so dosedanje sadovi dela te organizacije znatni. Se več, ti sadovi zaslužijo pohvalo. Na drugi strani pa je treba poudariti, da so se posamezne zveze oziroma njihovi klubi v glavnem ukvarjali z vzgojo športnih prvakov in organiziranjem večjih tekem. To samo po sebi ne bi bilo napačno, ne smeli pa bi tega delati v škodo širše, bolj vsestranske družbene dejavnosti. Ni dvoma, da mpozicijska tehnična izobrazba ne more biti samo stvar Ljudske tehnike, saj je za takšno nalogo prešibka. Za to so potrebne še druge družbene organizacije in združenja, potrebna je večja aktivizacija SZDL ter razumevanje in gnotna pomoč organov komune. Pomoč komune pa je bila doslej neznatna.

300.000 ČLANOV MANJ KAKOR LETA 1951

V organizacijah Ljudske tehnike, v klubih Zveze je zdaj kakih 250.000 članov, od teh v Srbiji 78, na Hrvaškem 45, v Sloveniji 28, v BiH 20, v Makedoniji 45, v Crni gori pa 14.000. Leta 1951 je bilo članov približno 450.000. Zakaj je število članstva tako padlo? V novem položaju so bile naše osnovne organizacije spriču družbenih sprememb prepričane same sebi in niso mogle premagati začetnih težav, zlasti finančnih. Zato je začelo število članstva padati.

Razstava železniške industrijske šole

Ljubljana, 19. junija Danes dopoldne je bila v Sindikalnem domu železničarjev na Trgu Osvobodilne fronte odprta razstava železniške industrijske šole iz Ljubljane, ki prikazuje delo in uspehe učencev in šole. V dveh dvoranah so razstavljeni izdelki učencev vseh oddelkov šole: ključavničarskega, strugarškega, elektrotehničnega, kovaškega, varilnega, telegrafsko-telefonskega in mizarskega oddelka. Poleg najbolj preprostih izdelkov, obdelav raznega materiala, kladiv in klešč, so razstavljeni tudi razni stroji, ki so docela samostojni izdelki učencev šole. Tako vzbujajo pozornost najmodernejši mali in veliki vrtilni stroji, manjša tovorna dvigalca, ki so razen elektromotorja v celoti izdelki učencev, najmodernejša mizarske žage, kovaška vzmetna kladiva in še drugi stroji. Vsi razstavljeni predmeti dokazujejo uspešnost pouka in visoko usposobljenost dijakov železniške industrijske šole.

Mar delavska knjižica ni važen dokument?

Če bi pričel, ki podpisujejo neresnične izjave, strogo kaznovali, bi v knjižicah ne bilo netočnih podatkov

Ko je bilo pred leti določeno, da bodo imeli pri nas vsi zaposleni delovne knjižice, kjer bodo vpisana službena leta in drugi podatki o delovni dobi, so bili delavci in namočenci tega veseli. Marsikdo si je mislil, da pač ne bo imel ne sitnosti, ne nepotrebnih poti, ko bo prišel čas za pokoj. Toda sedaj kaže stvar nekoliko drugače. V Ljubljani n. pr. gre izdajanje knjižice tako počasi izpod rok, da bo marsikoga upokojitev prehitela, predno bo imel v rokah delovno knjižico, saj smo slišali, da bo treba še dobra tri leta predno bodo pri dosedanjem načinu izdajanja knjižice na tekočem.

Toda, tudi marsikomu, ki bo kasneje upokojen, nevidnosti ne bodo prihranili, ne samo v Ljubljani, temveč tudi v drugih krajih Slovenije. Na zadnji skupščini Zavoda za socialno zavarovanje za mesto in okraj Ljubljana je namreč nekdo vprašal, če je delovna knjižica dokument. Odgovor ni bil posem jasen in določen, temveč se je glasil nekako tako: delovna knjižica bi bila dokument (kot je bilo to misljeno) — če bi vsebovala dobro preverjene in točne podatke. Toda zavodi imajo slabe izkušnje in že v več primerih so ugotovili pri preverjanju službenih let, da so si razni ljudje pomagali s pričami in lažnimi podatki, da bi prišli do pravic, ki jih sicer daje samo opravljeno delo.

Slišali smo, da bi bila potrebna nova revizija — nekaj so se spremenili zakonski predpisi, predesem pa je nezanesljivo zaščevanje pri-

Prej so bile vajene pomoči države in prilagojene vodstvu od zgoraj. Zato se v novem položaju niso takoj znašle. To je pa samo delni vzrok, da je število članstva padlo. Mnogi člani so mislili, da bodo v Ljudski tehniki kaj »priveržili« z nižjimi cenami in drugimi olajšavami. Ko pa so se prepričali, da iz te moke ne bo kruha, so obrnili organizaciji hrbet. V klubih in uravah so ostali resnični ljubitelji tehnike.

Komune so doslej organizacijam Ljudske tehnike premalo pomagale, ponekod pa sploh ne. Dogažalo se je celo, da so organizacijam jemale prostore in jih dajale na razpolago gostinskim podjetjem. Ljudska tehnika je dobivala pomoč v glavnem iz republiških proračunov, pa tudi ta je bila v zadnjih dveh letih neznatna. V Srbiji znaša letos pomoč 9 milijonov, na Hrvaškem 24,5, v Sloveniji 10, v BiH 5, v Makedoniji 15, v Crni gori pa 7 milijonov. Vzrok, da je število članstva tako padlo, pa ni samo v pomanjkanju denarne pomoči. Tudi s tem denarjem bi se dalo marsikaj storiti. Skoraj nikjer se SZDL ni zanimala za organizacijo Ljudske tehnike, čeprav ji je pomoč nujno potrebna. V tej organizaciji dela tudi premalo strokovnih moči. Niso redki primeri, da imajo posamezni klubi in društva celo v večjih mestih samo 15 do 20 članov. Kakih 30 okrajev organizacije LT sploh nima.

Število članov v društvih je majhno, zanimanje mladine in odraslih za tehnično znanje pa veliko. Tehnične izobrazbe pa ne moremo ločiti od splošnih naporov za povzdigo kulture.

Glavni vzrok, da je število članstva v organizacijah Ljudske tehnike tako padlo, pa je v tem, da so se organizacije in klubi predvsem omejili na ozko strokovnost, da usposablajo večidel le športne prvake. Postalo je že nekakšno pravilo, da je važneje imeti enega ali dva rekorderja kakor večje število mladincev ali organizirati kak strokovni tečaj na vasi. To dvojje bi

Tudi v Srbiji in Vojvodini so divjale nevihte

V zadnjih dneh so bili nad Vojvodino močni nalivi. Včeraj jutraj pa se je v Sremu utrgal oblak. Fruškogorski potokli so hitro narasli in poplavlili večje število krajev. Poplava je najhuje prizadela prebivalce Šida in okoliških vasi.

morali spraviti v sklad. Športa naj organizacije LT ne zanemarjajo, na drugi strani pa ga tudi ni treba gojiti pretirano. Paziti je treba tudi, da bodo denarna sredstva enakomerno razdeljena na vsa področja, kar jih obsega Ljudska tehnika.

IN VENDAR SO BILI DOSEŽENI LEPI USPEHI

Vzlic tem pomanjkljivostim pa je treba poudariti, da je doseglja Ljudska tehnika lepe uspehe. Izšolala je 800 pilotov, nad 5000 jadralcev, 12.000 padalcev, kakih 25.000 radioamaterjev in 2500 radiotelegrafistov. V klubih Avtomoto zveze se je izučilo nad 50.000 šoferjev, 24.000 motociklistov in kakih 5500 traktoristov. Toda uspehi so od leta do leta manjši. Leta 1951 se je izučilo 22.900 članov, predlanskim 12.014, lani pa 10.668. Največ se je izučilo mladincev. Zato je nekoliko nerazumljivo, da je najmanj klubov v šolah. In vendar bi morala biti dejavnost v šolah na prvem mestu. Društva Ljudske tehnike bi morala postati podbuniki za ustanavljanje laboratorijev, kabinetov in poskusnih postaj v šolah. Večina društev inženirjev in tehnikov razpravlja o potrebi po večji dejavnosti in družbeni odgovornosti za vprašanja tehnične izobrazbe. Nekatere sekcije teh društev so se že včlanile v Zvezo za tehnično vzgojo. To je storila tudi nedavno ustanovljena Studentovska zveza za tehnično izobrazbo.

S. Vujica

Sožalje družinam ponesrečenih rudarjev v Bosni

Ljubljana, 19. jun.

Po vsej Sloveniji, ki skuša zaceliti prve rane ponesrečenih družin ob nedavnih poplavih v okolici Celja in drugih krajih Slovenije, je tudi vest o težki nesreči v bosenskih rudnikih mučno odjeknila. Mnoge sindikalne in druge organizacije so razpravljale o ponovnih nalivih v Bosni, zaradi katerih je po tamkajšnjih rudnikih zgubilo življenje 30 rudarjev.

O nesreči v bosenskih rudnikih so govorili danes tudi na Republiškem svetu Zveze sindikatov Slovenije. V znak solidarnosti so poslali Republiškem svetu Zveze sindikatov Bosne in Hercegovine v Sarajevu naslednjo sožalno brzojavko:

»Ob priliki hude elementarne katastrofe, ki vas je prizadela, vam izrekamo naše globoko sožalje. V našem imenu izrazite sožalje vsem družinam ponesrečenih rudarjev in jim kot prvo pomoč razdelite 500.000 din, ki vam jih pošiljamo.«

K. M.

Sožalje britanskega ministra ob nesreči v Tuzli

London, 19. jun.

Britanski minister za gorivo in energetiko Geoffrey Lloyd je danes poslal jugoslovanski vladi izraze sožalja zaradi nesreče v Tuzli. »Z veliko žalostjo sem prebral, da je 10 rudarjev izgubilo življenje ob nesreči v Tuzli. Prosim Vas, da v imenu britanskega ministra za gorivo in energetiko izrazite moje iskreno sožalje družinam ponesrečenec, pravi v telegramu.

DNEVNA KRONIKA

Argentinska gospodarska delegacija prispe v Jugoslavijo

Predsednik republike Argentine G. Peron je izjavil, da bo argentinska gospodarska delegacija v kratkem obiskala Jugoslavijo. To je izjavil vodji jugoslovanske gospodarske delegacije Jakovu Blaževiću med obiskom 15. junija. G. Peron je dejal, da bo obisk predstavnikov argentinskega gospodarstva v Jugoslaviji pripomogel k nadaljnji razširitvi gospodarskega sodelovanja med obema državama.

Slovenski pravniki iz Trsta na obisku v Sloveniji

Ljubljana, 19. junija.

Na pravni fakulteti v Ljubljani je bil danes sestanek profesorjev prava ljubljanske univerze in osemnajstih tržaških pravnikov, ki so na obisku v Sloveniji. Naši pravni strokovnjaki so pojasnili tržaškim pravnikom vlogo našega socialističnega prava in obravnavali z njimi pravne probleme, ki so aktualni za cono A in B.

Delegacija egiptovske mladine bo obiskala Jugoslavijo

Beograd, 19. junija.

Centralni komite Ljudske mladine Jugoslavije je sprejel ponudbo mladinskih organizacij pri revolucionarnem komiteju Egipta, da njihova delegacija obišče jugoslovansko mladino. Baje bodo predstavniki egiptovske mladine obiskali Jugoslavijo v začetku avgusta.

Odlikovanje ing. arh. Ivana Vurnika

Beograd, 19. junija.

Z ukazom predsednika FLRJ je bil ob 70-letnici življenja odlikovan za zasluge na področju sodobne arhitekture in socialistične izgradnje naše domovine z Redom dela I. stopnje ing. arh. Ivan Vurnik, redni profesor tehnične visoke šole v Ljubljani.

Voda je poplavlila 25 stanovanjskih hiš in kakih 50 oravov orne zemlje. Enote JLA so hitro priskočile na pomoč z gumijastimi čolmi in kamioni in kmalu evakuirale vse prebivalce iz poplavljenega dela mesta. Človeških žrtev ni bilo, pač pa je gnotna škoda velika.

Poplavljeni so tudi nekateri drugi kraji. Na srečo Sava ni močno narasla, tako da voda s poplavljenega področja hitro odteka.

Ni še točno ugotovljeno, kolikšna je škoda, sodijo pa, da ne bo manjša od 60 milijonov dinarjev.

Poplavljeni kraje so med drugim obiskali tudi predstavniki Izvršnega sveta Vojvodine. J. P.

Narasla voda preplavila progo Niš—Beograd

Niš, 19. jun.

Včeraj po šesti uri zvečer je v več krajih jugovzhodne Srbije prišlo do neurja, kakršnega ne pomnijo. Utrgal se je oblak. Voda je bliskovito poplavlila ravnino, v nekaterih vaseh pa ogrozila živino, poplavlila poslopja in povzročila veliko škodo na posevkih. Poplave so na več krajih ogrozile železniško progo Niš—Beograd in jo poškodovale, tako da je bil promet prekinjen sedem ur.

Proučevanje družbenega upravljanja stanovanj

Beograd, 19. junija

Prvi sestanek komisije za pospeševanje graditve stanovanj, ustanovljen pri Stalni konferenci mest in mestnih občin FLRJ, bo 30. junija v Zagrebu. Udeležili se ga bodo predstavniki vseh glavnih mest republik ter drugih večjih mest in industrijskih središč. Na njem bodo proučili vprašanje družbenega upravljanja stanovanj, zlasti delo stanovanjskih skupnosti in hišnih svetov. Govorili bodo tudi o uveljavljanju zakona o prometu z zemljišči in poslopij ter o možnosti kreditiranja in finansiranja družbene in individualne graditve stanovanj. Na sestanku bodo sprejeli program in delovni načrt komisije za letošnje leto ter izvolili njenega predsednika.

M. N.

FESTIVALSKI DNEVI V KOPRU DANES NASTOPI ZBOR 1500 PEVCEV

Koper, 19. junija

Ze sedmi dan se nadaljuje v bujskem in koperskem okraju Istre festival mladine Hrvatske in Slovenije. Tisoči gledalcev primorskih mest in vasi, ki jim je bila pod italijansko fašistično okupacijo prepovedana ne le hrvaška in slovenska pesem, marveč tudi sleherni živa beseda v materinskem jeziku, navdušeno pozdravljajo mladino Slovenije, Slavonije, Medjmurja in drugih jugoslovanskih krajev. Človek dobri vtis, da sta mladina in njen festival prinesla na ta severni del našega Primorja po dolgotrajnem pomladnem deževju lepo, sončno vreme. Mesta in vasi, okrašene s tisočermi zastavami ter mnogimi slavoloki s cvetjem in zelenjem, so dobila praznično lice. Smeh in pesmi mladine se razlegajo po starih ulicah primorskih mestec in potiskajo vse drugo v ozadje.

Prvo je pozdravilo mladino in njen festival staro mesto Buje. Po svečani otvoritvi na Trgu maršala Tita so ljudje videli prvi festivalski program. Nastopili so dijaki iz bujske gimnazije »Vladimir Gortan«, harmonikarji in kulturno-umetniško društvo »Kajuh« iz Ljubljane, mladina iz Pujate, Krasice, Momjana, Rovinja, Opuzice, Maribora, Pakraca, Kastva, Brtonjega, Kraljevice, Labina in Marušićev. Njim se je pridružila mladinska kulturna skupina Zavoda za glasbeno šolanje

v Ljubljani, kulturna skupina iz Celja, društvo »Milica Križanec« iz Osijeka, kulturni skupini »Seljačke sloge« iz Mihajlovca in Čakovca, društvo »Jože Vlahovič« iz Zagreba, mladinske kulturne skupine iz Maribora in drugih mest.

Jutri bodo v Kopru zaključne svečanosti. Napovedani so mnogi obiski iz raznih krajev Slovenije in Hrvatske. Tisoč pet sto pevcev, združenih ta dan v enoten pevski zbor, bo nastopilo na Titovem trgu v Kopru. Pridružile se jim bodo mladinske kulturno-umetniške skupine iz Slovenske Koroške in Gorice. To bo impozanten zaključni prizor osemdnevnega festivala in izraz enotnosti mladine Istre, Slovenije in Hrvatske, pa tudi mladine zunaj meja naše domovine.

M. Petričić

Odhod eksperta OZN dr. Tore Gisslerja iz Slovenije

Ljubljana, 19. junija

Danes je odpotoval iz Ljubljane v Zagreb dr. Tore Gissler, ravnatelj Zavoda za slepe v Stockholmu, ki se je kot ekspert OZN mudil dalj časa v Sloveniji. Obiskal je Zavod za slepo mladino v Ljubljani, Dom slepih v Stari Loki in delavniško slepih v Kamniku ter se razgovarjal s predstavniki Združenja slepih Slovenije, Socialnega zavarovanja in drugih osebosti.

Pred odhodom iz Slovenije si je dr. Tore Gissler ogledal tudi razstavo učencev Zavoda za slepo mladino v Ljubljani, ki so jo odprli včeraj. Na razstavi je prikazanih več sto izdelkov slepih, ki po svoji zanimivosti vzbujajo občudovanje. Dr. Tore Gissler se je prav tako pohvalno izrazil o oblikah in prijemih vzgoje in učenja slepih pri nas ter o skrbi za njihovo zaposlitev. Pripomnil pa je, da bi kazalo poleg teoretičnega učenja v Zavodu organizirati tudi manjše delavnice, kjer bi se učenci postopoma izučili tudi njim primernih poklicev.

K. M.

SEJA SVETA ZA ZDRAVSTVO IN SOCIALNO POLITIKO LRS

DOBILI BOMO NOVE ŠOLE

V nadaljevanju seje je Svet za zdravstvo in socialno politiko včeraj sprejel nekatere predloge za ustanovitev novih zdravstvenih strokovnih šol. Da bi ublažili občutno pomanjkanje zobozdravstvenega kadra, je Svet sklenil ustanoviti začasno in stalno dentistično šolo. V začasno šolo bodo sprejeli okrog 30 zoboteknikov v nekaj let prakse. Šolanje bo trajalo 1 do 2 leti, o čemer bo odločala posebna strokovna komisija. Razen te začasne šole bodo ustanovili tudi stalno dentistično šolo, ki bo sprejemala kandidate z najmanj šest razredi gimnazije. Po sklepu Sveta bodo razširili tudi že obstoječo stomatološko fakulteto, tako da bo lahko sprejela največje možno število študentov. Na spomlad pa nameravajo začeti z gradnjo velikega poslopja, kjer bi bil prostor za skoraj

vse šole za srednje medicinsko osebeje.

Prav tako je Svet sklenil ustanoviti novo šolo za socialne delavce. V to šolo bodo sprejeli vsako leto 30 slušateljev z dovršeno gimnazijo. Šola bo trajala dve leti in bo imela položaj višje šole.

Na včerajšnji seji je Svet prav tako sklenil priporočiti izvršnemu svetu LRS odobriti 15 milijonov dinarjev za popravilo mestnega vodovoda v Novem mestu. S popravilom vodovodnega omrežja bi preprečili morebitne izbruhe epidemij črvesnih obolenj, ki bi lahko nastale zaradi slabe pitne vode.

Ob zaključku seje je Svet za zdravstvo in socialno politiko LRS sprejel tudi odločbo o ustanovitvi sestre v Celju in o ustanovitvi bolnišnice za TBC v Sezani, ki bo letos že zgrajena.

IZ LJUBLJANE

Prva stopnja reorganizacije trgovine

Trgovinska zbornica Ljubljane pomaga podjetjem ob reorganizaciji — Seminarji za nove poslovodje — Tudi dosedanja matična podjetja imajo svoje dolžnosti do osamosvojenih podružnic

Ljubljansko trgovinsko omrežje bo v kratkem dokončno reorganizirano, saj poteče rok za reorganizacijo konec junija. Odkar je izšla uredba o trgovanju, se je pojavila obilica vprašanj, o katerih je razpravljala tudi upravni odbor Trgovinske zbornice za Ljubljano, ki je imel zlasti pred očmi, kako izvesti osamosvojitve trgovin, da bo doseženo čim širše samopravljanje in bodo ustvarjeni pogoji za zdravo medsebojno konkurenco v korist potrošnika. Seveda je bilo treba pri tem upoštevati tudi gospodarski račun, da ne bi morda družbena skupnost s prenašanjem ali morda tudi administrativnimi ukrepi utrpela škodo, bodisi materialno, bodisi s tem, da bi prenehale poslovati trgovine, ki so za posamezne predele mesta potrošnikom nujno potrebne, niso pa sposobne življenja, če bi se osamosvojele, kar velja predvsem za trgovine živilske in kmetijske stroke.

Posebna komisija pri Zbornici je temeljito proučila predloge kolektivov in k tem predlogom stavila svoje pripombe, seveda brez morebitnega »dikтата kolektivov, češ naj odloči tako, kakor bi morda ta komisija odločila«. Komisija je dajala le mnenja in predloge, jih s prizadetimi kolektivni predskladirala, nakar se je kolektiv dokončno odločil in svoj predlog stavi Mestnemu ljudskemu odboru v potrditev. Uredba namreč

točno določa, da o reorganizaciji podjetja odloča kolektiv sam. Tako je Zbornica v okviru komisije sodelovala pri reorganizaciji 24 trgovinskih podjetij. Mestni ljudski odbor je resno upošteval mnenje Zbornice, kjer pa ni bilo popolnega soglasja, so posamezni člani Sveta za gospodarstvo pri MLO Ljubljana osebno razpravljali o reorganizaciji s prizadetimi kolektivni

NADALJNA POMOČ KOLEKTIVOM

Zdaj, ko je o reorganizaciji v glavnem odločeno, je nastala potreba pomagati kolektivom osamosvojenih trgovin, kakor tudi kolektivom tistih trgovin, ki ostanejo v sklopu podjetij. Da bodo lažje uredili svoje odnose, je Zbornica sestavila vzorec pravi za samostojne trgovine, kakor tudi za taka podjetja, ki imajo v svojem sestavu trgovine, nadalje vzorec odločbe delavskega sveta o osamosvojitvi in vzorec pogodbe med podjetjem in trgovino v njenem stavu. K temu se je odločila navzlic pomislekom proti objavljanju takih vzorcev, ker je treba kolektivom olajšati delo in morda tudi prepričati nepravilnosti v škodo skupnosti. Seveda bi bilo zgrešeno, če bi kolektivni vzorec kratko in malo »prepisali«.

Reorganizacija nalaga Zbornicam tudi moralno odgovornost za pravilno

poslovanje osamosvojenih trgovin in tudi tistih, ki se bodo z razvojem osamosvojele. Zato jim mora pomagati prebrskati začetne težave, ki bi sicer lahko zavrele normalno poslovanje na škodo skupnosti in kolektivnega samega. Zbornica bo priredila poseben seminar za poslovodje osamosvojenih trgovin, kakor tudi tistih trgovin, ki ostanejo v sestavi podjetja. V tem seminarju se bodo poslovodje v podrobno seznanili z vsemi uredbami in predpisi novega gospodarskega sistema, ki zadevajo poslovanje tistih direktorjev in računovodje podjetij. Se posebej pa knjigovodje osamosvojenih trgovin.

Seveda pa so tudi matična podjetja, iz katerih bodo izšle nove samostojne trgovine, enako kakor Zbornica moralno odgovorna, da bodo izvršili reorganizacijo nove trgovine na začetku pravilno poslovati. Zato morajo in ne sme biti tem podjetjem vseeno, kako se razvijajo in kako živijo te dosedanje njihove poslovilnice. Zlasti zdaj v začetku morajo zanje skrbeti in jim pomagati, da se bo njihovo »detec« hitro poslovalo in se bodo osamosvojele. Zlasti zdaj v začetku morajo zanje skrbeti in jim pomagati, da se bo njihovo »detec« hitro poslovalo in se bodo osamosvojele. Zlasti zdaj v začetku morajo zanje skrbeti in jim pomagati, da se bo njihovo »detec« hitro poslovalo in se bodo osamosvojele. Zlasti zdaj v začetku morajo zanje skrbeti in jim pomagati, da se bo njihovo »detec« hitro poslovalo in se bodo osamosvojele.

M. K.

Berite in naročajte »Ljudsko pravico-Borbo«!

Oborožen napad na Guatemalo

Protest guatemalske vlade pri OZN proti »kriminalni invaziji« — Iz Hondurasa prodira v deželo 500 upornikov — Letalski napadi na guatemalska mesta

New York, 19. jun. (AFP). Guatemalski predstavnik v OZN Eduardo Castillo je izjavil, da ga je zunanji minister Toriello brzojavno pooblastil, naj protestira pri predsedniku Varnostnega sveta ameriškemu delegatu Cabotu Lodgeu zaradi »kriminalne invazije v Guatemalo«. Guatemalski delegat je pripomnil, da še ni prejel besedila protestne note svoje vlade.

V sedežu OZN poudarjajo, da še niso prejeli pritožbe guatemalske vlade zaradi agresije, izvedene iz sosednjega Hondurasa. Varnostni svet bi se sestel samo v primeru, če bi prejel takšno pritožbo, da bi določil odgovornost in sprožil morebitne sankcije proti agresorju.

Po nepotrjeni vesti so nasprotniki legalne guatemalske vlade začeli napadati Guatemalo z ozemlja Hondurasa. Cilj napadov je, strmoglaviti vlado predsednika Arbenza. O nasprotnikih Arbenzove vlade pravijo, da so organizirani v Hondurasu tako imenovano »osvobodilno vojsko« in da so v njej Guatemalci, ki so pobegnili iz dežele. Iz teh vesti se ne da ugotoviti, koliko ljudi sodeluje v teh napadih in ali so se sploh izkrcali v Puerto Barrios v Karibskem morju. Po vestih iz Mehike pa jih je kakih 5000.

Predstavnik ameriškega zunanjega ministrstva je sinoči izjavil, da je ministertvo prejelo informacije, da je večeraj na treh krajih Guatemale prišlo do hudih uporov.

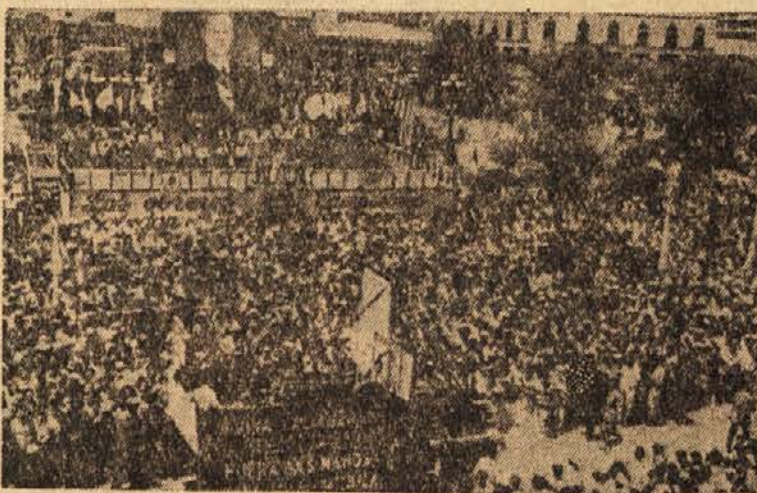
Guatemalski zunanji minister Toriello je izjavil, da so z letali bombardirali guatemalsko ozemlje. Guatemalsko veleposlanstvo v Mehiki je objavilo, da sta večeraj popoldne dve neznanji letali bombardirala guatemalsko glavno mesto. Protiletalsko topništvo je streljalo na letali, ki sta vrgli več

bomb na vojašnice in poslopja poveljstva oboroženih sil. Letala so tudi krožila nad pristaniščem San Juanom in bombardirala vse važnejše objekte.

Guatemalski zunanji minister Toriello je na tiskovni konferenci pozval guatemalsko prebival-

Amerike, prav tako pa tudi ves svet. Na koncu je dejal, da je to izjavo dal zato, da bi pomiril bojazne državljanov in potrdil, da vlada državljanov samo tiste, ki so sodelovali v odkritih zarotah.

Bonn, 19. jun. (AFP). Zahodnonemško zunanje ministertvo je danes objavilo sporočilo, da se Zahodna Nemčija pogaja z ZDA o sodelovanju pri preprečevanju pošiljk orožja Guatemali. Pogajata se zahodnonemško zunanje ministertvo in ameriški visoki komisar v Nemčiji.

Demonstracije v Guatemali

stvo, naj brani svojo deželo in pomovno potrdi, da je enotno v boju za svojo gospodarsko neodvisnost. Dejal je, da Guatemala zdaj ni osamljena, temveč da se z njo vsi demokrati Latinske

Kanceler Raab se je vrnil na Dunaj

London, 19. jun. (Tanjug). Avstrijski kanceler ing. Julius Raab je odpotoval danes iz Londona po štiridnevem uradnem obisku v Veliki Britaniji. Na letališču je izjavil, da je vesel, ker je v Veliki Britaniji naletel na popolno razumevanje avstrijskih problemov. »Vsi voditeljski strank so pokazali pripravljenost pomagati Avstriji, da bi našla rešitev svojih vprašanj.«

Dunaj, 19. jun. (AFP). Kanceler ing. Raab se je s svojim spremstvom vrnil s službenega obiska v Londonu.

Etiopski poslanik na Avali

Beograd, 19. jun. (Tanjug). Novi etiopski poslanik v Beogradu g. Amdemikael Desaleni je položil danes venec na grob Nezanega vojaka na Avali. Svečanosti so prisostvovali predstavniki Državnega tajništva za zunanje zadeve in JLA.

PRIPRAVE ZA OBISK

etiopskega cesarja Haila Selasija v Grčiji

Atene, 19. jun. (Tanjug). Namestnik etiopskega zunanje ministra Balata, ki se že dva dni mudi v Atenah, je obiskal danes dopoldne grškega zunanje ministra Stefanopulosa in se z njim dalj časa razgovarjal. Etiopski diplomat je obiskal večeraj tudi generalnega direktorja zunanje ministristva Kiruja. Njegovi razgovori so v zvezi z bližnjim obiskom etiopskega cesarja Haila Selasija v Grčiji. Vladni časnik »Nea« poroča, da bo etiopski cesar obiskal Grčijo v prvih desetih dneh avgusta. Časnik pravi tudi, da bodo takrat podpisali pakt o prijateljstvu, kakor tudi trgovinski sporazum.

svetaan sprejem etiopskega cesarja. Med drugim pripravila atenska univerza svečano akademijo, na kateri bodo etiopskemu cesarju izročili diplomu častnega doktorja filozofske fakultete.

Prijateljstvo Grčije in Etiopije

Atene, 19. jun. (Reuters). Grško zunanje ministertvo je objavilo, da bosta Etiopija in Grčija sklenili sporazum o prijateljstvu, gospodarskem in kulturnem sodelovanju. Sporazum bodo podpisali v začetku avgusta med obiskom etiopskega cesarja Haila Selasija v grški prestolnici.

V Atenah se pripravljajo na

Z VSEH STRANI SVETA

SIRIJA
ARETACIJE OFICIRJEV
Damask, 19. jun. (AFP). Listi poročajo, da so sirske oblasti aretirale večeraj nekaj častnikov. Med njimi je tudi bivši sirski vojaški ataše v Washingtonu polkovnik Mohamed Saha. O tem niso objavili nobenih podrobnosti.

NOVA VLADA
Damask, 19. jun. (Reuters). Bivši pravosodni minister Said Gazi je sestavil novo sirske vlado, ki bo izvedla volitve. Vlada je bila sestavljena po osmih dneh krize, ki je nastala, ko je ministrski predsednik El Asali 10. junija odstopil. El Asali je vladal, da prišlo na kmrilo 1. marca po državnem udaru, pri katerem so strmoglavili predsednika Šisaklija. Said Gazi je obdržal znesor obrambnega ministertva. Minister za zunanje zadeve in finance je postal Izat Sakal, pravosodni minister bivši El Asalijeve vlade.

GRČIJA
12.000 DEMOBILIZIRANIH
Atene, 19. jun. (Tanjug). Grški obrambni minister Kanelopoulos je podpisal naredbu o demobilizaciji 12.000 častnikov in vojakov različnih letnikov. Predvideno je, da jih bodo

demobilizirali do konca junija. Demobilizacija je v skladu s vladinim programom o reorganizaciji vojske.

JAPONSKA
SPREMENBA V VLADI
Tokio, 19. jun. (AFP). Predsednik japonske vlade Jošida je imenoval Oharo za novega pravosodnega ministra. Ohara, ki je po poklicu advokat, je imel enak položaj v Okadnji vladi 1954. Doslej je opravljal posle pravosodnega ministra brez listnice Kato, ker je prejel pravosodni minister Inukaja odstopil, ker je aprila letos zaradi spora z vlado in javnim tožilecem za ministra za obnovo je Tošida imenoval Satakiya namesto Jošide.

VELIKA BRITANIJA
KANDIDAT SINDIKATA
London, 19. jun. (Tanjug). Generalni tajnik sindikata transportnih in spletnih delavcev Arthur Deakin je izjavil, da so v sindikatu sklenili kandidirati Hughu Gaitskella za blažajnika laburistične stranke. Tu so, da bi bil laburistična kandidatka predlagati Anourina Bovan za položaj Blagajnik je po statutu stranke hkrati tudi član njenega izvršnega odbora. Bevan je sicer član izvršnega odbora, vendar bi ga kandidiral za blagajnika samo zato, da bi preprečil Gaitskellu vstop v iz-

MINULI TEDEN PO SVETU

Dva dogodka sta v minulem tednu vzbudila posebno pozornost. Francija je dobila novo vlado, enaindvajseto po vojni, in napeti odnosi med ZDA in Guatemalo so se nenadoma in nevarno poslabšali. Ta dva dogodka sta zelo razburila svetovno javnost.

Vest o sestanku Churchill-Eisenhower ni vzbudila posebnih komentarjev, v tiskni se razvijalo diplomatski stiki o tržaškem vprašanju, že-

nevskega zatija in zagate niso bisiveno motile priprave na razhod delegacij, na pravi odmev washingtonskih napovedi, da bodo ZDA ustavile sibirsko pomoč deželam, ki niso ratificirale pogodbe o EOS, pa bo treba še počakati.

Delo mešanih vojaško-političnih komisij, ki bodo pripravile besedilo pogodbe o vojaški zvezi med Grčijo, Turčijo in Jugoslavijo, uspešno napreduje.

moralna Francija, če bi se storila to, vključiti kot konsolidiran in močan partner, kar pa ne bo, dokler je bo Indokina izčrpana.

Razčepelena francoska skupščina se najbrž brez velikih potresov ne bi mogla dovolj čvrsto opredeliti za EOS ali proti njej. Njej je torej v četrtki ustrezalo indokitajsko vprašanje na prvem mestu. Morda celo z upanjem, da bo vprašanje EOS po razgovorih med Churchillom in Eisenhowerjem v tej svoji obliki odpadlo z dnevnega reda in da bo tako nastala možnost, da se začne nova debat.

Clovek bi dejal, da je Mendès-France čakal na ta trenutek. V vzhodni odločitvi in zaostrenih protislovlj stopa zdaj na politično torišče mož, ki se je v vsej svoji politični karieri zelo vztrajno držal svojega programa. Kot nasprotnik kompromisov in odlasnanja je že leta 1945, ko je bil minister za narodno gospodarstvo v De Gaullovi vladi, samo tri mesece čakal, da bi se vlada odločila za uveljavljanje njegovega programa gospodarskih reform. Potem ni več hotel čakati in je odstopil. Od takrat je odklanjal sodelovanje v vsaki vladi, v katero so ga vabili, toda — brez programa, Zda pa so sprejeli Mendès-France in njegov program. Ostalo pa je odprto vprašanje: ali bo teh mesece dni končalo nesredno in nepopolarno vojno ali pa se bo moral tudi ta mandat umak niti, da se bodo lahko odprla vrata bolj ekstremnim ukrepom.

Težava so se namreč začelo že po investituri. Iz ZDA je prispela v petek Eisenhowerjeva poslanica René Cotyju, v kateri Washington opominja na to, da je ideja o EOS nekako »prišla iz Francije, da ameriška obvestost o pomoči Franciji velja tudi predlog vlade ZDA o skupni akciji v Indokini spomemben in tehten sklep. V petek je tudi stranka, ki je podprla investituro, namreč socialistična, objavila, da ne bo sodelovala v vladi, ki je bila večeraj res sestavljena brez nje.

Investitura v Parizu

Pred dobrim tednom, 12. junija, je nastala Lanelove vlada v manjšini, ko so v debati o Indokini po ostru kritiki vladnega dela glasovali o zapuščini. V noči 13. junija je predsednik Coty ponudil mandat za sestavo nove vlade Pieru Mendès-Franceu, enemu najdrzejših kritikov politike Lanelove vlade. Mandat je sprejel, toda kronična francoska politična kriza je tako globoka, da v Parizu tudi hip niso verjeli, da bo ta radikalno socialistični mandator dosegel uspeh.

Mendès-France pa je v četrtki 17. t. m. v skupščini dobil investituro s. t. m. v prejšnjem večini: 419 poslancev je glasovalo za, 47 proti, 143 pa se jih je vzdržalo. Dobil je podporo socialistov, radikalov in KPF (katere glasove je vnaprej odklonil), večine degolovcev ter posameznikov iz drugih strank in skupin. Večina narodnih republikancev se je glasovanja vzdržala, proti investituri je glasovala skupina neodvisnih, kmetov in druge manjše skupine.

Glavno vprašanje, ki ga je načel novi ministrski predsednik je seveda vprašanje Indokine. V tem oziru je bil tudi program najodločnejši: do 29. julija bo doseženo premirje s polji, ki so »za Francijo sprejemljivi, ki bodo »zagotovili njeno navzočnost v Indokini in njene življenjske koristi, ali pa bo vlada odstopila. Sile, ki so v vprašanje urejene, pride na dnevni red problem EOS, načrt o gospodarski obnovi Francije in vsa druga odprta vprašanja. O njih mandator ni natančneje govoril. Bilo je več razlogov, da je v sedanjem trenutku prišel pred francosko skupščino prav takšen program. Vse kaže, da ga je bilo treba sestaviti iz določenega in nedoločnega. Mendès-France je to smelo storiti in mešanica se mu je posrečila. Dobil je investituro, čeprav so mnogi o njej močno dvomili.

Mendès-France je v pogajanjih s Ho Si Minhom in za premirje v Indokini. Za to je bil tudi takrat, ko so bile takšne zamisli v parlamentu zelo nepopularne. Zda pa je v maju prekinila stike z Guatemalo in Nikaraguo so poslali iz ZDA orožje z letali.

V četrtki so sporočili, da zahtevajo ZDA od zahodnoevropskih dežel, naj jim pomagajo preprečiti, da bi prišla v Guatemalo kakršnakoli

je pomoči in lastnega ugleda. Hkrati pa je Mendès-France tudi za to, da se Francija ne umakne iz Jugovzhodne Azije. Precej poslancev pa nikoli ni bilo in tudi zdaj ni za to, da bi Francija izgubila katerokoli kolonialno posest, najmanj pa bogato Indokino.

Kombinacija je morala biti kolikor toliko sprejemljiva tudi za druge aktivne partnerje v indokitajskem problemu. Mendès-Franceova vlada nudi morda priložnost za razgovore, ki je Moskva v svojih spletkah na splošno azijskih političnih tleh ne bo hotela zamuditi. Namen njenih spletk je pridobiti na času za svojo ohranitev položajev v Evropi. Ta okoliščina pa bi morda pripomogla zagotoviti francoski vladi platformo za »vrsteje stališče v pogajanjih s Ho Si Minhom, Pekingom in Moskvo, kar naj bi spet to mešanico napravilo manj grenko za tiste kroge na svetu, ki propagirajo nepoprtiljivost, ohranitev položajev v Jugovzhodni Aziji na splošno, intervencionizem in podobno.

Kar se tiče EOS, je znano Mendès-Franceovo mnenje, da se v to organizacijo ni treba vključiti s splepim, da je lastna šibkost ne bo ovirala, da ne bi sil Nemčije vezala in kontrolirala. Po njegovem mnenju bi se

Guatemala

V petek so v Washingtonu objavili, da so v Guatemali strmoglavili predsednika Arbenza. ZDA so v maju obdoliše Guatemalo, da dobliva orožje iz sovjetskega bloka. V Ameriki se precej dolgo upirajo gornjo proti Guatemali kot kominformacijski deželi, nevarni za mir in varnost vsakega ameriškega kontinenta. V sosednji deželi Hondurasu, ki je v maju prekinila stike z Guatemalo in Nikaraguo so poslali iz ZDA orožje z letali.

V četrtki so sporočili, da zahtevajo ZDA od zahodnoevropskih dežel, naj jim pomagajo preprečiti, da bi prišla v Guatemalo kakršnakoli

Kriza v Tunisu

Vprašanje Tunisa, ki se dolgo vnamirajo francoska politična kroga, se je zadnje dni bolj zaostrojilo. Predsednik tuniške vlade Mohamed Saha je izjavil, da se v med petih dni pol začela nova kriza, ki je samo dopolnilo splošnega položaja v tem francoskem protoktoratu.

Ko je Sahlaja vlada 3. marca svečano dobila investituro, se je tuniški bog zahvalil področnikom, da so se odzvali njegovemu septembrskemu pozivu za mir, in rekel, »da se prehojena prva etape in pripravljena vrsta zakonov z odredbami, ki jasno določajo tuniško individualnost.« Nova vlada je bila sestavljena kot posledica dolgih pogajanj v Tunisu. Po večmesečnih pogajanjih med begom in francoskimi predstavniki so pripravili tudi osnutek reform, ki so hkrati glavni predmet spora in vredja v Tunisu. Sahlajevim vladam je bilo smerni načelom, da se mnogi politični krogi menijo, da je to prvi korak k tuniški samopravi in zboljšanju francosko-tuniških odnosov, seveda če bi se politično življenje mirno razvijalo.

Te nade so pa niso izpolnile. Zadnje tedne je Tunis spet torišče oboroženih akcij felahov (domaćinov, za katere zakoni ne veljajo), atentatov na francoske voditelje v Tunisu ter požarov žita in francoskih farm. Ob muslimanskem prazniku je francoski generalni prezident Volsar 3. maja izrazil željo, naj bi v Tunisu nastalo »vzdušje slege in mira«. Namesto tega pa so Francozi poslali v svoj protoktorat nove čete ter v boju proti tuniškim nacionalistom uporabili več vojskih in izvidniških letal. Protifrancozke čete pa štejejo samo kakih 2000 oboroženih ljudi.

V takšnem položaju je vlada odstopila. Mnenja o razlogih krize so različna. In pravih vzrokov še ni moč dognati. Nekateri menijo, da je odstop posameznih ministrov posledica pritiska nacionalističnih voditeljev. Ministrski dobivalo grožnja pisma.

M Bratič

Za mednarodno sodelovanje

Dr. Jože Brilej o pomenu bližnjega zasedanja gospodarsko-socialnega sveta OZN v Zenevi

New York, 19. jun. (Tanjug). Stalni predstavnik FLRJ pri OZN veleposlanik dr. Jože Brilej je odpotoval sinoči z letalom iz New Yorka v Jugoslavijo. V Beogradu se bo mudi nekaj dni, potem pa bo odšel v Zenevo, kjer bo vodil jugoslovansko delegacijo na bližnjem zasedanju gospodarsko-socialnega sveta OZN, ki se bo začelo 29. junija.

darsko-socialnega sveta v času zelo močne mednarodne diplomatske dejavnosti. »Vzlic temu, je dejal veleposlanik Brilej, pomen vprašanj, o katerih bomo razpravljali na tem zasedanju, ne bo nič manjši. Nasprotno temelji na teh problemih mednarodni položaj.« Na koncu je poudaril, da ureditev gospodarskih problemov kot n. pr. vprašanje finansiranja gospodarske nerazvitih dežel po svoji prispeva k mednarodnemu sodelovanju in utrditvi miru na svetu.

Dr. Brilej pri Hammarckjoeldu (na levi)

RASNA DISKRIMINACIJA V ZDA

»Enaki, toda ločeni«

Hude ovire na poti k odstranitvi razlikovanja ras

V maju se je vrhovno sodišče ameriških Združenih držav z razsodbo splošnega značaja izneverilo svoji dosednji pravosodni praksi obravnavanja konkretnega pravnega predmeta. Izreklo je razsodbo, ki zadeva vsesplošno vprašanje črncev. Za notranje-politični razvoj v ZDA je vprašanje odnosa do črncev velikega, nemara odločilnega pomena.

V zvezi s tem smo objavili že večeraj tri poročila o rasni politiki v ZDA, ki pričajo o zapostavljanju črncev ne glede na vsa nabeča o enakosti. Danes smo v naslednjem nanizali še nekatera.

V Jeffersonvillu v državi Indiana so razlikovanje v šolah odpravili 1951. Mabel Hice, upravnica krajevnega časnika in predstavnica »vrhnjega sloja« tega mesta, je bila že takrat in je še zmeraj nasprotnica tega zakona. Vsa ogorčena se

Charles Sumner, ki je zastopal črnce v pravdi proti državi Massachusetts

pritožuje, da so se beli in črni otroci iznenada znašli v istih klopih v šolskih razredih in za istimi mizami v šolski obednici. Minilo ni še leto dni, pa so bili na igriščih, v moštvih košarkar in odbojke, v svetih dijakov na gimnazijah, v literarnih klubih in krožkih, celo na privatnih zabavah učenci in dijaki že pomešani. »Otroci so tako hoteli«, priznava Hicenova, »in otroci so to ureinčili.«

Ponekod čez leto dni, ponekod mnogo pozneje, drugod pa morda takoj, vse ameriške otroke bodo postopoma izenačili v pravicah, ki

so jim zajamčene z ustavo, ki pa jih zakoni predsednikov in rasne mržnje kršijo. Tisto, kar bo sledilo, bo še daljnosežnejše od ukinitve razlikovanja v državnih šolah. Prihodnji korak bo nujno usmerjen k odstranitvi drugih velikih ovir na poti k enakosti narodov in ras v ZDA.

Teh ovir je mnogo. Več dežel ameriškega Juga se drži zakonov, ki jih vrhovno sodišče še ni razveljavilo. Ti zakoni najodločneje prepovedujejo mešane zakonske zveze. Družbeni pritisk deluje v tem smislu celo tam, kjer takšne zakonske zveze z zakonom niso prepovedane. V glavnem je v južnih državah črncem prepovedano zahajati v hotele, gledališča, restavracije in javne parke ter voziti se z avtobusi. Črnci se ne smejo vseliti v hiše, določene za belce. Na severu ZDA takšnih omejitev ni, čeprav se tudi tam uveljavlja diskriminacija z drugačnimi metodami, kadar ni pravnih možnosti zanje.

Na drugi strani se je črncem posrečilo malone v vseh ameriških državah priboriti si pravico do zaposlitve in napredovanja v službi enakopravno z belci. V nekaterih južnih državah so odstranili tudi prakso čisto »belih volitev«. Vtem ko je imelo leta 1930 na Jugu samo 300.000 črncev volilno pravico, je zdaj v teh državah nad milijon zamorskih volivcev.

Ta mesec bo začela veljati tudi naredba predsednika Eisenhowerja o popolni odstranitvi razlikovanja v oboroženih silah ZDA. Računajo, da bodo že letos odstranjeni na železniških postajah še zadnji napisi »samo za belce« ali »samo za črnce«. Tej praksi ustreza razsodba Vrhovnega sodišča, da je načelo »enaki, toda ločeni« protustavno. Odlok Vrhovnega sodišča o ukinitvi razlikovanja v državnih šolah je tem pomembnejši, ker kaže, da je ameriška vlada posegla v temelje diskriminacijskega sistema.

IN KAJ SEDAJ?

Niti dve leti še ni tega, ko si direktor skrbniškega oddelka OZN in ugledni ameriški črnc, z Nobelovo nagrado odlikovan dr. Ralph Wanch ni mogel priboriti dostopa v noben washingtonski hotel ali restavracijo. Zdjaj bo takšno rasno razlikovanje kmalu stvar minulosti. Nacionalno združenje za pomoč zamorskemu prebivalstvu se že 45 let bori za enakopravnost. Njegov predsednik Walter White je izjavil, da je izredno zadovoljen z odlokom Vrhovnega sodišča o ukinitvi razlikovanja v šolah. V tem vidu med drugim tudi zmago svoje organizacije. Navajamo nekaj Whitejevih odgovorov na vprašanja o posledicah tega odloka.

Koliko otrok bo po vašem mnenju zajel odlok Vrhovnega sodišča?

»Blizu 11 milijonov, kakih 8 milijonov belih in 3 milijone zamorskih otrok.«

»Kolikšno bodo stroški združenja zamorskih otrok s šolami za belce v 17 državah in v Washingtonu?»

»Najnižji proračun, kar sem jih videl, je znašal približno 1850 milijonov dolarjev.«

»Ali bo upravljanje združenih šol cenejše ali dražje?»

»Mnogo cenejše. Razen tega bodo združene šole boljše. Vzgoja bo za črnce in za ostale boljša. Ne da bi govorili o stroških, bodo združene šole omogočale otrokom, da se bodo seznanili in medsebojno spoštovali kot človeška bitja.«

»Ali pričakujete znatnejše neugodne posledice odloka o odstranitvi razlikovanja?»

»Nekateri prebivalci Juga (zlasti ljudje, kakršni je guverner George Talmode) neprestano ponavljajo, da bo »po ulicah in potokih tekla kri«, če bi razlikovanje odpravili. Odkritosrčno rečeno, ne verjamem, da se bo to zgodilo.«

Trije odvetniki, ki so pred ameriškim vrhovnim sodiščem branili interese črncev

njegov nasprotnik, poslanec Lory Battle, je bil toliko slabši od senatorja Sparkmana, da je kakih 50.000 ali 60.000 črncev v Alabami nastopilo proti njemu kot slabšem izmed obeh. Upamo, da bo do leta 1956 v tej državi 3 milijone vpisanih črnskih volivcev, kar bo iz tega telesa napravilo za bilanco političnih sil v Alabami neogibno potrebno skupino.

In dalje: »Velikanska industrijska invazija Juga je prinesla napredek, ki ga nihče ne želi odstraniti. Mnogi ljudje so se vrnili iz Koreje, kjer so se borili v mešanih enotah. Tudi sindikati na Jugu opozarjajo na to, da je vprašanje položaja ras v ZDA Ahilova peta ameriške zunanje in notranje politike. Gospodarski, moralni, etični in mednarodni pritisk povzročajo veliko psihološko spremembo Juga. Ni več politikov, ki bi lahko bili izvoljeni na podlagi gesla: »Tiščite črnce k tlom!« (Konec prihodnjih)

Belci skupaj s črnci so v šolah še zmeraj izjemen pojav

Črnci na Jugu ZDA

Da živi v ZDA 10% črncev, vedo vsi, toda skoraj vsi na to pozabljajo, razen morda prav teh 10% prebivalcev. V ZDA živi malone 15 milijonov črncev, tako da je črn približno vsak deseti moški, ženska in otrok.

O tem sem slišal dokaj pogosto, nisem pa vedel, kaj to pravzaprav pomeni, dokler nisem prispejal na Jug. Vse svoje življenje sem poslušal besede, kakor so »diskriminacija« in »predsednik«, nisem pa natanko vedel, kaj to pomeni; niti pojma nisem imel, kaj je pravzaprav povedano v teh besedah. Znano mi je bilo, da je razločevanje problem. Nisem pa vedel, kako pereče je to vprašanje. Obrabljen so te besede, toda drugih ne poznam: »Človek mora črnca na Jugu videti, da mu lahko verjame.«

Da vidite samo primer kakšnega profesorja, ki je črnc in predavatelj na univerzi Atlanta. V svojem delu je tesno povezan z več belci. Toda ti ljudje se bodo delali, kakor da ga ne poznajo, in ga ne bodo pozdravili, če ga po delu srečajo na ulici. V hotelu lahko uporabi samo tovrstno dvigalo, jesti pa sme brez sleherne izjeme samo v restavracijah in menzah, določenih za črnce. Preveč je ponosen, da bi šel v glet

Walter White, predsednik ameriškega združenja za kulturni dvig temnopolnega prebivalstva

dališče Jim Crow. Zato težko pride do premiernih filmov ali na koncerte. Če se vsak dan vozi z vlakom, ga bodo potisnili v kak

»NITI VOJSKA NAS NE BO PRISILILA«

Guverner Texasa Allan Severs je nazval problem odstranitve razlikovanja premostljiv, toda državni komisar za vzgojo George Edgar je izjavil, da bo teksaški proračun »vsaj za eno leto« imel ločene postavke posebej za »črnce« in posebej za »bele« šole.

V Louisiani se je guverner Robert Canon javno izrekel proti sklepu Vrhovnega sodišča. Navedel je, da se bo tudi v prihodnje držal ovrženega načela »ločene enakosti«. V Washingtonu pa predsednik Eisenhower ni hotel počakati na jesenski sklep o načinu pravne izpolnitve razsodbe Vrhovnega sodišča. Odredil je, naj razlikovanje neutegoma ukinejo in naj glavno mesto ZDA da zgled vsem drugim.

Država Georgia je hkrati sprožila meddržavno gonjo proti sklepu Vrhovnega sodišča. Njen minister za pravosodje je povabil svoje kolege iz 16 držav na tajno konferenco. Samo tri pa so doslej sprejele ponudbo: Virginia, Florida in Mississippi. Pet jih je udeležbo odklonilo, ostale pa se niso izrekle o njej.

star živinski vagon, če obišče prijatelja, živečega v predmestju, bodo ugotovili, da vodovod, električna napeljava, plin itd. prenehajo dobesedno tam, kjer se začneja zamorski okraj. Praviloma ne more v belcem namenjenih trgovinah pomerjati klobuka in rokavice, pravi beli južnjak mu nikoli ne bo prijazno segel v roko, na avtobusnih postajah in podobnih mestih pa bo moral seveda uporabiti črncem namenjeno stranjšče in piti vodo iz posebnega vodnjaka. Vsi računajo s tem, da bo prostor na desni strani zmeraj prepustil belcu, črncevo slika pa bo lahko videl v časnikih samo, če gre za zločinca. Otroci morajo hoditi v ločene šole, v belcem namenjena kopalnišča ne smejo zahajati, isto velja za kegljišča, plesne dvorane in druga zabavišča.

Razlikovanje je v bistvu na Jugu popolno, čeprav pride kdaj pa kdaj do manjših sprememb. Tehnično je razlikovanje preprost pojem, ki pomeni različne predpise o ločitvi črncev od belcev in se kaže povsod — od zakonov, ki prepovedujejo spolno občevanje, do takšnih tabujev, kakor je tisti, po katerem se črnc ne sme pirirati z belcem. Ta zakon velja že od časov, ko so prvi črnci leta 1619 prispeli v Jamestown. Suženstvo je bilo pravzaprav prva oblika razlikovanja. Ne gre samo za razlikovanje v šolah in zabaviščih, marveč tudi za takšno vzorno »etiketo«, ki določa, da sme črnc z Juga prestopiti prag hiše belega človeka samo skozi zadnja vrata. V večini južnih mest lahko samo belci uporabljajo takšne, ki jih šofirajo belci. Celotni nekateri zamorski šoferji nočejo voziti zamorcev. V avtobusih se morajo povsod na Jugu črnci seveda stiskati na zadnjih sedežih: v državi Mississippi so celo z zavoso ločeni od belcev.

Malone neštivilno so drugi primeri. »Vlak svobode«, v katerem je potujoča razstava dokumentov o razvoju ameriške demokracije, se nikoli ne ustavi na dveh mestih na Jugu — v Memphisu v državi Tennessee in v Hatisbergu v državi Mississippi, ker ondote oblasti zahtevajo razlikovanje med obiskovalci. Petrolejski in plantažni multimilijonar George W. Armstrong iz države Mississippi je ponudil Jeffersonovemu vojnemu collegu (v njem se je učil Jefferson Davis) 50 milijonov dolarjev, če bi se šola posvetila nauku o »superiornosti anglosaške rase« in če bi se zavezala, da ne bo sprejela nobenežne slušateljke »afriškega ali azijskega porekla«. Neka Angležinja se je bila zaljubila v zamorskega vojaka in prišla po vojni z njim na njegov dom v Guch landu v državi Virginia, kjer so jo kmalu obsodili na 6 mesecev zapora zaradi »preuštva«. V rešnici pa se je hotela poročiti z vojakom, toda zakoni te države so ji to onemogočili.

Komaj je bila končana druga svetovna vojna, so neko mlado zamorko vprašali, kako bi kaznovala Hitlerja. Odgovorila je: »Treba bi ga bilo pobarvati s črno barvo in pripeljati v ZDA.«

Črnci na Jugu večidel opravljajo najbolj naporna dela, na pr. delati v tovarni terpentina in umetnih gnojil. Če namerava tovarna odpustiti kakšnega delavca, pride prvi na vrsto črnc; če po tradiciji črnc ne sme zaslužiti več kakor 75% zaslužka, ki gre za isto delo belcu. Nekateri poklici so črncem nedostopni, zlasti pa zamorkam, ki se le z največjo težavo prebijajo do uradniškega

KAKOR OCEAN

ki ga ni mogoče ustaviti

»Sklep Vrhovnega sodišča ni sam po sebi revolucija. Prej pomeni pripoznanje procesa, ki se razvija že dolgo in ki je podoben stalnemu pritisku oceana. Težko je opaziti, kako se le-ta giblje, toda konec koncev ga je nemogoče ustaviti s sredstvi, ki jih je človek iznašel.«

Predsednik Vrhovnega sodišča ZDA Earl Warren je v obrazložitvi razsodbe, kateri se je pridružil ostalih osem najvišjih sodnikov ZDA, dejal: »Ločene možnosti glede vzgoje same po sebi pomenijo neenakost.«

S temi besedami je bil zgodovinski boj, trajajoč celo stoletje, zaključen z zmago načel enakosti v ameriških šolah.

Pred točno 105 leti so v Bostonu Črncu Sarahu Robertsu prepovedali obiskovanje šole za belce. Advokat Charles Sumner je vložil tožbo proti bostonski občini, vendar je vrhovni sodnik države Massachusetts njegove argumente zavrnil. To je bil prvi

takšen primer v ameriškem pravosodju. Kakih šest let kasneje je država Massachusetts ukinila segregacijo v šolah.

Doktrino »enaki, toda ločeni« je razglasil sodnik Henry Billings Brown, ko je 1898 pisмено izrazil mnenje Vrhovnega sodišča ZDA v podobni zadevi. Toda Brown je hkrati izdal prvi odlok proti segregaciji v javnih avtobusih ter dovolil Črncem, da se vozijo skupaj z belci.

Leta 1935 se je Črncu Donaldu Mareyu posrečilo priboriti si vstop na Univerzo v Marylandu, kajti za Črnce ni bilo nobene podobne šole. Zdjaj ima svojo pisarno v Baltimoru.

Mirta Trotter se je vpisala v gimnazijo v Claymontu

poklica, na pr. do stenografke. To pa pomeni, da se mora večina odločiti za poklic služkinje.

Druga svetovna vojna glede razlikovanja ni ničesar spremenila. Malone vse pojvone žrtve linčanja so bili vojni veterani. Zamorska skupnost je zdaj najbrž bolj strnjena, politično močnejša, v svojih zahtevah po popolnih državljskih pravicah vztrajnejša kakor je bila kdajkoli — celo na Jugu. Približno milijon črncev služi vojakem, mnogo so potovali in marsikaj videli. Večkrat so bili v nevarnosti in videli so tudi, kakšne bi morale

Sodnik Samuel, ki je leta 1849 v Bostonu izrekel prvo sodbo za ločitev črncev in belcev

biti njihove pravice. Onkraj oceana so bili mnogi prvokrat v življenju deležni dostojnega in demokratskega ravnanja belcev. Tisto, kar je v njih vrela, je postalo eksplozivno. Ker pa so se črnci na mednarodnem torišču že borili za demokratska načela, je bilo težko preprečiti, da se ne bi vprašali, zakaj ista načela ne veljajo tudi v njihovi domovini. Izobražen črnc ne bi lahko privolil, da bi se boril za demokracijo — v vrstah jimcrowdistične vojske. Očitna vsebina tega paradoksa je postala še bolj kričeča, ko je bila vojna končana. Znaša je pripomba nekega zamorskega vojaka, ki se je vračal čez Pacifik z Okinave. »Naš boj za svobodo«, je rekel, »se bo začel, ko prispemo v San Francisco.«

Otroci črncev so v šolah še vedno ločeni od belih otrok

PO PLENUMU ZVEZNEGA ODBORA SZDL JUGOSLAVIJE

Iz ozkosti v širino

Zivahne razprave v sindikalnih organizacijah Slovenije

Ljubljana, 19. junija.

Plenarna seja Zveznega odbora SZDL Jugoslavije je vzbudila v organizacijah SZDL in v sindikalnih organizacijah v Sloveniji izredno zanimanje. Povsod živahno komentirajo gradivo s plenuma in pozdravljajo močnejšo preusmeritev sindikalne dejavnosti v komunice in podjetja ter prilagoditev vsebine in metod sindikalnega dela novim družbenim pogojem sploh. S tem v zvezi razpravljajo v organizacijah tudi o organizacijskih problemih.

Posamezne funkcije v nekaterih republikah odborov sindikatov je plenum nekoliko izmenjal. Nekateri izmed teh funkcionarjev sodijo, da bi oslabitev tako imenovane vertikalne linije neugodno vplivala na nadaljnje delo sindikatov. Toda večina sindikalnih funkcionarjev v sindikalnih podružnicah, v sindikalnih svetih in tudi v krajevnih odborih sindikatov sodi drugače. Ti menijo, da se je sedanja dvostranost v sindikalnem delu (na eni strani povezovanje po vertikali, na drugi strani pa po horizontalni poti) prežvečala in škodovala. Po teh sodbah, ki v sindikalnih organizacijah Slovenije močno prevladujejo, bi sindikati lažje izdatneje sodelovali v nastajajočih komunalnih skupnostih, če ne bi njihovega dela drobila dvostranost, ki nujno trga podružnice iz splošne problematike krajevnih skupnosti in povzroča ozko celovsko obravnavanje problematike, ne da bi se pri tem dovolj upoštevale koristi celotnega nasega delavskega razreda in skupnosti. Takšno stališče je bilo n. pr. slišati tudi na četrtkovni konferenci Okrajnega sindikalnega sveta Ljubljana s funkcionarji iz krajevnih svetov in večjih podružnic s tega področja, prav tako pa je zmagalo tudi na petkovem plenumu tega sindikalnega foruma.

Težnje po odpravi ali vsaj omejitvi dvostranskega sistema so v mnogih sindikalnih organizacijah Slovenije udarjale že dalj časa na dan. Tako je n. pr. ljubljanski sindikalni svet letos hotel prevzeti plačane funkcionarje krajevnih odborov sindikatov na svoj proračun. Ti funkcionarji bi delali potem v širšem merilu, kar bi bilo v prid celotnemu sindikalnemu delu v Ljubljani, v svojih strokah pa bi še delovali kot neplačani funkcionarji. Toda sindikalni svet je zadel — razen v dveh primerih — na tako močan odpor republikanskih odborov sindikatov, da je moral popustiti.

V mnogih drugih krajih se sindikalne podružnice že bolj nasploh nasegajo na svoja krajevna vodstva kot pa na republikanske odbore svojih sindikatov, ker jih k temu nujno sili sodelovanje v obravnavanju problematike komunalne skupnosti. Marsikje se zato ogrevajo za predlog, po katerem naj bi številni strokovnih sindikatov zmanjšali tako, da bi sorodne sindikate združili in bi nastal n. pr. sindikat delavcev lahke industrije, sindikat trans-

V Svečini vzgajajo mlade sadjarje in vinogradnike

Dvoletno vinarsko sadjarsko šolo v Svečini pri Mariboru obiskuje 57 fantov in 5 deklet. V šoli se usposablja za vodenje sadjarskih in vinogradniških objektov, za kletarje in podobno, najboljši učenci pa bodo lahko nadaljevali šolanje v srednji kmetijski šoli.

Dopolodne imajo pouk v razredih, popoldne pa se izpopolnjujejo na šolskem posestvu, ki obsega 300 ha zemlje. Ob praktičnem delu se vzgajajo v strokovne delavce, ki bodo na kmetijskih gospodarstvih uvajali sodobno živinorejo in napredno obdelovalno zemljo.

Prosti čas porabijo za kulturno-prosvetno delo. K pevskemu in dramskemu odseku so pritegnili tudi že mlade delavce s posestva, ter tako ustvarili tesno povezavo med šolo in viničarsko mladino.

Največ učencev je iz Maribora in okolice. Toda niti eden od njih ne dobiva štipendije, čeprav so je nekateri potrebni. Le ker ni štipendij, tudi ni iz mariborske okolice viničarskih otrok in otrok malih kmetov ter kmetijskih delavcev državnih in združinskih posestev. Največ štipendistov je iz ptujskega in ljubljanskega okraja, nekaj pa jih je tudi iz celjske okolice. V ptujskem okraju štipendirajo učence razen Okrajne zadruga zveze kmetijske zadruge, v ljubljanskem pa socialno skrbstvo Okrajnega ljudskega odbora, čeprav oba okraja podpirata tudi učence v svojih kmetijskih šolah. —

portnih delavcev, sindikat težke industrije itd. Nekateri pa sodijo, da bi bilo treba postopoma odpraviti vsakršno dvostranost v sindikalnem delu; če bi že bilo potrebno obravnavati kake strokovne probleme, bi bilo to možno s pomočjo komisij horizontalnih sindikalnih organov. Takšna struktura bi — po teh sodbah — samo še bolj okrepila enotnost delavskega razreda in bi pripomogla, da bi se sindikalne organizacije bolj udeleževale dela v nastajajočih komunalnih skupnostih in v družbenih organih. Vendar pa je hkrati slišati tudi pripombe, da sindikalni sveti delajo preveč kampanjsko ter da ne obravnavajo dovolj kompleksne problematike svojih področij, da ne sodelujejo sistematično z zbori proizvajalcev, v družbenem upravljanju v prosveti, zdravstvu itd. ter da poteka ponekod to sodelovanje le po posameznih sindikalnih predstavnikih.

Razprava o gradivu plenarne seje Zveznega odbora SZDL Jugoslavije se v številnih sindikalnih organizacijah Slovenije ne

omejuje le na organizacijske probleme, ampak razpravljajo v teh organizacijah tudi o novi vsebini dela v pogojih delavskega in družbenega upravljanja ter nastajajočih komun. Mnoga sindikalna vodstva pripravljajo seminarje, v katerih bodo seznanili funkcionarje in člane z gradivom plenuma. — M. Z.

Naši industrijski izdelki na velesejmih v tujini

Zagreb, 18. jun. (Tanjug) Zagrebški tovarni »Rade Končar« in »Prvomajska« bosta letos razstavili svoje izdelke na mednarodnih velesejmih v Avstriji, Siriji, Perziji, Grčiji, Turčiji, Braziliji in še v nekaterih deželah. Razstavili bosta strožnice in vrtnalke, razstavila pa bodo tudi motorne transformatorje in aparate. Razen tega pa bodo še nekatera druga naša podjetja razstavila letos na velesejmih v Solunu, Smirni, Delhiju, Karadžiju in nekaterih južnoameriških državah električne kable, prevodnike, razno orodje itd.

Ljubljana v cvetju in zelenju; motiv ob univerzitetni knjižnici

PO DVAJSETIH LETIH

Prekmurje, sredi junija

Dan je bil deževen in pust, nad ravnino so se vlačile vodenosive meglice. Tudi gorice nad Lendavo so bile zastrte z njimi, da so se komaj videli obrisi začrnelih zidov starega Esterhazyjevega gradu.

V Lendavi smo se ustavili pred enonadstropno hišo, ki se ne razlikuje dosti od svojih soseled. Njeni pritlični prostori so razdeljeni tako, da so v njih tri prodajalne, nad njimi pa se dvigajo visoka, s čipkami zastrta okna, ki nekam prešerno zro na cesto pod seboj. Hiša, kakršne so si nekoč zidali imoviti Lendavčani, trgovci, gostilničarji in obrtniki.

V tej hiši se je 5. oktobra 1934. leta zgodilo nekaj pomembnega. Na videz je bilo vse kakor po navadi — trgovci Batiany, pravzaprav knjigotroci in lastnik majhne tiskarne, po rodu Zid, je stal za pultom v svoji prodajalni, okrog njega in nad njim na policah pa so se kopile knjige, slovenske in madžarske, romani, učbeniki, kuharski recepti, molitveniki... V prostorni sobi poleg prodajalne je ropotal tiskarski stroj. Med pravkar natiskanimi polami in listi je stal kup z nenavadnim naslovom »Ljudska Pravica«. Nenavaden je bil ta naslov spriču sosesčine raznih brošur in listov, ki so govorili vse kaj drugega kakor o pravici delovnih ljudi; nenavaden pa je bil tudi zato, ker je prvikat zagledal beli dan. Ta dan, 5. oktober 1934. leta, je rojstni dan »Ljudske Pravice«, ki se je takoj odpravila iz Dolnje Lendave križem po Slovenijo, na težavno, z režimskimi cenzorji in žandarskimi bajoneti zastraženo pot.

Iz vsakega članka, iz vsakega odstavka v novem listu je dihala življenje delavcev in revnih kmetov, trpljenje zaradi krivice kapitalističnih delodajalcev, obtožba proti oblasti požrešne čaršije in kamarilje. V enem izmed člankov so bile opisane razmere v soboških tvornicah. Ko je delavec v Mariboru prebral te vr-

Skozi Lendavo, Veliko Polano in Beltince

stice, ko jih je prehral rudar v Trbovljah, guštanski železar in štorski livar, ko jih je bral delavec v kateri koli tovarni, je s trpkim nasmehom na obrazu dejal: »Saj je tudi pri nas tako, ali pa še slabše.«

Kmalu so začeli na uredništvo v Veliki Polani prihajati dopisi z vseh strani Slovenije. Iz Trbovlje je nekdo med drugim zapisal, da je »Ljudska Pravica« list, ki bi bil v naši bedni, črni, že stokrat prekleto dolini najbolj potreben... Nekdo drugi je pisal uredniku: »Dovoli, da potožim svoje gorje ostalim sotrpinom...« — Temu dopisu je sledilo še mnogo podobnih.

»Ljudska Pravica« je po pravici nosila svoje ime, saj jo je pisalo ljudstvo, ki je terjalo pravico in se pod vodstvom KP pripravljalo na obračun z izkoriščevalci, na ljudsko revolucijo. Zato je število njenih naročnikov raslo in se ta rast ni ustavila niti potem, ko je prijel za krmilo protiljudskega režima stari lisjak Korošec (junija 1935). Ker pa mu je »Ljudska Pravica« le preveč mešala štrene po tovarnah in rahljala bogaboječo pokorščino lačnih težakov in bajateljev, jo je ukazal v začetku septembra istega leta zapleniti.

Velika Polana. Tipična prekmurska vas na nepregledni ravnini, med košatimi vrhami in slokimi topoli, ob katerih se ti zdijo hišice prijaznih vaščanov še bolj skromne in pritlikave. Tu je bilo uredništvo »Ljudske Pravice«.

Ko se malo razgledamo po vasi, spoznamo, da se vaščani skrbno pripravljajo na praznovanje 20-letnice »puntarskega glasila«, kakor so »Ljudsko Pravico« imenovali mnogi župniki in kaplani. Do oktobra bodo prebivalci te vasi uredili dvorano zadruga doma. Največ

Nekje na Primorskem se je zgodilo naslednje: Delavec je zbolel in zdravnik je odredil zdravljenje v bolnici za duševne bolezni. Njegov družini, ženi in trem otrokom, je Zavod za socialno zavarovanje goriškega okraja dva meseca nakazal oskrbino, potem pa to ustavil. Zakaj? Izkazalo se je, da je delavec iz bolnice za duševne bolezni pisal na Zavod za socialno zavarovanje pismo, v katerem je zahteval da Zavod ne sme oskrbino izplačevati nikomur, temveč mora to hraniti za njega toliko časa, dokler se ne bo sam povrnil iz bolnice. Birokrat na Zavodu za socialno zavarovanje je uboga! Človeka, ki mu je pisal iz umobolnice in res ustavljal nakazovanje oskrbine ženi in otrokom.

Komu pripada oskrbina v času bolezni? Vsekakor je pravni nosilec vseh pravic zavarovane sam, kateremu v času bolezni pripada tudi oskrbina. Formalno je povsem točna. Vendar pa je običajna praksa, da se zavarovancu, ki je v bolnici nakazuje oskrbina na njegov dom, kjer pač živi njegova družina. Tako je ravnal tudi zavod goriškega okraja, dokler ni na

pisмено intervencijo zavarovanca samega, denar zadržal. Ne glede na to, da je bilo to pismo človeka, ki se nahaja na zdravljenju v bolnici za duševne bolezni. Morda je bil ta postopek formalno sicer pravilen, vendar pa skrajno neživljenski in birokratski. Mar je bil dotični uslužbenec, ki se je odločil ustaviti nakazovanje oskrbine mnenja, da je mogoče vzdrževati otroke izključno z otroškimi dokladami, ki jih je žena zavarovanca dobivala? In ali ne veljajo zakoniti predpisi, da so starši dolžni svojim dohodkom primerno vzdrževati otroke tudi takrat, kadar je eden od njih bolan in namesto plače od podjetja, kjer je zaposlen, dobiva

oskrbino od Zavoda za socialno zavarovanje?

Toda vsa stvar ni bila končana. Delavčeva žena zaradi treh majhnih otrok ni mogla iti v službo. Da pa bi lahko preživljala sebe in otroke, je začela sprejemati delo na dom. Sušmarila je. Zato bi jo oblast morala kaznovati. Kaznovati mater zato, ker je zaradi neživljenskega dela birokrata storila vse, da preživi sebe in svojo družino, ali ni to absurd?

Končana vsa zadeva se ni. Po dolgotrajnih intervencijah je delavčeva žena po desetih mesecih zdaj le dobila oskrbino. Toda ne vso, temveč le 40%. Pismo iz umobolnice mora imeti res veliko moč.

Tako ne bomo prišli do stanovanj

Vsem so še v spominu težke stanovanjske prilike uslužbenecv Bolnice za duševne bolezni v Polju, ki so jih opisovali članki v časopisu. Stanovanjske prilike so bile res težke in nevdružne. Spričo tega je Mestni ljudski odbor, kljub izredni stiski za denarna sredstva in sele po mnogih intervencijah, sprejel v družbeni plan gradnje stanovanjskih hiš za uslužbence v Pulju. V ta namen je bila v družbenem planu za letošnja določena vsota 30 milijonov din.

Pričakovali bi, da bo Bolnica za duševne bolezni glede na veliko stisko storila vse, da čimprej zgradi z denarjem, ki ga je dal na razpolago Mestni ljudski odbor, stanovanja oziroma vse, za začetek gradnje. Zato je upravni odbor bolnišnice tudi sklenil, da se za gradnjo stanovanj nabavijo že izdelani tipizirani načrti, ki jih ima na razpolago Svet za gradnje in komunalne zadeve MLO. Toda, od danes se to še ni zgodilo. Upravno vodstvo Bolnice za duševne bolezni v Polju pa se je ne glede na sklep upravnega odbora začelo dogovarjati z nekim arhitektom za izdelavo načrtov. Kako daleč je stvar, ni znano. Toda, če bo arhitekt sele začel izdelovati načrte, bo trajalo še precej časa, preden bo mogoče začeti stanovanjske hiše graditi, najbrž toliko časa, da bo kredit prej zapadel. Pot do načrtov preko revizije, izdelave gradbenega načrta do začetka gradnje je danes precej dolga. Na podlagi že izgotovljenih načrtov, ki jih MLO ima na raz-

polago, pa je mogoče začeti graditi takoj.

Ni čuda potem, da je Svet za gospodarstvo na svoji zadnji seji sklenil, da Bolnica za duševne bolezni do konca tega meseca ukrene vse potrebno za začetek gradnje stanovanj na podlagi načrtov, ki so na razpolago. V nasprotnem primeru bo s sredstvi, ko so določena v ta namen, razpolagal Svet sam ob polletnem nameravanem rebalansu družbenega plana. R.

Zapiski ob robu

Skrivnosti o izgubljenih predmetih

Ko smo čakali dobre pol ure pred zaprtimi vrati, nad katerimi visijo »Najdeni predmeti«, se je vrnila tovarnica, odprla vrata in nas sprejela.

»Ste dobili kake ključne z Jesulčevim Profesor X. jih je izgubil na vlaku, potujoč po Avstriji. Objubil so mu, da jih bodo, če jih najdemo, vrnili na Jesenice.« Nehote sem se spomnil na mnoge šole o pozabljenih in raztresenih profesorjih.

Soha je polna predmetov: ogušeni kovčki, dežniki, aktovke, ljubki, rokavice — kupi najdenih predmetov, ki jih raztreseni potniki pozabijo na vlakih. Cestokrat najdemo železničarji na vlaku celo kosilo pozabljenega delavca, ki mu ga je žena pripravila, ko je šel na delo v tovarno. Včasih najdemo tudi zelo dragocene predmete, kot n. pr. listnice, ure, zlatino in podobno. Na šolje, loški postaji so našli n. pr. zlato zapesnilico z uro, ki je bila vredna 80.000 din. Čudno je, da potniki vseh pozabijo na vlaku tudi kokosi, prašice in, kot je bilo nedavno na rogaški progi, celo otroka. Prav ko so mislili, da gre za namerno prepuščitev otroka drugim, se je javila prestrašena mati kot lastnik »izgubljenega predmeta«.

Vse predmete, ki jih pošteni potniki izročajo sprevednikom ali pa, ki jih sprevedniki sami najdejo na končnih postajah, pošiljajo iz vseh krajev Slovenije v Ljubljano. To velja tudi za istrske proge, ki prav tako spadajo pod ljubljansko direkcijo.

Ko smo videli pozabljenost potnikov, smo se takoj zanimali še za postenost.

»Kuliko od vseh izgubljenih in pozabljenih predmetov vrnejo sopotniki oziroma najdejo železničarji. Bolje: kateri od tistih, ki se javijo, da so nekaj izgubili, imajo potem srečo, da stvari dobijo nazaj?«

»Ne bi vedela... Mogoče kaka polovica... Steer pa, oprostite, jaz ne smem dati takih informacij. Obrnite se na Direkcijo.«

Na dolgih hodnikih Direkcije smo kaj kmalu našli tisti odedek, ki bi bil merodajen za informacije o izgubljenih predmetih. Ampak... »Veste,« so dejali, »ne smemo.«

»Mi imamo naša notranja navodila in nobenih takih informacij ne smemo dati.«

»Ne smemo povedati niti to, koliko predmetov ste dobili, recimo v enem letu? Ali recimo, kolika je vrednost teh predmetov?«

»Ne, mi ne smemo,« so odvrnili. Ob izhodu smo se ozrli po visokem, sivem poslopju, kjer čuvajo tajnosti najdenih predmetov in verjetno tudi tajnosti centralistične uprave in pogledov. Ob misli pa, da je bilo prav tisti dan prvo zgodovinsko zasedanje prvega delavskega sveta železniške, transportne službe Slovenije, nam je bilo precej laže. K. M.

Na srednjih šolah bodo spet uvedli mladinske organizacije

Ljubljana, 18. junija Mladina na ljubljanskih srednjih šolah je večkrat izrazila željo za ponovno organizacijo v svojih ustanovah. V organizacijah na terenu namreč veliko število mladine ni našlo pravih oblik dela. Zato je Komite mladine za mesto in okolico organiziral poseben tečaj za mladinske voditelje, ki bodo skrbeli za ponovno organizacijo na šolah.

Tečaj, ki se ga je udeležilo 70 članov mladinskih organizacij, se je že začel v Grosupljem pri Ljubljani in se bo nadaljeval do 26. junija. Razen udeležencev iz ljubljanske prisostvuje tečaju tudi večje število mladine srednjih šol iz Kranja, Postojne, Jesenice, Gorice in Novega mesta, kjer mladina prav tako želi ponovno organizirati svoje članstvo v šolah. Hkrati nameravajo z nezmanjšano aktivnostjo sodelovati z mladinskimi organizacijami na terenu, kjer živijo.

Tečaj zalema mnoga predavanja iz politične, ekonomske, socialne in družbene problematike pri nas. K. M.

aretirali, zvezani nositi na rokah skozi Mursko Soboto...«

Poslovili smo se s krepkim stiskom rok in s pozdravom »Na svidenje«. Letos 18. septembra bo v okviru proslave 20-letnice »Ljudske Pravice« v Veliki Polani zbor aktivistov, združen s slavnostno prireditvijo. Torej naj velja »Na svidenje« za takrat!

Med Veliko Polano in Mursko Soboto smo se ustavili v Beltincih. S hiš ob cesti so vihrale zastave, pred hišami pa so v gručah stali ljudje, ki so se nam zdeli nekam praznično razpoloženi.

»Ali je danes občinski praznik?«

»Ne, občinski praznik bomo imeli šele v oktobru ob obletnici smrti narodnega heroja Stefana Kovača. Danes oziroma ta teden pa je občinski teden v počastitev »Ljudske pravice«.

Na steni zagledamo plakat, na katerem je naveden program proslave: 15. junija — otvoritev; 16. junija — pionirska akademija; 18. junija — Bitenčeva trodejanika »Ugaše lučič«; 19. junija — »Zupanova Micka«; 20. junija — budnica, telovadni nastop, spreved, politično zborovanje...

V pogovoru z ljudmi zvemo, da se dobro zavedajo, kaj in zakaj praznujejo:

»Spominjamo se na stare čase, ko je gospod Klekl grozil s prižnice ter nas učil pokorščine in skromnosti — sam pa je kupil na Hrvaškem okrog 70 oralov zemlje. In na tiste čase, ko se je tod vozila v kočiji grofica Zichy (toliko zemlje je imela, da je ni nikoli prehodila, da bi šla železnica čez njen svet). Radi smo brali »Ljudsko Pravico«, ker je odkrito govorila in nas učila drugače misliti kakor gospod Klekl.«

Glej, to ljudstvo praznuje in niti slabo vreme, niti toča, ki je padala v ponedeljek po beltinskih poljih, ga ni odvrnila od praznovanja! Prav tako kakor Beltinci, pa bodo praznovali tudi druge prekmurske občine. France Sušteršič

Hiša v Veliki Polani, kjer je bil ustanovljen prvi odbor OF v Prekmurju (Foto Pelek)

PO PRIMORSKIH VASEH

FRANCE BEVK

Letos ob koncu maja in v začetku junija so slovenski književniki obiskali Tolmin in 28 krajev na Goriškem ter šolski mladini brali iz svojih del. Literarni večeri, ki svoj čas niso imeli posebnih uspehov, so se zadnji dve leti veselo namnožili in jih posebno mladina z navdušenjem pozdravlja. Se v letu 1952 jih je Društvo slovenskih književnikov privedlo samo 12, lansko leto so narasli že na 53, letos pa je že v prvem polletju prekoračeno to število. Ta vrsta kulturnih prireditelj je posebno priljubljena med mladino v Slovenskem Primorju. Novi rod, ki raste v obnovljenih slovenskih vasi, kaže pod vplivom učiteljstva in mladinskih listov izredno ljubezen do lepe slovenske besede in do njenih tvorcev. V pretekli jeseni so književniki obiskali 14 vasi postojnskega okraja. Z marcem letos so ob priliki proslave pesnika Srečka Kosovele privedli v sezanskem okraju 12 literarnih večerov za mladino in odrasle. Pravkar pa smo končali svoja gostovanja v goriškem okraju. Obiskali smo Podnanos, Lože, Vipavo, Gojače, Skrilje, Ajdovščino, Lig nad Kanalom, Golo brdo na skrajni državni meji, Medano v Brdih, Zali hrib in Branik na Vipavskem, Kal nad Kanalom, Anhovo, Kanal, Črni vrh, Col, Predmejo, Grgar, Banjšico, Cepovan, Kostanjevico na Krasu, Renče, Miren, Sempas, Novo Gorico (brali za gimnazijo in osnovno šolo), Hum v Brdih, Sempeter, Smarje in vmes Tolmin (brali za osnovno šolo in učiteljice). Povabljeni smo bili, da bi vsaj v večjih središčih brali tudi za odrasle, a smo zaradi pomanjkanja časa te obiske odložili na jesen.

Teh literarnih večerov (oziroma nastopov, ker smo po večini brali čez dan), se je v vsakem kraju udeležilo po več sosednjih šol, ki so prišle po uro ali celo po dve uri daleč. Poslušalo nas je torej precej nad sto šol, skoraj vsa šolska mladina goriškega okraja. Nekatere zakotne vasi pa bomo na izrecno željo obiskali še v jeseni. Ti obiski so bili, prav tako kot prej v postojnskem in sezanskem okraju, nepozabno doživljanje prav tako za mladino kot za književnike. V prvi vrsti seveda za mladino. Ponekod kar niso mogli verjeti, da jih bomo res obiskali. Kot so nam pripovedovali, so bili otroci že nekaj dni prej vsi nemirni od nestrpnega pričakovanja. Na Predmeji, samotni gorski vasi ob Trnovskem gozdu, so se šolarji začeli zbirati že dve uri pred določenim časom; kljub dežju so tudi iz oddaljenih šol manjkali samo štirje učenci. Ko smo prišli, so nas obšli s cvetjem, kar se je ponovilo

tudi v nekaterih drugih vasi. Pozdravi pionirjev, šopki cvetja, nato mirno poslušanje, oči uprte v usta, kakor da se s pogledi lovi vsako besedo. Celó v dvoranah, v katerih se je gnetlo po pet ali šest sto otrok vsah starosti, je bila pri napetih zgodbah taka tišina, da bi slišal brenčati muho, le humor je vzbudil pristrčen smeh — in zopet tišina.

Učiteljstvo nam je enodušno zatrdjevalo, da so ti nastopi za otroke doživljene, ki ga ne bodo kmalu pozabili. Videli so književnike, ki so jim bili dotlej odmaknjeni kot nekaka bajna bitja, in slišali njihovo živo besedo. Ta osebni stik jim je vzbudil še večje zanimanje za našo družbo knjigo in jim poglobil ljubezen do domačega slostva in jezika. In ne smemo pozabiti, da sta se to zanimanje in ta ljubezen z otroci prenesla tudi v družine. Kot so se izjavili učitelji, je ta obisk književnikov bolj plodonosen kot cele ure slovstvenega pouka. Povsod, kjer smo bili, so nas vabili, naj jih še obišče. Radi smo jim to obljubili. Vabijo nas tudi številna preprosta pisma, polna hvaležnosti in navdušenja, ki jih nato prejemamo od posameznih dijakov in dijakinj, učencev in učenk.

Ti obiski pa so bili prijetno doživljene tudi za nas, mladinske književnike. Ne samo zaradi ganljive pozornosti, ki smo je bili povsod deležni, ne le zaradi pristrčnih pozdravov, daril in cvetja. Ključni obiskovalca, da je že konec, ki smo ga kdaj slišali po uri branja, je bil za nas najvišje priznanje in najlepše plačilo. Zopet je bila potrjena stara resnica, da je mladina najhvaležnejši bralec in poslušalec. Odhajali smo z občutkom, kako lepo in odgovorno delo je pisanje za otroke, dasi je mladinska literatura pogosto preveč podcejevana. Prav tako pa smo lahko tudi spoznali, da je otrok najzavetnejši in najostrejši literarni kritik. Besede, ki mu ne gre do srca, kratko in malo ne poslušajo, ozira se, zvoní z nogami in jo s tem nemo zavrže. Kdor pa zna s preprosto in jasno besedo dosegati umetniški učinek, da vzbuja zdaj solze zdaj smeh, bo ljubljene mladine, ki ga nikoli ne bo pozabila. Uživali ga bodo tudi odrasli, saj dobra mladinska literatura lahko vsakomur nudi užitek in ga oplaja. V vaseh, ki so oddaljene od središč in je bil naš obisk zanje redke kulturne dogodke, nas je s istim zanimanjem poslušalo staro in mlado.

V Vipavski dolini in v Brdih, v Soški dolini in na Banjskih planoti — povsod je še čutili sledove velike kulturne škode, ki jo je naredil fašizem primorskemu ljudstvu. Kar niso opazile oči, so nam odkrili z besedo zastopniki občin in društvenih organizacij, ki so nas povsod lepo sprejemali in po vsakem nastopu posedeli v naši družbi. Ljudstvo je nadarjeno in željno izobrazbe, a mu — ker skoraj tri desetletja ni imelo slovenskih šol — primanjkuje izobrazbenec. Živo je tudi pomanjkanje šolskih poslopij in učnih pripomočkov, prav tako kulturnih domov, ki jih ponekod sploh ni, drugod pa so le na pol dograjeni. Dejstvo, da so z nesmiselno mejo izgubili naravno kulturno središče — Gorico, jim še posebno ostra ponoven kulturni dvig. Tem krajem ob meji bi bila potrebna materialna pomoč. Izobrazbenstvo si bodo sami vzgajali. Mladí rod, ki smo ga srečavali na tej poti in ga občudovali v njegovi ljubezni do lepote in napredka, nam je porok za to.

Nikolaj Pirnat: Džungla politizira in prisluskuje (iz Torkar-Pirnatovega »Blaznega kronosa 1940«)

Knjiga o krajiških brigadah

Knjiga »Krajiške brigade«, ki je izšla te dni v zvezi z desetletnico ustanovitve prvih desetih krajiških brigad, nam nudi razgled po bojih partizanov Bosanske krajine. V knjigi je objavljeno bogato gradivo o teh brigadah, njihovem nastanku, o prvih dneh vstaje v tem delu naše domovine, o povezanosti ljudstva z vojsko. O tem pripovedujejo voditelji vstaje v Krajinu Osman Karabegović, Velimir Stojnić, Boško Siljegović in drugi ter številni borci. Knjiga prinaša tudi pesmi in prozo o bojih Krajišnikov izpod peresa Skendera Kulenovića, Branka Čopića in drugih. Bogate ilustracije skladno dopolnjujejo tekst.

Beograjski balet pojde v Avstrijo

Za časa gostovanja naših glasbenikov na Dunaju in v Gradcu je bilo dogovorjeno, da bo balet Narodnega gledališča iz Beograda gostoval v Volksoperi n. Dunaju. Novembra letos bo imel tam štiri predstave. Obenem so se dogovorili, da bo spomladaj prihodnje leto gostovala v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani drama dunajskega Burgtheatra.

HIMNA SVOBODI

I
Verjeli dami so rodovi,
da mine suženstvo nekoč,
da padli bodo z rok okovi,
če združi ljudstvo svojo moč.
Bilo je žrtev brez števila
za vsak uspeh, za vsak korak;
v enotnosti bila je sila,
ta nas vodila je do zmag.

II
Nov svet svobodni si gradimo,
po svoje, s svojimi močmi.
Sami postane si krojimo,
sami si volimo poti.
Borili, zmagali smo družni,
da več ne klonimo nikdar.
Nikoli več ne bomo sužnji,
zdaj ljudstvo tu je gospodar.

Refren:
Svobodo si pribóril
naš delavski je rod.
Svobodi večna slava,
oblast in čast povsod!

Izid nagradnega natečaja Zveze DPD Svoboda

Glavni odbor Zveze DPD Svoboda sporoča, da se je žirija za oceno besedila za »Himno svobodi«, v katero so bili imenovani tovariši: Ivan Regent, Boris Žherl, Miško Kranjec, Matej Bor in Lojze Krakar, sestala 15. junija letos. Ugotovila je, da je za prvo točko nagradnega natečaja Zveze DPD Svoboda, t. j. za besedilo »Himne svobodi«, Zveza dobila 35 priporočil, katere je vse pregleдалa. Žirija je po tehtnem predarku prišla do sklepa, da zasluži nagrado 50.000 dinarjev besedilo »Himne svobode«, ki je nosilo šifro: MIKL (avtor: Mile Klopčič, književnik, Ljubljana). Ta sklep je žirija sprejela z večino glasov. Glavni odbor Zveze DPD Svoboda je to besedilo objavil kot besedilo »Himne svobode« in vablí skingtelje, naj ga v okviru nagradnega natečaja uglasijo. Besedilo glej zgoraj!

Poleg gornjega besedila je Glavni odbor na predlog žirije nagradil še naslednja besedila:

a) pod šifro: Zastava (avtor: Fran Roš iz Celja) s 15.000 dinarji;
b) pod šifro: Mata (avtor: Viktor Markič iz Ljubljane) in pod šifro: I 13 T (avtor: Marij Lok iz Ljubljane) po 10.000 dinarjev;
c) pod šifro: Prispevek iz Krškega (avtor: Mile Plesterki iz Krškega s 7000 dinarjev).

Tudi ta štiri besedila so zares lepa, zaslužijo te nagrade in tudi zaslužijo, da bi jih glasbeniki privedli za naše pevski zbornice.

Kulturne beležke

Peovski zbor Doma JLA v Beogradu je sprejel povabilo, naj sodeluje na letošnjih dubrovniških letnih igrah. Zbor bo na svojem koncertu izvajal popularne zborovske skladbe naših skladateljev Tajčevića, Milčevića, Danona, Paššana, Gotoveca, Odićka, Mokranjca, Simonitića, Skaloveškega in Logarja. Dirigiral bo Slobodan Kraljić. Po vrnitvi iz dubrovniških letnih iger bo zbor Doma JLA imel 14 dnevno turnejo po BiH.

V prostorih patriarhije v Beogradu so odprli muzej srbske pravoslavne cerkve. V njem so zbrane razne ikone, obleke, knjige in cerkvene potrebščine, ki ilustrirajo nastanek in razvoj srbske pravoslavne cerkve. Med drugim je razstavljen plašč kneza Lazarja iz 14. stoletja, prve srbske cerkvene pisane knjige in nekaj umetniških portretov cerkvenih dostojanstvenikov.

Partijska organizacija moskovskih pisateljev je ostro kritizirala že prej napadene pisatelje Pomeranceva, Panfjorova, Zorina, Virto in druge zaradi njihovega pisanja in sklenila, da je treba »zbojžati idejno-vzgojno delo med pisatelji«. Glavni referent Šurkov je tudi branil pisatelja Iljo Ehrenburga, ki ga je nedavno napadla »Komsomolska pravda« zaradi članka »Odujga«. Izjavil je, da so sovjetski pisatelji dolžni nabeležiti in resno kritizirati pomanjkljivosti tega članka, toda ne tako, kot je storil omenjeni članik.

»Literaturna gazeta« obžaluje, ker na sebi moskovskih pisateljev niso posegli v razpravo znanih pisateljev, kot so Fedin, Leonov, Titonov, Kajaev in mnogi drugi. Opaziti je, da stalno narašča število kritiziranih pisateljev in revij in da napadajo tudi razne kritike, ki niso dovolj ostro obsojili pisatelje, ki so padli v nemilost.

Jugoslovanski slikar Zlatko Prlica se je sestel v Rio de Janeiru z uglednimi brazilskimi upodabljačimi umetniki, kritiki ter predstavniki umetniških ustanov. Na pobudo jugoslovskega veleposlanika v Braziliji Iva Vejvode so ob tej priložnosti pripravili improvizirano razstavo Prlicinih del, ki je vzbudila veliko zanimanje in zelo pohvalne ocene.

Ob pomoči arheološkega inštituta Srbske akademije znanosti in umetnosti je Ioskovski muzej zaključil pregled arheoloških najdišč na svojem področju. Našli so 63 novih najdišč, med njimi 10 predzgodovinskih, 19 rimskih in 10 turskih.

V pariški Umetniški galeriji so odprli razstavo slikarja Petra Laharde, ki je razstavil kakih 20 del. Otvoril razstavo se je udeležil tudi veleposlanik FLEJ v Parizu Srdjan Prlica.

Med arheološkimi izkopavanji, ki jih je dve leti sistematično vršal predzgodovinski muzej v Tetevi, so pri Rovinju večji stanovanjski prostor iz bronaste dobe. V njem je bila loptarska peč in dve ognjišči. V tem kraju so našli tudi veliko glinastih loncev, kakovosti kakor tudi orodja iz kosti in kamna.

Na seji upravnega odbora Zdrženja filmskih proizvajalcev Jugoslavije je bila sestavljena komisija treh članov, ki se bo ukvarjala z vprašanji koprodukcije s tujimi filmskimi producenti. Sklenjeno je bilo, da bodo v prihodnje vsa filmska podjetja seznanjala druge članke Zdrženja o sklepanju pogodb ali o začetku kakih razgovorov o koprodukciji s tujimi filmskimi producenti.

Slovenske balade in romance

Bogato ilustrirana izdaja Kmečke knjige

Najprej beseda o založbi: »Kmečka knjiga« je najmlajša slovenska založba, s točno določenim programom, z več ali manj stalnim, a nikakor ozkim krogom bralecev, založba, ki je nastala iz resnične potrebe in ki ima svoje posebno mesto in pomembno vlogo v slovenski kulturi.

Mimo periodičnega strokovnega tiska in običajne vsakoletne knjižne zbirke ter kmečkega koledarja se založba še dalje bolj trudi, kako razširiti in izpopolniti tudi čisto leposlovní del svojega programa.

V ta prizadevanja sodi tudi pripravljajoča se, bogato ilustrirana in s številnimi opombami opremljena izdaja slovenskih balad in romanc.

Namen te izdaje je sila preprosti: V času močnega porasta prevodne literature, v času zgodovinsko pomembnejših zanimanj za domače literarno snovanje zbuditi med kmečkim prebivalstvom zanimanje za slovensko narodno in umetno pesem, približati mu kulturne zaklade iz naše preteklosti in pokazati mu, da tudi sodobnost ustvarja literarne vrednote, ki jih ne gre podcejevati.

Prvo izdajo Balad in romanc je oskrbel že leta 1912 Mohorjeva družba. Uredila sta jo Jakob Sket in Josip Westar, ilustriral pa Anton Kozelj. Čeprav bi tej izdaji — z današnjega stališča — lahko marsikaj očitali, ji moramo vendarle prisnati, da je kmečkemu bralec, kateremu je bila tudi namenjena, mnogo pomenila, odzvala mu je vsaj božen pogled v široki in bogati svet literature.

Manjšo izdajo s istim naslovom je leta 1925 oskrbel Cvetko Golar. Seda-

Vodstvo po razstavi Leonardovih risb

Danes, v nedeljo, ob enajstih dopoldne bo strokovno vodstvo po razstavi risb Leonarda da Vincija v malih dvoranah Moderne galerije (vhod s Prešernove ceste).

njo, z naslovom Lepa Vida, je uredil pisatelj France Novšak. Urednik je odbral 120 pesmi, in steor od najstarejših, narodnih, pa do pesmi sodobnih slovenskih pesnikov. Knjigo izpolnjujejo trije obsejni cikli: Narodne, Klasična balada in romance ter Moderna balada in romance. Najobsejnejši je srednji ciklus, vendar je močno zastopana tudi sodobna pesem, saj je »moderni baladi in romanco odmerjenega akoraj tretjina prostora.

Mimo cikla narodnih pesmi je v zbirki zastopanih 83 pesnikov, od teh jih 22 — začenši s Kettejem — predstavlja slovensko balado in romanco zadnjih petdeset let.

Urednik je knjigi napisal tudi kratak uvod. Teže razumljivo in literarno ali zgodovinsko pomembnejše pesmi je opremil s kratkim komentarjem, zbirki pa je dodal še kratke biografske podatke v knjigi zastopanih avtorjev.

Knjiga bo imela nad osemdeset večinoma obostranskih ilustracij, ki sta jih oskrbela akademski slikarja Maksim Gaspari in Gvidon Birolla.

Teško in nekako v nasprotju z navado je ocenjevati knjigo pred njenim izidom, vendar lahko že zdaj ugotovimo, da so Slovenske balade in romances, ki jih bo »Kmečka knjiga« jeseni poslala na knjižni trg, doore in premissljeno urejena knjiga, ki svojega namena ne more zgrešiti. In ta namen je — kot smo že na začetku zapisali — sila preprosti: z balado in romanco, s to najbolj razgibano, vsebinsko polno in lahko dojemljivo pesniško zvrstjo, ob pomoči umetniških ilustracij in kritičnih opomb, pričrati bralec vsaj odsev tistega neizmernega bogastva, ki je prav v tujih gah vsem na razpolago, a ki gredo mimo njega tisoči in tisoči, ne da bi kdaj zautilil v sebi potrebo, sebi po dobri knjigi.

Kot opomba še to: »Kmečka knjiga« namerava v kratkem izdati tudi antologijo slovenske proze in sajeto in ilustrirano knjigo slovenskih narodnih pravljic.

Priprave na novo sezono v Hrvatskem narodnem kazališču

Predvidenih je 20 premier

Hrvatsko narodno kazališče v Zagrebu bo s svojo Dramo, Opero in baletom izvedlo v prihodnji sezoni kakih 20 premier. Največ premier pripravljajo Drama, Shawova drama »Cezar in Kleopatra«, ki jo bodo uprizorili konec tega meseca, lo na repertoarju tudi v prihodnji sezoni.

Drama namenjena v prihodnji sezoni med prvimi deli uprizoritvi Shakespearovega »Hamleta« v režiji Tita Strojca in kitajske klasično igró »Gospa Biserna reka«, ki jo bo režiral dr. Branko Kreft kot gost. Drama namerava nastudirati dramo Maksima Gorkega »Na dan«, ki jo bo režiral režiser ljubljanske Drame Slavko Jan. V načrtu za prihodnjo sezono imajo tudi delo sodobnega francoskega pisatelja Anouilha »Skrjanček«.

V gledaliških krogih so z velikim zanimanjem sprejeli vest, da bo prihodnjo sezono v Hrvatskem nar-

rodnem kazališču gostoval naš ugledni režiser Bojan Stupica, ki bo režiral sodobno ameriško dramo Kaufmanna in Ferberja »Živimo po svojem«. Stupica bo hkrati tudi inceptor. V enaj izmed glavnih ženskih vlog bo nastopila kot gost prvakinja jugoslovskega dramskega gledališča Mira Stupica.

Imed dogadnih del bo Drama v prihodnji sezoni uprizorila Avgusta Seneca »Zlatarjevo zlato« in Miroslava Križeviča dramo »Michelangelo Buonarroti« ter »Adam in Eva«. Ob Križevičevi deli bo režiral dr. Branko Kavella. Sočasno bo drama uprizorila tudi nekaj manjših del domačih in tujih avtorjev v nekaterih drugih zagrebških dvoranah.

Opera in balet Hrvatskega narodnega kazališča bosta imela v prihodnji sezoni na programu tri prvila v Jugoslaviji uprizorjena dela, in sicer Brittenovo opero »Peter Grimes« ter Profokjeva balet »Pepelek« in domačo opero Ivo Brkanovića »Skrinja sv. Simona«. Razen tega namerava nastudirati še Straussovo »Salomo«, Cajkovskega »Evgenija Onjgina« in drugo.

Posebne nagrade na V. mednarodni fotografski razstavi v Ljubljani

Tovarna fotografskega materiala »Fotokemika« v Zagrebu je za tiste domače razstavilce v V. mednarodni fotografski razstavi v Ljubljani, ki so izdelali svoja dela na domačem materialu, razpisala posebne nagrade v fotografskem materialu. Te nagrade so bile sedaj ob pregledu fotografij v tovarni razdeljene takole: I. nagrada dr. Ivo Frelih, Ljubljana; 2. nagrada Milek Klopčič, Beograd; 3. nagrada Oto Hohnjec, Zagreb.

Poleg tega je podjetje »Triglav-film« prispevalo posebne nagrade v materialu, ki pa so bile razdeljene po spodaj objavljenem vrstnem redu slovenskim fotoamatjerim: 1. Marjan Pfeifer, Ljubljana; 2. dr. Ivo Frelih, Ljubljana; 3. Jože Kovarčič, Maribor; 4. Jože Matij, Ljubljana; 5. Franc Bazelj, Ljubljana; 6. Dušan Gostinčar, Ljubljana; 7. Marko Plestenjak, Ljubljana; 8. Fedor Skerlep, Ljubljana; 9. Raimo Gregorič, Kamnik; 10. Jože Primožič, Kranj.

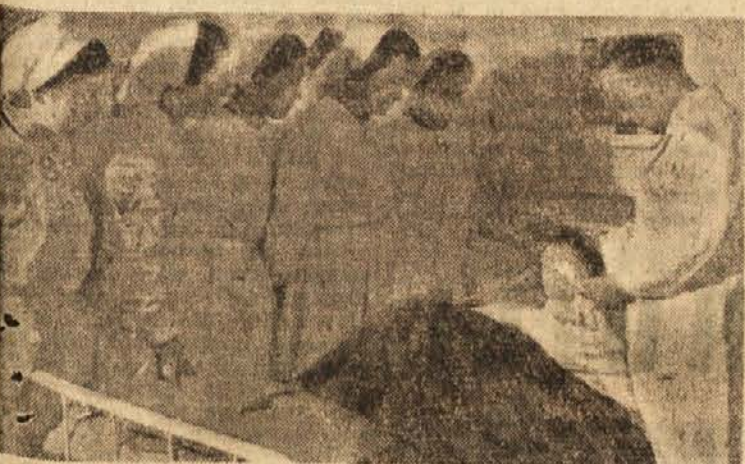
Nikolaj Pirnat: Živčna bomba (iz Torkar-Pirnatovega »Blaznega kronosa 1940«)

PO BOLEZNI je treba dom razkužiti

Vsaka nalezljiva bolezen ima svoje povzročitelje. To so drobna, s prostim očesom nevidna živa bitja, ki lahko povzročijo bolezen, če prodrejo v naše telo. Vir za širjenje nalezljivih bolez-

Vse kaže, da bo letos zlasti še, če ne bomo imeli posebne sreče, med našim dopustom tudi kdaj deževalo. Zato je prav, da si za dno dopusta pripravimo kakšno ročno delo. Morda vam ugaja vzorec, ki ga kaže naša slika. Primeren je za prti, ki ga urežemo iz platna poljubne barve, na dveh straneh napravimo resice, na dveh pa pustimo naraven rob. Za naše naročnike je vzorec na razpolago v uredništvu za 100 din

Delo bolniške sestre je naporno, toda plemenito

Poklic, ki zahteva zrelega človeka

Osebe bolnišnic za duševne bolezni in živčnih klinik ima nalogo telesno in duševno negovati, nadzorovati in zaposlovati po navodilih zdravnika duševno in živčno bolne. Razen tega morajo vzdrževati red in čistoto v sobah bolnikov in v vsem zavodu. Sestre in strežniki se morajo truditi, da ustvarijo s pacienti delovno skupnost, tako da se bolniki počutijo kakor v družini in njih delo ustvarja most v staro normalno življenje, to se pravi, da bi bolniki čimprej spet ozdraveli.

Potrebne sposobnosti in lastnosti za poklice negovalke:

Za nego duševno in živčno bolnih je sposobna samo oseba, ki ima izreden interes in neizmerno ljubezen do pomoči potrebnih in ki se povsem odpo-ve svojim egoističnim željam. Poklic zahteva zelo odprto telesno in duševno zdravje, predvsem zdrave ude, brez ploskih nog in krčnih žil, prav tako pa zdrave prebavne organe.

Duševne sposobnosti in lastnosti: Zelo optimističen temperament, z veliko mero potrpežljivosti in požrtvovalnosti, umirjen in uravnotežen značaj, poštenost, molčečnost, dobro psihološko ravnanje in odnos z bolniki in tovarišicami v poklicu. Ker se izobrazba sestre negovalke za duševne bolezni normalno začne šele z 20 letom, naj bi bila doba del te starosti pravilno izkoriščena do praktičnim delom in izobrazbo. Bodoča sestra naj bi imela dobro splošno izobrazbo, po možnosti naj bi znala tudi kak tuj jezik, predvsem pa bi morala obvladati vsa dela v hišnem go-voledarstvu. Primerno je tudi, da je bodoča sestra obiskovala kak tečaj za bolniške sestre ali vsaj za prvo pomoč. Zelo koristno je tudi, če zna sestra kako obrt.

Izobrazba: Solanje se vrši v posebnih solah odnosno v tečajih za sestre za negovanje duševno bolnih in s praktičnim delom v zavodu za duševne bolezni. Po zaključnem solanju se polaga diplomski izpit,

ni so torej okuženi ljudje. Pri nekaterih boleznih, kakor so črne kože, slinavka in tuberkuloza, pa so lahko vir tudi okužene živali. Bolnik izloča klice okužbe iz telesa s pljuvki, gnojem, blatom in sečem. Najbolj so izpostavljeni okužbi ljudje v njegovi bližini, torej svojci.

Zato je važno ne le takoj poskrbeti za zdravniško pomoč, marveč tudi storiti vse, da preprečimo okužbo svojcev. Najbolje je, da gre bolnik takoj v bolnišnico, kjer je pod zdravniškim nadzorstvom in kjer je tudi možnost dezinfekcije. Če pa to ni možno, je treba bolnika takoj ločiti od zdravih in mu dati posebno sobo ali vsaj pregrajen prostor v skupni sobi, da bo čim manj prišel v stik s svojci. To pa ni edini ukrep, ki ga je treba storiti, da preprečimo širjenje okužbe v hiši. Razen tega je potrebna še stalna dezinfekcija, kar pomeni, da moramo odstraniti ali uničiti klice okužbe, ki jih izloča bolnik pred boleznijo. Predvsem mora imeti bolnik posebno nočno posodo in pljuvalnik, svoj jedilni pribor ter posebno posteljno in telesno perilo, robce, prtičke in podobno. Potrebni so tudi dezinfekcijski ukrepi v okoliščinah. Zato je treba predvsem spoznati način, kako se nalezljiva bolezen prenaša. Napotke o tem nam da zdravnik ali dezin-

fektor, ki skrbi, da se bolezen ne razširi.

Med sredstvi, ki so v takšnem primeru na razpolago sleherni ženski in ki so malone zmeraj učinkovita, je treba predvsem omeniti sonce. Sončni žarki hitro ubijejo klice. Zato naj v sobo, kjer leži bolnik, po možnosti ves dan sije sonce. Perilo in posteljnino je treba stepati in čistiti na odprtem prostoru. Zelo dober način dezinfekcije je tudi likanje perila, rjuh in drugih tanjših tkanin z vročim likalnikom, dalje kuhanje perila in drugih predmetov v krogu najmanj 15 minut, če se seveda s tem ne pokvari.

Vse, česar ne moremo več uporabljati in kar ni mnogo vredno, (posteljna slama, razne krpe, manjvredne igrače itd.) je najbolje sežgati, ker je to najučinkovitejša dezinfekcija. Za dezinfekcijo bolnikovega seča in pljuvkov lahko uporabljamo običajno apno. Kilogram živega apna raztopimo v tri četrt litra

vode. Uspešno deluje tudi apneno mleko (kilogram zdrobljenega apna na tri litre vode). Apneno mleko uporabljamo tudi za dezinficiranje stranišnih jam, sten, liovnatih tal itd. Enako uspešno lahko uporabljamo tudi raztopljeno klorovo apno. Kilogram klorovega apna raztopimo v 5 litrov vode. Klorovo apno hranimo v zaprti posodi na hladnem in mračnem mestu.

Za dezinfekcijo lesenih predmetov in posode uspešno uporabljamo segreto raztopino sode, ki jo dobimo tako, da raztopimo pol kilograma sode v 10 litrov vode. Sodo lahko uporabljamo tudi za kuhanje umazanega perila. Za dezinfekcijo perila, raznih gumijastih in usnjenih predmetov, pohištva in podobno je priporočljiva tudi krezolina milnica (lizol ali liziform). Na liter vode zadostujejo tri jedilne žlice te raztopine. Vse, kar hočem dezinficirati, mora ležati v dezinfekcijskih tekočinah najmanj dve uri.

Človek, ki streže bolniku, mora zelo paziti, da se ne okuži. Imeti mora posebno haljo, ki naj jo sleče, preden zapusti bolnikovo sobo, roke pa si mora dobro dezinficirati tako, da jih drži tri do pet minut v dezinfekcijski raztopini ali pa si jih vsaj dobro umije v topli vodi s milom in ščetko. Zelo dobro sredstvo za dezinfekcijo rok dobimo, če liter alkohola razredčimo v 200 g vode. Če ne moremo dobiti alkohola, lahko uporabimo tudi navaden spiryt, močno žganje ali kolonjsko vodo. Ko si roke dobro umijemo z milom v topli vodi, jih je treba še namazati z enim teh sredstev in počakati, da se posuše.

Dr. D. S.

JAGODE POGACE

V vročih dneh jo lahko pripravimo za večerjo, in sicer takole: iz 10 dikg moke, 4 jajca, četrt litra mleka, malo soli in noževke konice pečilnega praška napravimo v lončku testo, ki ga dobro zvrkljamo. Iz testa pečemo v ponvi za palačinke nekoliko debelejšje pogace, kakor palačinke in jih nalagamo na krožnik drugo na drugo, vmes jih obložimo z oslajenimi jagodami. Postavimo na mrazilo in zvečer jo režemo kot torto.

JAGODE S SADNIM SOKOM

Segrejemo liter jabolčnega ali grozdnega soka, če pa tega nimamo, pa pol vode in pol vina. Sadnemu soku dodamo 5 dikg sladkorja, če pa uporabljamo vino, pa pridenemo nekoliko več sladkorja. Preden sok zavre, vržemo vanj dve majhni skodelici naribanega črnega kruha. Sok odstavimo in ga pod vodo ohladimo. Nato pa dodamo pol kilograma prebranih jagod, limonino lupino in malo limoninega soka. Jed dobro ohladite in postavite jo na mizo s prepečenem ali kekci.

JAGODOVA KREMA

Četrť litra mleka, 8 dikg sladkorja in 4 rumenjake stepamo nad soparo v gosto kremo. Nato jo odstavimo in stepamo še na mrazilo tako dolgo, da se ohladi. Posebej raztopimo v nekaj žlicah vroče vode 6 do 8 tablic želatine in jo primestamo kremi. V model za pudinge ali kakšno skledo, ki smo jo oblikovali z mrazilo vodo, nalozimo v plasteh kremo, jagode in tako naprej in postavimo na hlad. Če ne morete ohladiti drugače, postavite model v posodo z mrazilo vodo, ki ste jo močno osolili. Popolnoma mrazil puding prevrnite v plitvo skledo ali krožnik, ga okrasite s stepeno smetano in jagodami.

če se sestra ali strežnik izkažeta, da sta absolvirala triletno teoretično in praktično solanje. Delo sestre za duševno bolne je izredno težavno in odgovorno, zato naj se zanj odločijo le zreli in požrtvovalna dekleta.

B. B.

PIRAKTIČNO in lepo

Skoraj v vseh podjetjih in ustanovah danes srečujemo zelo veliko žensk, ki opravljajo razna merna obutev bo precej odprta solonar z nizko peto, ki ga lahko nosi ves dan.

delo. Pri oblačenju se mora zaposlena ženska ozirati predvsem na praktičnost in si zato ne more dovoliti vseh modnih muh. Nekatere, ki imajo pri svojem delu opravka z ljudmi v podjetju in izven njega, pa morajo tudi skrbeti, da bodo tudi nekoliko bolj lepo oblečene kot tiste, ki ne pridejo toliko v stik z javnostjo. Zato morajo ženske, zaposlene na takih mestih, skrbneje izbirati svojo garderobo, da bodo ob kar najmanjših stroških okusno, preprosto pa vendar lepo oblečene. Mogoče se boste lahko okoristile z našimi napotki.

Najprej o neobhodno potrebnih drobnarijah: svetle usnjene rokavice in primerno velika torbica iz rjavčevega telečjega boka, svetla bluzica iz šantunga in temnejše krilo izvoznega blaga, ki se ne mečka. Za potovanje potrebuje taka ženska pokrivalo, v našem primeru je to plitev klobuk s krajci, ne preveč pisano ovratno ručo, široko jopico ali širok plašč na eno vrsto gumbov. Za okras pa si lahko privoščite lep šopek cvetov ali kak drug okrasek. Najbolj pri-

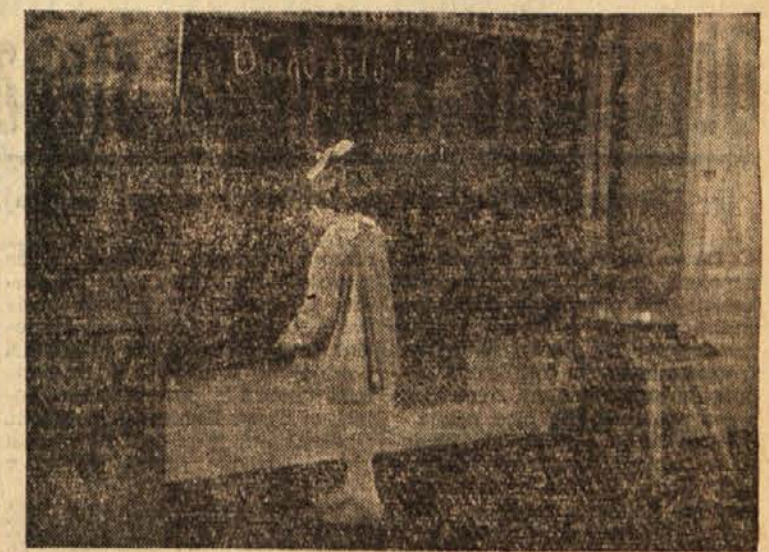
Ženska, ki ima opravka s poslovnimi ljudmi tudi izven urada, saj je treba iti z njimi včasih na večerjo ali na kosilo, si bo dala za poletje napraviti obleko z jopico, ki je letos posebno v modi - obleka je brez rokavov s širokimi naramnicami, z dekoltejem, jopica pa je iz enakega blaga. Za tako obleko bo najprimernejši šantung s srednje drobnim vzorcem. Obleko zvečer lahko spremenimo tako, da okrog vratu ogrnemo šal iz muslina. Šal je lahko pripet, ali pa ga samo ogrnemo. Z drugačnim pasom obleko tudi lahko spremenimo.

Za pisarno pa bo primerna obleka iz platna, ki se ne mečka, z barvastimi zavijki in robom za zapenjanje. Pri taki obleki si lahko privoščimo več kombinacij, in sicer jo nosimo z drugačno bluzo ali drugačnim krilom.

Najhujši škodljivci krompirja - korjadki hrošči ali krompirjevec, se je med vojno in tudi po njej pri nas precej razširil. Zlasti v območjih krajih, kamor je vdrl iz sosednih držav, ga najdemo v velikih množinah. Izkušnje so pokazale, da v vrtovih nismo nič kaj preveč natančni glede škodljivcev, zaradi česar so vrtovi pravi izvor škodljivcev. Tako je bilo nedavno z ameriškim kparjem, ki je našel v vrtovih vrtno zatočišče. Nikakor ni zaželeno, da bi se tako zgodilo tudi z korjadskim hroščem, ki napade razen krompirja tudi paradiznike, jajčevce (melančace) in razne divje rastoče rastline iz te družine. Hrošč in ličinka sta tako značilna, da ju ne moremo zamenjati z drugimi hrošči in njih ličinkami. Prezimi v zemlji in prileze na dan, čim se tla primerno ogrejejo. Letos se je zaradi hladne pomladi pojavil razmeroma kasno, sicer pa prileze iz zemlje v prvi polovici maja in takoj začne obirati krompirjeve in paradiznikove liste. Hrošč je lepe ovalne oblike, 1 cm dolg, zgornj izrbočen, spodaj pa ploščat. Pokrovki sta rumeni in nosita vsaka po pet črnih prog. Po trebuhu je rdečkastorumen. Rdečkastorumeni ovratnik ima enajst črnih lis, od katerih ima srednje približno obliko črke V. Po svoji velikosti in barvi se jasno razlikuje od neželne pikapolonice, s katero ga večkrat zamenjujejo. Po oploditvi sledi odlaganje jajčec na spodnjo stran krompirjevih listov. Ena samica odlazi v dveh letih do 2400 oranžnih rumenih jajčec. Kmalu se zležejo ličinke, ki so sprva majhne in

temnoredce, odrasle, ki so velike 1,5 cm, pa so rumenkastoredce. Ličinka ima v vseh razvojnih stadijih črno glavo, ovratnico, noge ter dve vrsti črnih pik na obeh straneh trupa. Vse je prav nazorno prikazano na sliki. Značilen je tudi debel in grbast zadek, ki se proti koncu zoži. Ličinka doraste v 4 tednih, se zabubi in v obliki hrošča prileze na dan. Ves razvoj od jajčec do hrošča, je zelo kratek (5-7 tednov). Pri nas zaradi ne-

ZDAJ PA ŽE ZNAMO NAPISATI: TITO

Te zadnje dni je v solah živo, da komaj vzdržiš. Najhuje je v prvih razredih. Drobna nestrpnost je nalezljiva prevzela ves ta drobšč, ki ne more dočakati zadnjega dneva. Kako neugnane in nemirne so te zadnje šolske ure, potožijo učiteljice, na videz hudobno resno. Ali vidiš, da se je nestrpnost zalezala tudi vanje. Toda če imaš še tako strogo in resno srce, ne vzdržiš med temi kipečimi glavicami. Zivi pari oči poredno vrtajo. Kako samozavesten je postal ves ta drobšč že v prvem šolskem letu! In kako se v hipu vse te nasmejane in razposajene glavice zresnijo, ko jih začnejo povpraševati. Se vedno malo sramežljivo, ali zaupno se zgneteje okoli vas. Potem se polagoma odpirajo vrelci prvega znanja, prvega ponosa.

No, bi poskusili malo pisati? V trenutku jih imate celo gnečo pred tablo. Mar ni ta naskok več vreden od najboljših »uradne ocene« v spričevalu? In zdi se mi, da sva ta hip z učiteljico istih misli! Pred tablo pa medtem že vre mlada krt: kaj boš ti, jaz lepše pišem! Drug čez drugega tiščijo k tabli in grabijo po kredni in gobi. Nič ne pomagajo, nekoliko je le treba urediti in razvrstiti to mlado vmeno. Pa poskusimo. Kaj bi, otroci? »Zdaj pa že znamo napisati: TITO!« spet planejo vsevprek in drug drugega odvijajo. Pred tablo že stoji najboljša in piše: »Dragi Tito! Lepo te pozdravljajo učenci I. razreda!« Vse te razgrete oči tiščijo v tablo in drhtijo ob vsaki črki. V razredu pa je tiho, tako tiho, da slišimo, kako kreda drsi po tabli. (2)

Počitnice pod šotori

Mnogo ljudi bo dopust preživel pod šotori, ker je tako imenovani camping znatno cenejši kakor letovanje v hotelih. Življenje pod šotori pa ima tudi svoje prednosti: stalno bivanje na čistem zraku, kar je zlasti mikavno za mladino, večjo gibčnost, kar je svезano z vrsto koristnih opravil, ki poganjajo mišičje, zahtevajo večjo iznajdljivost, okretnost itd.

Razumljivo je, da je treba življenje pod šotorom prilagoditi tudi načinu oblačenja. Kratke hlače so zelo praktične za taborjenje, tako na planinah, kakor tudi ob morja. Nosimo jih lahko ves dan, kadar je lepo vreme. Prav pridejo tudi dolge hlače, ki jih nosimo zvečer in podnevi, kadar je hladnejše in deževno. S seboj moramo vzeti tudi majice, pulover, bluze, srajce, vetrni jopič in podobno, kar vse lahko nosimo s kratkimi in z

dolgimi hlačami. Razen tega vzemimo nekaj parov kratkih nogavic iz sukanca, od obutve pa športne in teniške čevlje, lesene copate in sandale brez pete.

Ker so taborišča navadno v neposredni bližini znanih letovišč in obmor-

skih mest, je prav, če vzamemo s seboj tudi popoldnansko obleko in sandale za izlete do teh krajev. Široko krilo in tiskane naj izpolnijo garderobo za camping.

Za letovanje pod šotorom in za plažo, kjer ni kabin, je dobro imeti široko haljo, da se lahko nemoteno slečete in oblečete. Haljo napravite iz tiskane, platna, ali iz kakršnekoli druge stare tkanine. Kroj je zelo preprost: velik krog s izrezom v sredini. Skozi vratni izrez potegnemo trak. Tako haljo prevečete s pasom.

SMO ANTENO PRAV NAMESTILI?

Antena je uho radioaparata. Cim boljša je, tem boljše aparat sprejema. Poskrbimo zato za dobro anteno, da bomo z oddajnikom res zadovoljni.

Kdor ne ve, da je boljša najpreprostejša antena kot nabena, ta ne ve, da s anteno odstrani mnoge nezaosne motnje. Antena je mnogo vrst; med najboljšimi je antena, spletna iz mnogih tankih neizoliranih bakrenih žic.

Električni zvonci, dvigala, voseči tramvaj, električni stroji in podobno povzročajo mnoge motnje, ki jih registrira radioaparati. V mestih segajo te motnje do višine hiš. Zato namestimo anteno čim višje na streho, da seže nad ta pas motenj; tu naj ne bo v paralenli legi s telefonskimi vodi in vodi visoke napetosti. Če je ne moremo namestiti drugje kot v bližini katerega voda, naj bo nameščena pravokotno na ta vod. Dovod do aparata mora biti dobro izoliran in naj visi čim dlje od zidov in žlebov. V aparat vključimo anteno s preklonikom, da ga obvarujemo pred strelo.

Spoj z zemljo je najboljši, če zakopljemo v pol metra globoko jamo bakreno ploščico, na katero navijemo anteno. Spoj je odličen, če je zemlja vlažna. Kjer tega ne moremo narediti, se zadovoljimo z vodovodnimi napeljavami. Nikar pa ne napeljimo antene do kljuk, žebeljev, pločevine in drugih podobnih predmetov, kajti s tem se zdaleč nismo izboljšali sprejema.

Tudi vrtnemu krompirju preči nevarnost

Najhujši škodljivci krompirja - korjadki hrošči ali krompirjevec, se je med vojno in tudi po njej pri nas precej razširil. Zlasti v območjih krajih, kamor je vdrl iz sosednih držav, ga najdemo v velikih množinah. Izkušnje so pokazale, da v vrtovih nismo nič kaj preveč natančni glede škodljivcev, zaradi česar so vrtovi pravi izvor škodljivcev. Tako je bilo nedavno z ameriškim kparjem, ki je našel v vrtovih vrtno zatočišče. Nikakor ni zaželeno, da bi se tako zgodilo tudi z korjadskim hroščem, ki napade razen krompirja tudi paradiznike, jajčevce (melančace) in razne divje rastoče rastline iz te družine. Hrošč in ličinka sta tako značilna, da ju ne moremo zamenjati z drugimi hrošči in njih ličinkami. Prezimi v zemlji in prileze na dan, čim se tla primerno ogrejejo. Letos se je zaradi hladne pomladi pojavil razmeroma kasno, sicer pa prileze iz zemlje v prvi polovici maja in takoj začne obirati krompirjeve in paradiznikove liste. Hrošč je lepe ovalne oblike, 1 cm dolg, zgornj izrbočen, spodaj pa ploščat. Pokrovki sta rumeni in nosita vsaka po pet črnih prog. Po trebuhu je rdečkastorumen. Rdečkastorumeni ovratnik ima enajst črnih lis, od katerih ima srednje približno obliko črke V. Po svoji velikosti in barvi se jasno razlikuje od neželne pikapolonice, s katero ga večkrat zamenjujejo. Po oploditvi sledi odlaganje jajčec na spodnjo stran krompirjevih listov. Ena samica odlazi v dveh letih do 2400 oranžnih rumenih jajčec. Kmalu se zležejo ličinke, ki so sprva majhne in

temnoredce, odrasle, ki so velike 1,5 cm, pa so rumenkastoredce. Ličinka ima v vseh razvojnih stadijih črno glavo, ovratnico, noge ter dve vrsti črnih pik na obeh straneh trupa. Vse je prav nazorno prikazano na sliki. Značilen je tudi debel in grbast zadek, ki se proti koncu zoži. Ličinka doraste v 4 tednih, se zabubi in v obliki hrošča prileze na dan. Ves razvoj od jajčec do hrošča, je zelo kratek (5-7 tednov). Pri nas zaradi ne-

ugodnih vremenskih razmer redkokdaj zasledimo še tretjo generacijo, ki je v Ameriki normalen pojav. Zastiramo pa ob sončnih dneh od 10. do 15. ure pregleđamo krompir in paradiznike in hrošče ter jajčeca poberejo in uničimo. Večje površine zaprašimo s pantakromom ali pa pokropimo s 0,5-1-odstotnim svinečnim arzenatom.

Oblasti so vedele za sleparijo s Pašićevimi podpisami

Najmlajša republika Evrope

Razglasili so jo prebivalci Faerskih otokov leta 1948

Beograjska policija je dobila od zgoraj migljaj, naj spričo ponarejenih podpisov zatisne oči

Da so bili Pašićevi podpisani ponarejeni, je zdaj neovrgljivo dokazano. To potrjujejo tudi izpovedbe mnogih prič ter mnenja izvedencev. Na koncu pa ni potrebno mnogo, da tudi laik s preprostimi primerjanjem dveh podpisov opazi razliko med njima.

Sodišču je zadostovala ugotovitev tega dejstva. V preiskavi o tem sporu je bilo manj važno ugotoviti, kdo je podpisalec ponarejenih, nego vse je zapleten v to afero itd. Zato v sodnih aktih tudi ni neposrednega odgovora na to vprašanje. Samo na enem mestu je omenjena izjava priče Kosane Ostojić, da ji je njen mož Milivoj pripovedoval, da je njegova hči Darinka takoj po Pašićevi smrti pisala vloge, s katerimi je baje Pašić vse svoje pravice zapuščal svoji ženi, in da je te vloge tudi podpisal.

darskih podjetij. Milles je že spomlad l. 1927, torej še preden je Pašićeva vdova prenesla svoje formalne pravice na angleško družbo, zvedel, da so podpisani ponarejeni. V maju je o tem dvakrat govoril s poverjenikom Selection Trust Limited Sokolovom. Obakrat mu je potrdil to vest in citiral njegovo izjavo, da so v

Podpisi so bili ponarejeni tako očitno, da beograjska policija ni imela poguma kategorično trditi, da so originalni.

To je ena stran. Druga pa je, da je dobila beograjska policija od zgoraj migljaj, naj ne pove, kako so bili podpisani ponarejeni. In iz tega položaja je našla izhod v že omenjenem poročilu s tistim »toda« in »ako«. Posebno vprašanje je, kdo je beograjski policiji naročil, da ne sme ugotoviti, ali so podpisani ponarejeni. O tem ni nobenega dokaza, vsaj ne formalnega. Pač pa je povsem jasno, kdo je lahko policiji ukazoval. Biti je moral vsaj minister za notranje zadeve.

Tiste dni so v pisarno direktorja Miškovića zelo pogosto prihajali Vrabec, Milčić in Ostojić, Pašićeva vdova pa mu je večkrat telefonirala. Očitno je, da so se za zaprtimi vrati pogajali o prenosu pravic na Pašićevo vdovo. Šele po teh pogajanjih je Mišković naročil svojim uradnikom, naj vpiše vloge s ponarejenimi podpismi v uradne rudarske knjige. Po takratnih predpisih je bila za to potrebna osebna Pašićeva izjava in Pašić bi moral biti zaslisan na protokol. Ker pa je že ležal na mrtvaškem odru, je našel Mišković izhod, ki ga je edino lahko našel. Vsaj kar se tiče uradnih knjig je zaslisan mrtvega Pašića, vzel njegovo osebno izjavo in tako zadostil vsem potrebnim formalnostim.

Zmotil bi se, kdor bi trdil, da sta Romunija in Italija najmlajši republiki v Evropi. Če hočemo najti najmlajšo republiko, moramo vzeti zemljevid, na katerem sta narisana Skotska in Islandija. Med tema dvema deželama je majhno otočje in najsevernejši del se imenuje Faer (Ovčji otoki). Prej so bili danski. Njihovi prebivalci so se ravnali po zgledu Islandcev in se 1. aprila 1948 razglasili za samostojno republiko. Zdej imajo svojo vlado, svoj parlament s strankami, ki se že na vse kriplje prepirajo, kakor je že navada v mnogih republikah, in tudi svojo zastavo.

Pravzaprav je čudno, da so ljudje v času, ko govorimo o velikih področjih, o svetovni državi, o združenju Evrope, zahtevali samostojnost na tako majhnih področjih. V Evropi in na bližnjem vzhodu je zdaj vzhic vsem

geslom več držav kakor pred letom 1914. In tako je tudi 30.000 prebivalcev Faerskih otokov vrglo raz sebe ne posebno težko breme danskega vladanja. Za oporišče njihovih 17 otokov menda ne pride v poštev. Tudi nafte tu menda ni v zemlji. Vse torej kaže, da bo najmlajši republiki z okupacijo prizaneseno.

Jedlna shramba te republike je predvsem širno morje. Malone vsi prebivalci žive od ribolova in pomorskega prometa. V vseh ulicah glavnega mesta Thorshavn (pristanišče Thora, germanskega boga groma) diši po ribah. Mesto ni posebno snažno. Kamorkoli se ozreš, povsod leže sodi in ribiške mreže, povsod pojo petelini in mijavkajo mačke. Morje daje ljudem dovolj hrane, zemlja pa je zelo skopna. Mnogo je na otokih ovac, ki sproti pomulijo vsa travo, dreve pa je komaj tako visoko kakor odrasli možki, ker često pihajo močni vetrovi in ovirajo rast. Otočani pridelujejo v glavnem samo krompir in sočvice. Nekaj vrtnarjev je zadovoljnih in ponosnih, če konec avgusta dozore jagode. Njihovim islamskim tovarišem se godi bolje, saj imajo tople grede in za toploto skrbje vroči vrelci vulkanskih tal. Nekaj takšnih vrelcev je tudi na Faerskih otokih.

Toda prebivalci so s svojo usodo zadovoljni. Vajeni so že, da v tednu najmanj pet dni delujejo. Zato pa zima ni mrzla. Pa tudi poletje je komaj tako toplo, kakor pri nas v oktobru. Ovce jim dajejo dovolj volne, da lahko ženske pridno pletejo. V eni uri zasluži delavec ali delavka toliko, da si lahko kupi 6 kg kitovega mesa. Seveda kitovo meso ni teletina in tudi ne govedina, vendar pa je opečeno še kar okusno. Proti vlagi, mrazu in drugim nevspešnostim pa ima človek odeje. Mastne jedi in ostro podnebje opravičujejo uživanje alkoholnih pijač. Zato je tudi v glavnem mestu najmlajše evropske republike pijancev zmeraj več kot dovolj.

Priča Nikolija Pavlović

Londonu slišali, »da je prenos Pašićevih pravic na njegovo vdovo falzifikat«.

All — all Jamesa Whitehousa

Omeniti je treba še eno zanimivost. Ko se je Rade Pašić leta 1936 zazdelo, da so podpisani ponarejeni in ko se je v tej zadevi obrnil na sodišče, mu je eden izmed direktorjev angleškega trusta James Whitehouse poslal pismo, v katerem mu je kratko malo postavil ultimatum: ali bo v kratkem sam odstopil, ali pa ga bodo vrgli iz vseh družb, kar jih je ustanovil Selection Trust Limited. Rade Pašić je smel takrat od svojih delnic angleške družbe kakih 1.200.000 dohodkov letno in seveda mu ni kazalo, da bi jih izgubil; zato je ultimatum sprejel.

Toliko, kar se tiče Angležev. Sodišče pa je zbralo tudi dokaze, da je bila ta velika sleparija storjena z vednostjo in z svojo podporo takratnih oblasti in vodilnih ljudi. Najboljši dokaz za to je zelo problematična rezerviranost beograjske policije, rezerviranost, sugerirana kraljevskim radikalnim policajem od zgoraj.

Rezerviranost beograjske policije

Ko je prišla zadeva o ponarejenih Pašićevih podpisih leta 1938 pred sodišče, so policiji v Beogradu naročili, naj ugotovi, koliko je na tem resnice. Njeni izvedenci so analizirali ponarejene podpise. Toda uradno poročilo so sestavili tako, da človek ne ve, za kaj pravzaprav gre. Strokovnjaki beograjske policije so namreč »ugotovili«, da so podpisani Nikole Pašića na vlogah, ki so se pojavile na Generalni rudarski direkciji, originalni, če se je Nikola Pašić — in v tem je nesmisel — podpisal leže ali bolan ali hudo izčrpan. Nič pa ni vedel bolje od beograjske policije, da Pašić tiste dni ni bil ne bolan, ne izčrpan, in da tudi ni imel navade podpisovati uradne dokumente v postelji. Šlo je za nekaj drugega.

Vloga direktorja Miškovića

Da drže niti te afere mnogo dlje od Pašićeve vdove in njenih hčera in da so bile vse tri v prodaji ogromnega bogastva na področju Trepče in Kopaonika samo drobni vijaki, o tem je dobilo sodišče še nekaj zanimivih podatkov.

Eden izmed njih je vloga takratnega generalnega direktorja Generalne rudarske direkcije Vladimira Miškovića. Omenili smo že, da so se vloge, s katerimi je Pašić baje prenesel vse svoje pravice na svojo ženo, pojavile v Generalni rudarski direkciji tri dni po njegovi smrti. Na njih je bil datum 7. februarja 1926, ko da so bile napisane dva dni pred Pašićevo smrtjo. Sprejel jih je direktor direkcije protokol, ker je bilo celo za takratne razmere nekaj nenavadnega, da se pojavi izjava človeka po njegovi smrti.

Nov uspeh v proučevanju raka

Svedski raziskovalci so izdelali novo aparaturo, ki omogoča stokrat hitrejšo analizo rakastih tvorb, kakor dosedanje metode. Gre za univerzalni mikrospektograf. Z njim lahko optično merijo različne kvantitete snovi, iz katerih je sestavljena novotvorba. Kemične procese na novotvorbah, katerih primer znaša približno en mikron (tisočinka milimetra), merijo z registriranjem sodobnega absorbiranja raznih elementov. Ker je v aparatu tudi elektronski števec, lahko podatke merjenja registrirajo avtomatično in in jih ohranijo za poznejše primerjave.

Upravnik citološkega inštituta v Stockholmu prof. Torbjörn Casper-

sson meni, da je opazovanje različne rasti normalnih in obolenih celic najboljša pot, da spoznamo skrivnost raka in metode boja proti različnim načinom nenormalno pospešene rasti.

NADCLOVEK

V New Orleansu so imeli letno konkurenco in na njej so iskali tudi najmočnejšega moža, ki bi dobil naslov »Mister Superman« (gospod nadčlovek). Razen telesnega obsega in prsni mišic so preizkušali tudi inteligenco. Ko so nekoga orjaka vprašali, kdo je predsednik Koreje, je odgovoril: »Adolf Adenauer.«

Ljudje iz ozadja

Cprav sodišče ni obravnavalo vprašanja, kdo je podpisalec ponarejenih, niti ni zbiralo o tem posebnih dokazov, vendar je zelo zanimivo vsaj nekoliko osvetliti to stran afere. Težko je namreč verjeti, da je dala pobudo za to Pašićeva vdova ali njeni hčerki in da ni bilo nekoga, ki je stal za kulisami in vso stvar organiziral. Če hočemo pojasniti to drugo stran vprašanja, je najbolje ugotoviti, kdo vse je vedel za ponarejene podpise.

Na prvi pogled je bil to zelo ozek krog ljudi. Pašićeva vdova, njeni hčerki Darinka in Pavla in Miloš Ostojić. Da je še kdo drug vedel za to, ni nobenega neposrednega dokaza. In vendar ta krog ljudi ni bil tako ozek. Če malo natančneje pogledamo dogodke, kako so se razvijali, če se pozanimamo za povezanost med njimi, bomo videli, da so Pašićeva vdova, njeni hčerki in Ostojić storili samo tisto, kar so hoteli drugi.

All je trust vedel?

Zanimivo je predvsem stališče angleške družbe Selection Trust Limited do te transakcije. Angleška družba je uradno vedela samo za prenos pravic Nikole Pašića na njegovo vdovo in rudarskih knjigah, vedela je, da je to uradni ukrep oblasti. Prav nič se pa Angleži niso zanimali za to, kako in na podlagi česa je bilo to storjeno. Zadeva pa je nekoliko drugačna. Pooblaščenec in pravni svetovalec angleške družbe, beograjski advokat Mihajlo Milčić je še istega dne, ko so se vloge o prenosu pravic Nikole Pašića pojavile v Generalni rudarski direkciji, zvedel, da je odtlej edini lastnik rudoslednih in rudniških pravic Pašićeva vdova. O tem je takoj obvestil svoje predstojnike. V Londonu niso dolgo pomišljali. Milčiću so naročili, naj v Generalni rudarski direkciji uporabi ves svoj vpliv, da bo prenos čimprej tudi formalno v redu.

Zakaj so voditelji angleške družbe tako ravnali? Očitno so bili prepričani, da bodo s Pašićevo vdovo sklenili kupčijo in da bo angleški trust dobil vse pravice do rudoslednih del in kopanja rude v Kopaoniku in Trepči. Med akti je tudi izjava Toma Millesa, angleškega državljanca, povezanega z rudarskimi posli s Selection Trust Limited in delničarja vseh njegovih ru-

URO SO USTAVILI

Buenos Aires: Plaza de Mayo

Ura v stolpu občinskega poslojstva v Buenos Airesu kaže 8,25. Tako kaže dan za dnem in noč za nočjo, kazalci se nikamor ne premaknejo: Ob tej uri po južnoameriškem času je namreč umrla svetlolasa žena argentinskega predsednika Eva Peron. In urnik te ure so izbrali za spomenik njene smrtne ure.

E-e-v-i-t-a-l so vzklikale množice, kjer koli in kadarkoli so zagledale prezidentovo ženo. E-e-v-i-t-a-a, s širokim naglasom na »es«, odmevajočim liki glas fantare. Zanj so bile posebno navdušene ženske, saj jim je priborila ugled in veljavo, pa tudi politične pravice, aktivno in pasivno volilno pravico. Prvikrat so lahko glasovale na volitvah v novembru 1951 skupaj z moškimi in poznavalec razmer v Argentini pravijo, da se je moral general Peron za ponovno izvolitev za hvaliti predvsem ženskam. Da ni bilo njihovih glasov, ne bi več bil predsednik. Bil je pač zgodovinski dogodek, ko se je tej latinškoameriški deželi posrečilo odpreti ženskam vrata v politično življenje in jim omogočiti, da lahko enakopravno z moškimi opravljajo tudi vse javne funkcije. In k temu uspehu je največ pripomogla prav Eva Peron. Nedvomno je bila od trenutka, ko se je kot napovedovalka radia Belgrano zavzela za takrat še malo znanega vojnega ministra polkovnika Perona, do svoje smrti najboljša propagandistka peronizma.

Eva Peron je imela mnogo somišljenic, še več pa nasprotnic.

Moški so bili v sodbi o njej in njeni dejavnosti večinoma nevrtni. Odkar se je ura v stolpu magistratnega poslojstva ustavila, so seveda utihnili tudi glasovi za njo in proti njej. Precej prahu je po njeni smrti dvignil v javnosti predlog, naj bi zgradili mavzolej, v katerem bi bilo pokopano njeno truplo. Še bolj pa so se duhoviti razvneli, ko je nekdo predlagal, naj bi jo razglasili za svetnico. Pa tudi to se je zdaj že poleglo. Pač pa je ostala njenemu spominu posvečena ustanova Fundacion Eva Maria Du-

arte de Peron, ki je zdaj že ena najbogatejših organizacij v Argentini. Njena naloga je predvsem graditi šole in zavetišča. Ostalo pa je tudi navdušenje argentinskih žensk za napredek in Argentine so po pravici ponosne, da so zdaj najbolj napredne ženske v južnoameriških državah. Ni skoraj poklica, v katerem bi ne delale tudi ženske. Na visokih položajih jih študira mnogo več kakor moških.

V mislih in čustvih Argentink živi Eva Peron kot legenda.

Križanka

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
14						15						
16					17	18			19			
	20			21				22		23		
24	25	26	27						28		29	
30		31	32						33	34		
35		36		37				38			39	
40				41			42	43				
44						45						

Vodoravno: 1. volkli violinski virtuozi iz Genove (Nicoletti), 8. prikazovanje, 14. prvi del psevdonima francoskega pisatelja (Sodobna zgodovina), 15. vojaška formacija, 16. vojaški krah, 17. prislov, 18. moško ime, 20. simbol za aluminij, 21. priprava za krmiljenje avijon, 23. grška boginja nesreče, 24. okrajšava za »bideme«, 26. priprave, stroji, 29. imenovalec (okr.), 30. arkanje, 32. izdelovalec omar, 33. enaka soglasnika, 35. izra na karte, 37. kulturna rastlina, 38. defekti, 40. naslov grških potopisov, 41. samski stan, 44. strešniki, 45. slovenski zborovski skladatelj.

Navpično: 1. nepravil kristal, 2. v letu (lat., fonet.), 3. grška črka, 4. hunski poglavar, 5. del obraza, 6. romanski spornik, 7. nenaravnost, 8. sodna soglasnika, 9. priimek Ivo-Lole, 10. ime pesnika Grudna, 11. črn (arabsko), 12. barva pri kartah, ki jemlje vse (množ.), 13. obvarovati pred evetlobo, 15. Angleži, 18. vrsta papirja, 21. vprašalnica, 22. vrata goveda, 25. poljedelko orodje, 27. počemu, zakaj, 28. moško ime, 31. žabja noga, 34. arabski učenik, 36. ti in jaz, 38. kratka za »Krajevni ljudski odbor«, 39. vojna (srb.), 41. prva polovica imne, 42. soglasnik s prizvokom.

MALI LEKSIKON

Kje je najstarejši morski svetilnik? Kaj je napolilo Plauta, da je postal največji komediograf starega Rima? Kolikšen je rekord plodnosti pri ovcah? Kaj imenujemo »meso brez kosti«?

Najstarejši pomorski svetilnik je »Faros« ob vzhodu v Aleksandrijski pristanišče. Po njem se svetilnik še zdaj imenuje v mnogih jezikih starega Aleksandrijski svetilnik je bil visok 300 egiptovskih laktov (kakih 75 m). Na vrhu pa je noč in dan gorel ogenj, po katerem so se brodari orientirali. Graditi ga je začel egiptovski kralj Ptolomej Sotel v 3. stoletju pred našim štetjem. V starem veku je bilo razen Farosa še 18 svetilnikov, med njimi najpomembnejši v Italiji ob izlivu Tibere, v Španiji pri Korugi, v Franciji pa pri Boulogneu, posvečen rimskemu cesarju Kaliguli. Slednji je bil visok 50 m in porabil je leta 1640, ker je morje izpodjedlo njegove temelje.

Največji komediograf starega Rima Plaut, ki je v amfiteatru razveseljeval na tisoče gledalcev in čigar dela so vplivala skoraj na vse poznejše komediografe, je imel zelo težavno življenje. Bil je namreč sin sužnja. Opravičati je moral najnaprednejša težaška dela v milinskih kamor so ljudi navadno pošiljali za kazno. Vitri je moral težak milinski kamen. Ta suženj, ta revež brez pravice, je položil v usta junačka neke svoje komedije izrek »da sta ga beda in nesreča napotili, da je postal duhovita«.

Ovca je v primerjavi z ostalimi domačimi živalmi razen svinje dokaj plodna. Plodnost naše domače ovce znaša kakih 120%, kar pomeni, da dolimo od 100 ovac 120 jagnet. Plodnost »egipčanske« ovce znaša celo 140%. So pa tudi ovce, kakor je »svhodnofrizijska«, vzrejena v vzhodni Friziji na holandsko-nemški meji, ki povzročajo redno po dva mladčka, često pa celo po tri, tako da znaša njihova plodnost kakih 205%. Najplodnejša vrsta ovac na svetu je »romanovska ovca«, razširjena v jarovalski oblasti v SZ. Ta povzroča celo po 2 do 3 ali 6 do 8 mladčev. V dveh zaporednih letih jih povzroče do 17.

Meso brez kosti imenujejo prebivalci Indije in Kitajske sojo, ker jo uporabljajo v prehrani in ker so njene beljakovine po hranljivosti enake beljakovinom mesa. Soja je glavna prihrana, iz nje pa izdelujejo še mleko in mlečne izdelke. Njena beljakovina uporablja v industriji za izdelovanje glavnikov, gumbov, gramofonskih plošč, električnih izolatorjev itd. Sojino olje pa uporabljajo v kozmetiki za izdelovanje zelo dobrih maž in toaletnega mila.

Za dobro voljo

NELSONOVA NALOGA

Slavni angleški admiral Nelson se je mudil kot gojenec pomorske akademije na škotski ladji, ki je plula ob angleški obali. Nekega dne ga je poklical poveljnik ladje in mu ukazal, naj napiše nalogo, v kateri bo natanko nastavl lego šolske ladje. Čez pol ure se je gojenec javil poveljniku. Le-ta je pogledal gojenca, se odkril in rekel: »Podnarednik Nelson, odkrite se!«

»Zakaj pa, gospod komandant?« je vprašal Nelson osuplo.

»Zato ker vaši račun kažejo, da smo v westminstrski katedrali, je odgovoril poveljnik.

TELEVIZIJSKI SNOBIZEM

V Londonu prodajajo kremo, od katere postanejo oči rdeče. Namerjena je ljudem, ki nočejo priznati, da ne morejo kupiti televizijskega aparata.

»Gospodična, vi ste prvi zanimiv človek, ki ga vidim danes na kopalšču.«

»Res, potemtakem pa imate več sreče kakor jaz.«

Četrti dan svetovnega nogometnega prvenstva v Švici - Osmina finala

JUGOSLAVIJA - BRAZILIJA 1:1 (0:0)

Strelca golov: Zebec in Didi

ZENEVA — FRANCIJA : MEHIKA 3:2 (1:0), ZÜRICH — AVSTRIJA : ČESKO-SLOVAŠKA 5:0 (4:0), BASEL — URUGVAJ : ŠKOTSKA 7:0 (2:0)

Reprezentanca Jugoslavije se je uvrstila na V. svetovnem nogometnem prvenstvu v četrtfinale, med osem najboljših ekip na svetu. — V drugi tekmi v osmini finala proti reprezentanci Brazilije so dosegli neodločen rezultat 1:1 — Ta uspeh je bil izbojevan v veliki borbi, ki je trajala 120 minut, saj se je dvoboj v regularnem času končal z neodločenim rezultatom. — Naši igralci so bili boljši in so nadigrali nasprotnika.

Lausanne, 19. jun. Danes je v Lausanni prvič, odkar smo v Švici, pravo pravo poletje. Imamo občutek, da je na soncu več kakor 35° C. To je velika prednost za Brazilce, vajene vročine. Našim igralcem ne bo lahko. Kot običajno so se vremenoslovci tudi tokrat zmotili. Napovedali so dež, Lausanne pa je zdaj vsa v soncu.

Tolaži nas edinele to, da igrišče ne bo vlažno in težavno, kot je bilo na tekmi proti Franciji. Vzile neusmiljenemu soncu se je že okrog pol štirihi začel stadion polniti. Prišli so najvnetejši navijači, ki so želeli zasedeti najboljše prostore. Prispeli so tudi brazilski navijači. Ze dopoldne smo jih srečali. Nosili so čepce, značke, zastavice in se pripravljali na navijanje.

Prispeli so tudi naši nogometaši. Hitro so se oblekli, potem pa so se razgibali. Tudi Brazilci so tu. Oblečeni v modre trenerke so prišli na stransko igrišče, da bi se prav tako malo razgibali. Videti so dobro razpoloženi, ker so zadovoljni, da je dan toplej. Tudi novinarji so začeli prihajati. Danes jih je nekaj manj.

Nekaj minut do pete ure. Naši in brazilski nogometaši so se pojavili. Naši v modrih dresih in belih hlačkah, Brazilci pa v rumenih dresih in modrih hlačkah.

Sele zdaj smo videli, kako navijajo Brazilci. Stadion se je tresel od klicev.

»Brazil, Brazil!«

Mahali so z zastavicami, zvonili z zvonci, ropotali z raglami in navijali sirene.

Kapitana sta izbrala strani, potem pa je sodnik Footless dal znak, naj tekmo prične. V trenutku, ko je sodnik to storil, pa so brazilski navijači razvili ogromen transparent, na katerem je pisalo »Naprej Brazilija!«

je bilo mogoče, vendar se mu ni posrečilo zadržati žoge. Mreža se je zatresla.

Vaj smo planili na noge, začeli smo se objemati in poljubljati. V 9. minuti je Milutinović imel spet lepo priložnost. Izredno je predribal nasprotnika, prestrgal branilca Santosa in se znašel sam kakih 6 do 7 m pred Castilhom. Streljal je zelo ostro, toda žoga je kletela mimo vrata.

Toda čudoviti Beara se je proslavil tuči četrti. Beara je danes najbolj navdušil gledalce. V 12. minuti se je znašel pred njim srednji napadalec Balthazar. Ta črnc iz brazilskega napada je sam tekel z žogo proti Beari. Z rokami smo si zakrili oči, ker smo bili prepričani, da bo žoga zatresla Bearino mrežo. Vzdrnili nas je buren aplavz na stadionu. Beara se mu je vrgel pod noge in zadržal njegov strel.

Julinho zadene prečko V 20. min. so Brazilci izvedli zelo nevaran napad. Žoga je dobil Julinho. Iz kakih 15 m je streljal. Zadel je prečko. Beara je bil nemočen. Toda na srečo se je žoga odbila daleč v polje do Boškova, ki jo je podal napadu.

Izenačenje Ze je 22. minuta te odlične igre. Naši igrajo bolje in bolj. Igrali so mirno brez nervoze. To je bil šolski primer, kako je možno odlično takšno igrati.

PRVI DAN MEDNARODNEGA PRVENSTVA BEOGRADA V ATLETIKI

Povprečni rezultati

Pred takorekoko praznim stadionom JLA se je danes začelo mednarodno prvenstvo Beograda, na katerem bodo hkrati zbrali državno reprezentanco za dvoboj s Finsko. Boljši rezultati: ženske: višina: Milčević 140, 90 m ovire: Mira Tuče 12,5, krajša: Radičević 13,47, moški: 110 m ovire: Loriger 15,1, Kampadellis (Grčija) 15,3; 100 m: Petrakis (Grčija) 10,9, Lorger 11,0; 200 m: Sarčević 15,21; 1500 m: Murgolia 3:52,8, Vipotnik 3:55,0; daljina: Radovanović 6,95, višina: Marjanović 185, Nikolčič 185; klavirje: Račić 51,50.

KOLESARSKI DVOBOJ LJUBLJANA — CELOVEČ

Premoč Ljubljančanov

Ljubljana, 19. junija. Na krožni progi okoli Tabora je bilo danes mednarodno kriterijsko tekmovalje med kolesarji Celovca in Ljubljane. Na lanski vožnji na isti progi je reprezentanca Celovca premagala Ljubljano. Dames pa so Ljubljani nadvinovali goste iz Celovca in zmagali s 154:21.

Na progi, dolgi 40 km, razdeljeni na 50 krogov, je nastopilo 29 voza.

DANAŠNJI ŠPORTNI PROGRAM

LJUBLJANA Ob 8: Kolesarska dirka Ljubljana — Bled in nazaj. Sodelujejo tekmovalci Ljubljane in Celovca. Start izpred gostilne »Majolika« na Celovcu.

MARIBOR Ob 10: Prvenstvena tekma zvezno odbojarske lige Partizan — Branik. Igrišče Branik; ob 18: Na stadionu Branika mednarodna nogometna tekma Sportverein 1847 Schwabe (Augsburg) ; Branik.

CELJE Ob 9. ure dalje na keglistu »Beton« dvoboj kegljaških reprezentanc Alzacija in Slovenija.

NOVO MESTO II. dolejska rogata. Start pri Bralinskem potoku, cilj pri kopalnici pod železniškim mostom.

VCERAJSNJI NASPROTNIKI Moštvo Brazilije

Toda prišlo je tisto, česar nismo pričakovali. Crnkovič je odvez žogo nasprotniku in bil sam z Bearo. S kakih 13 m je nespretno vrnil visoko žogo proti Beari. Le-ta pa je ni mogel ujeti. Žoga je šla v kot. Posledica Crnkovičeve napake je bil gol — izenačenje.

To se je zgodilo v 24. minuti. Žoga je padla nekaj metrov pred vrati. Nanjo je skočil Balthazar in jo poslal na levo. Stankovič je bil na mestu in žogo poslal v polje. Toda desni krillec je prihitel in jo podal Didiju, ki je s kakih 16 m neubranljivo streljal v mrežo. Beara ni mogel ničesar storiti.

Obojestranski napadi

Izenačenju so sledili obojestranski napadi in protinapadi. Videti je bilo, da sta obe reprezentanci hoteli odločiti tekmo v svoj prid.

V 30. minuti je Milutinović prodrl po desni strani. Branilec ga je zrušil na tla, toda sodnik ni žvižgal. V hitrem protinapadu je brazilski protinapad zadel preko Bearinih vrat.

Naša reprezentanca skuša pomiriti igro, kar se ji deloma tudi posreči. Takoj zatem Brazilci ostro napadajo. Zveza Didi s kakih 30 m močno strelja v spodnji levi kot, toda Beara odlično brani.

šev (15 Ljubljaničanov in 14 Celovčanov). Zaradi razmožene asfaltno ceste je bila vožnja zelo otežkošana zaradi na ovinkih. Bilo je mnogo padcev. Na cilj je prišlo le 11 tekmovalcev. Vsak posamezni krog je imel svoje letišče cilj kateri se je toč. koval. Končni rezultati: 1. Vidali 42 točk; 2. Perne 35, 3. Lebon 30, 4. Hrovat (vsi Ljubljani) 28 točk; 5. Welkshaus (Celovec) 10 točk; 6. Šebenik (Lj) 10 točk.

ZVEZNA ODBOJKARSKA LIGA

Partizan : Železničar 3:0

Maribor, 19. jun. Danes je v okviru zvezne odbojarske lige ženska vrsta mariborskega Železničarja utrpela poraz. Premagal jo je beograjski Partizan 3:0 (15:6, 15:15, 15:4). V gostoljubni vrsti so bile najboljšje državne reprezentanke, pri domačinih pa se je odlikovala Filsova.

XIII. KOLO TURNIRJA V MÜNCHENU

Važni zmagi Fudererja in Rabarja

München, 19. junija. — Rezultati XIII. kola: Donner — Piro remi, Kramer — Rabar 6:1, Bouweester — Fuderer 6:1, Burstein — Unzicker 6:1, Mulcahy — Castaldi 6:1, Dunkelblum — Aitken remi, Lokwenz — Bhead remi. Partije so prekinili: Toran — Jacob, Ribeiro — Golomlek, Wade — Lehman.

Vrstni red po XIII. kolu: Unzicker 11, Donner 10,5, Fuderer 10, Rabar 9,5, Toran 9 (1), Piro 9, Golombek 8 (1), Kramer 8, Lokwenz 7, Bhead 6,5 itd.

Letalska serija posvečena sladkornemu trsu

Na Kubi je poglavitna industrija predelovanje sladkornega trsa, glavna kultura pa — sladkorni trs. Zato so to temo že večkrat upodobili na kubanskih znamenjih. Tudi najnovjša kubanska letalska serija je posvečena sladkornemu trsu. Na znamenjih od 8 centavsov do 5 pesozov je prikazana žetev sladkornega trsa, danje prevozna sredstva s katerimi jo prevažajo, stare in moderne sladkorne tovarne, kakor tudi Alvaro Reinoso, ki je prvi začel gojiti na Kubi sladkorni trs.

Table with 2 columns: JUGOSLAVIJA (Bears, Stankovič, Crnkovič, Čajkovski, Horvat, Boškovi, Milutinović, Mitić, Zebec, Vukas, Dvornič) and BRAZILIJA (Castilho, D. Santos, Brandaozinho, Fnlheiro, Bauer, Julinho, Didi, Balthazar, Pinga, Rodriguez, Sodnik: Footles (Škotska)).

Francija : Mehika 3 : 2

Zeneva, 19. junija — V drugi tekmi prve skupine je reprezentanca Francije premagala Mehiko s 3:2 (1:0).

Moštvi sta nastopili v naslednjih postavah: Remetter, Glanessi, Marche, Marcel, Kaelbel, Majhub,

Koppa, Dereudre, Strappe, Bhen, Tifour, Vincent.

Mehika: Carbahal, Lopez, Romo, Martinez, Cardenas, Avalos, Torres, Naranjo, Lamadrid, Balcuzar, Aresqa.

Edini gol v prvem polčasu je doseglo levo krilo francoske reprezentance Vincent v 18. minuti.

Ze v prvi minuti drugega polčasa je Francija zvisala rezultat na 2:0, in sicer po zasluzi mehškega srednjega krilca Cardenasa, ki je dal avtogol.

Mehiški reprezentanci se je posrečilo znižati rezultat na 2:1, vendar so dokončno zmagali Francozi s 3:2.

Avstrija : CSR 5 : 0

Zürich, 19. jun. — Z visoko zmago nad reprezentanco CSR so se Avstrijci danes uvrstili v četrtfinale svetovnega prvenstva.

Ze v 4. minuti prvega polčasa so vodili 2:0. Do konca prvega polčasa so dosegli še dva gola in si zagotovili zmago.

V drugem polčasu so Avstrijci dosegli še en gol.

Urugvaj : Škotska 7 : 0

Basel, 19. jun. — Dosedanji svetovni prvaki so danes visoko premagali reprezentanco Škotske s 7:0 (2:0) in se tako uvrstili v četrtfinale letošnjega svetovnega prvenstva.

Škoti na treningu Goli so bili doseženi takole: v 18. min. Abbadie, v 30. min. in 52. min. Miguez, v 47. Borges v 54. Avadie, in v 57. Borges ter v 59. min. Ambroise.

Tudi v podaljšku 1 : 1

Dobili smo vti, da sta obe reprezentanci želeli ohraniti rezultat nespremenjen. Obe sta bili trudni. Brazilci nekaj manj. Prvih 10 minut so imeli pobudo v svojih rokah. Potem pa so se začeli vrstiti napadi naše reprezentance.

V 13. in 14. min. so imeli naši dve ugodni priložnosti. Prvi je Mitić s 7 m ostro streljal z glavo nekaj centimetrov mimo leve prečke, potem pa je v 15. min. Dvornič z 11 m ostro streljal tik mimo prečke.

Niti drugi del nadaljevanja ni prinesel odločitve. Naši reprezentanti so v tem času imeli nekaj več od igre.

Zadnje sekunde te doslej največje borbe na V. svetovnem prvenstvu so minile v bojazni skupine naših navijačev. Sodnik Scot Footless je bil pobudnik teh neprijetnih trenutkov. Tik pred koncem je ugotovil nekakšen prekršek naših igralcev in z 11 m prisodil neposreden strel proti naši reprezentanci. Ko prvi strel ni uspel, ker je Zebec razširil položaj, je sodnik zahteval, naj ga ponove. Horvat je s požrtvovalnim padcem odstranil to nevarnost in poslal žogo v kot. Ko so Brazilci streljali kot, je sodnik odpskal konec nepozabnih 120 minut te velike tekme.

Naši reprezentanti so zaslužili sprčo svoje igre več. Toda tudi neodločen izid je zadostoval, da so se uvrstili skupaj s svojim nasprotnikom med osmorio najboljših na svetu.

OKRAJNI LJUDSKI ODBOR V KOPRU

razpisuje delovna mesta za:

- 2 gradbena inženirja
1 arhitekta-urbanista
3 gradbene tehnike
5 finančnih revizorjev
1 pravnik-ekonomista

Vloge s popolnimi osebnimi podatki, življenjepisom ter opisom dosedanjega službovanja je treba dostaviti na tajništvo Okrajnega ljudskega odbora Koper.

Plača je zagotovljena po predpisih, ki so veljavni za jugoslovansko cono STT.

STRELEC ZA JUGOSLAVIJO Zebec

Table with 2 columns: I. SKUPINA (Brazilija 2:1, Jugoslavija 1:0, Francija 2:1, Mehika 2:0) and III. SKUPINA (Urugvaj 2:0, Avstrija 2:0, CSR 2:0, Škotska 2:0).

DANES

Basel: Madžarska—Nemčija, Zeneva: Turčija—Koreja, Bern: Anglija—Švica, Lugano: Italija—Belgija.

POTEK IGRE

Komaj se je tekma začela, že so naši napadli. Ze v 3. minuti je bil streljan kot v našo korist. Pred brazilskimi vrati je nastala gneča. Žoga je skakala z nog na noge naših igralcev. Toda žal je končala svojo pot v rokah vratarja Castiglia. To je bila ena izmed prvih prilik za našo reprezentanco.

Z vseh strani je bilo slišati klice aplavi, plavis, kot da so prihajali iz tisočev gri, ne pa samo iz nekaj sto. V 6. minuti so Brazilci začeli napad na naša vrata. Le-ta pa je bil zelo kratek. V 8. minuti je Dvornič po levi strani prodri in lepo streljal toda nikogar ni bilo pred vrati, da bi zatresel brazilsko mrežo.

Prvi napadi

Zebec je pridiral bliskovito proti vratom. Spremljal ga je desni branilec Brazilcev. Tako hitro sta tekla, da sta se oba skupaj zaletela v veliko skupino fotoreporterjev, ki so stali zadaj za vrati. Bili smo se, da se Zebec ni poškodoval. Toda vse se je dobro končalo.

V 15. minuti se je stadion zatresel od ploskanja. Mitić se je znašel na desni strani in streljal pol visoko. Takšnega strela že dolgo nismo videli. Brazilski vratar in levi branilec Santos sta se vrgla na žogo. Santosu se je s padcem posrečilo, da jo je komaj komaj izbil z glavo v polje.

V naslednji minuti zopet ploskanje. Spet je Mitić navdušil gledalce. Krasno je streljal, toda tik mimo prečke. V naslednji minuti je streljal Vukas. V Brazilcih do 18. minute niso poslali nobenega nevarnejšega strela na naša vrata.

Odlična igra naše reprezentance

Na stadionu je stalno slišati ploskanje. Naši igrajo odlično. Izredno kombinirajo, driblajo, prodirajo. Gledalci so navdušeni. Kar za človeka, da so bili v prvem polčasu popolnoma nadigrani. Njihov napad, se sprevljal iz znanih reprezentantov, se je začel pomikati v obrambo. Mar so ti sloviti Brazilci, največji kandidati za svetovnega prvaka začeli igrati defenzivno? Ali pa jih je k temu prisilila naša reprezentanca, njena odlična igra. Eh, Francozi, kajšno imate z Jugoslavo. Če bi naša reprezentanca zaigrala v sredo proti nam, kot v prvem polčasu proti Branikem, bi prav gotovo dobili 6 do 8 golov.

Sodnik često prekinja igro, v glavnem zaradi faulov. Brazilci postajajo neverjetno nervozni in jezni, ker niso dosegli gola. Navado imajo namreč v prvem polčasu dosegli zmago. Zabili so igrati precej suvavo s komolci, zelo ostro startajo.

Brazilci so nervozni. To velja za igralce in za njihove voditelje, ki sede spodaj na atletski progi. V trenutku, ko je žoga slučajno priletela do njih, so izkoristili priložnost in jo zamenjali. V igro so vrgli neko drugo, s katero ni dovoljeno igrati. Na srečo je to opazil stranski sodnik in tako so vrnil žogo, s katero so začeli igrati.

Spet je Rajko Mitić spravil stadion na noge. Silovito kot blisk je streljal, žoga je poletela nekaj centimetrov nad prečko.

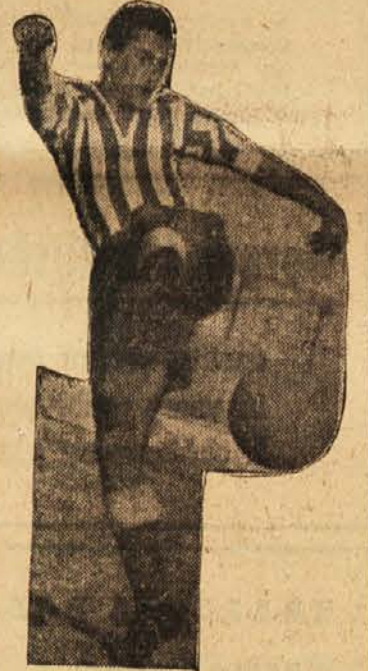
Beara reši gol

V 37. minuti je Brazilija imela lepo priložnost, da doseže gol. Didi je izvedel prosti strel s 25 m. Bili je strahovit strel v levi kot. Toda žoga je spremenila pot. Zadel je nekega našega igralca in ostro poletela

Zamenjamo trofazni asinhroni elektromotor

znamke AEI FRANCO TOSI, učinek 30 ks, 220/380 V, 50 period in 1450 obr/min, za trofazni elektromotor enake ali nekoliko manjše zmogljivosti s 700 do največ 800 obr/min.

Ponudbe pošljite na TOVARNO POLJEDELSKEGA ORODJA BATUJE PRI GORICI, POŠTA ČRNICE

DUSA NAPADA Mitić

je prišel solo prodor brazilske zveze Pinga, toda Horvat je silajno interveniral.

V zadnji minuti prvega polčasa je Mitić s kakih 40 m streljal tako ostro, da se je Castilho komaj, komaj posrečilo izbiti s konci prvot žogo v kot.

Ceprav je v drugem polčasu naša reprezentanca začela takoj napadati, so vendar Brazilci imeli v 2. minuti izredno priložnost. Vendar je bila to priložnost za tistega, ki ne ve, da v naših vratih stoji Beara. Ze tretjič se je danes proslavil s paradno, kakršne ne pozabiš tako hitro. Ubrani je strel s kakih 7 do 8 metrov. Ni se mu posrečilo zadržati žogo, vendar se le-ta ni daleč odbila od njega.

Zebec doseže gol

Cetrti minuta. Krona vseh naporov, zaslužen darilo za silajno igro. Stadion je planil na noge. Iz tisočev gri je bilo slišati — goli Zebec je prejel žogo s kakih 18 m. Pripravil se je na strel. Kratek zalet. Žoga je s silovito močjo poletela proti levemu kotu. Castilho se je stegnul kolikor

DANAŠNJI ŠPORTNI PROGRAM

LJUBLJANA Ob 8: Kolesarska dirka Ljubljana — Bled in nazaj. Sodelujejo tekmovalci Ljubljane in Celovca. Start izpred gostilne »Majolika« na Celovcu.

MARIBOR Ob 10: Prvenstvena tekma zvezno odbojarske lige Partizan — Branik. Igrišče Branik; ob 18: Na stadionu Branika mednarodna nogometna tekma Sportverein 1847 Schwabe (Augsburg) ; Branik.

CELJE Ob 9. ure dalje na keglistu »Beton« dvoboj kegljaških reprezentanc Alzacija in Slovenija.

NOVO MESTO II. dolejska rogata. Start pri Bralinskem potoku, cilj pri kopalnici pod železniškim mostom.

DNEVNE NOVICE

Autobusna proga Ljubljana-Opatija-Reka (podjetje) »SAP-Ljubljana« in »Avtostrans-Rijeka« začne obratovati v ponedeljek, 21. junija 1954 z odhodom iz Ljubljane ob 6.15 in 16.00 ter s prihodom v Opatijo ob 9.15 in 19.00 oziroma na Reko ob 9.40 in 19.30. Z Reke odhaja avtobus ob 6.00 in 15.00 ter iz Opatije ob 6.30 in 15.30 s prihodom v Ljubljano ob 9.30 in 18.25. Avtobus z odhodom ob 6.15 iz Ljubljane in s povratkom z Reke ob 15.00 vozi vsak dan, avtobus z odhodom ob 16.00 iz Ljubljane in z odhodom z Reke ob 6.00 pa samo ob delavnikih. Jutranji avtobus iz Ljubljane ima na Reki zvezo z avtobusom, ki odhaja ob 9.50 z Reke v Crikvenico. Pravi tako imena zvezo z avtobusom, ki prihaja popoldne ob 14.40 iz Crikvenice na Reko. Potniki in turisti, ki služujejo se direktne avtobusne zveze Ljubljana-Opatija Vozna cena za Opatijo in Reko 600 din. Rezervacija sedeža vračunava v vozni cen. — Na Reki zveza za parnike za vse smeri. — SAP — Ljubljana.

Uprava ceste OTO Tolmin sporoča, da je cesta III. reda št. 1010 Most na Soči-Tolmin-Preški, na odseku Most na Soči-Poljubin (križišče) zaprta za vse motorna vozila od 23. junija do 5. junija 1954 zaradi priključka nove ceste na staro na ovinku pri Modreju. Promet je preusmerjen preko Kozarščine-Volče-Tolmin.

Glasbena šola Šiška-Bežigrad sprejema prijave za sprejemne izpite novih učencev do vključno 25. junija. Sprejemni izpit za učence iz Šiške bodo 28. junija v Gasliški 17. za učence iz Bežigrada pa 29. junija v Parnovi 32 od 8-10 in od 16-18.

Na Medicinski visoki šoli v Ljubljani je bila 19. junija 1954 promovirana za doktorja celokupne medicine tovariška Desa Špurn-Mrivljak. Čestitamo!

Poročili so se v Ljubljani: strojni inženir Viktor Nollmal in abs. medicinske Dusanke Perlot, uslužbenec Ivan Prešek in šivnica Angela Češarok, strugar Alojzij Japelj in gosp. pom. Cvetka Kocjan, voj. uslužbenec Stan-

ko Vukosov in učiteljica Olga Mihevc, kovač Ludovik Zakrjašek in boln. strežnica Veronika Kurež, trg. poslovodja Miroslav Zajc in trg. poslovodkinja Jelka Matjašič, gradbeni tehnik Bogomir Leiler in abs. filozofije Božidar Obiak, hvar Janez Jerman in uradnica Breda Falatov, delavec Jakob Glavan in delavica Magdalena Campelj.

SOLSTVO

Državna glasbena šola, Moste, sprejema prijave za sprejemni izpit do 21. junija. Sprejemni izpit za vse instrumente dne 22. in 23. junija ob 9 in 15.

Z dopisnim tečajem se hitro naučite mednarodnega jezika Esperanto. Prvo lekcijo vam pošlje brezplačno na vpogled Zveza esperantistov Slovenije v Ljubljani, Miklošičeva c. 7. Priložite znamko za 25 din.

MOTOX je moderno sredstvo za uničevanje moljev. Zanesljiv, praktičen in ne smrdi samo MOTOX!

PREDAVANJA

V ponedeljek, dne 21. junija bo VII. predavanje »Impresionizem« »Simbolizem« iz ciklusa: »Kratek pregled umetnostnega ustvarjanja skozi stoletja«. Predavali bodo: univ. prof. dr. Anton Slodnjak, pomočnik ravnatelja Moderne galerije Zoran Kržišnik, prof. Akademije za glasbo tov. Lucijan M. Škerjanc. Predavanja bo ob 20 v prirodoslovni dvorani Univerze, vhod iz Gosposke ulice.

Društvo strojnih inženirjev in tehnikov LRS vas vabi na predavanje ing. Marjana Lavrenčiča o organizaciji priprave dela v industrijskih podjetjih. Predavanje bo v torek, dne 22. junija ob 18 na Strojni fakulteti TVŠ v Ljubljani. Askeričeva 28. Ker je vsebina predavanja zelo aktualna in zanimiva, so vabljeni tudi ostali člani društva inženirjev in tehnikov LRS. Vstop je prost.

MARIBORSKE VESTI

Dežurna lekarna
Nedelja, dne 20. junija 1954: lekarna »Center«, Gosposka ulica 12.

RADIO

6.00-12.00 Prenos sporeda Radia Ljubljana — 12.00-12.20 Oddaja v madžarščini — 12.20-24.00 Prenos sporeda Radia Ljubljana.

KINO

PARTIZAN: Ameriški barvni film: »Niagara«.

UDARNIK: Jugosl. film: »Hiša na obali«.

POBREZJE: Jugosl. film: »Hiša na obali«.

STUDENCI: Ameriški barvni film: »Niagara«.

LETNI KINO SOLA: Ameriški barvni film: »Niagara«.

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE

Nedelja, 20. junija ob 20: Verdi: »Rigoletto«. Gostovanje Sonje Hočvarjeve. Izven in za red podež.

DROBNI OGLASI

TRAKTOR Buldož-Lanz, 25 ks, z rezervnimi deli, v uporabljenem stanju prodamo. — Prevoznikstvo Novo mesto. N 8

5 SOFERJE za tovorne avtomobile sprejme takoj v službo Uprava za ceste LRS, tehnična sekcija, Ajdovščina. 2155

UCENCA za trgovino s pohištvenim sprejme »LES«, Ljubljana, Stritarjeva ulica 9. 2174

STIKALNO URO, električno 10 A — kupimo. Ponudbe na »LES«, Ljubljana, Stritarjeva 9. 2173

PIANINO ali harmonij v dobrem stanju, brez napak, kupimo. Ponudbe poslati na osnovno šolo v Postojni. 2154

SOPERA I. razreda (kategorije D), za vožnjo z avtobusi v mestnem prometu, sprejemno. »Dinamo«, Subotica. 3252

KLEPARJA, samostojnega, in samostojnega vodovodnega instalaterja, sprejem takoj v službo. Državni obrtni mojster Klina Stanko, Maribor, Ulica talcev 20. M 163

PEKOVSKEGA POMOČNIKA sprejemmo takoj. Plača po uredbi oziroma tarifnem pravilniku. — Pekarna Hrastnik.

RAZPIS SLUŽB

Upravni odbor Zavoda za rehabilitacijo invalidov zdravilišče Laško, razpisuje 3 mesta fizioterapevtsko z dovršeno fizioterapevtsko šolo, v zvanju medicinski tehnik ali medicinski tehnik-pripravnik. Plača po uredbi ter dopolnilna plača po pravilniku o plačah. Stanovanje in hrana v zavodu. Nastop službe 1. ali 15. julija 1954.

Rektorat Univerze v Ljubljani razpisuje na Prirodoslovno-matematični fakulteti naslednja mesta: mesto asistenta za mineralogijo in petrografijo na mineraloškem inštitutu in mesto asistenta za antropologijo na antropološkem inštitutu. Prošnje se sprejemajo 14 dni po objavi v Uradnem listu LRS.

Upravni odbor Vodne skupnosti za melioracijo Prekmurja v Murski Soboti razpisuje mesto direktorja Vodne skupnosti. Pogoji: da je gradbeni inženir s petletno prakso ali gradbeni tehnik z 8-letno prakso, ki ima veselje do hidrotehnične stroke. Plača po dogovoru. Ponudbe pošljite na upravo Vodne skupnosti.

Rektorat Univerze v Ljubljani razpisuje na Filozofski fakulteti mesto docenta, rednega ali izrednega profesorja za etnografijo in mesto asistenta za slovenski jezik. Prošnje se sprejemajo 14 dni po objavi v Uradnem listu LRS.

Razpisujemo mesto z dravnika splošne prakse za splošno ambulantno Most na Soči. Prejemki po dogovoru. Nastop službe takoj. Informacije se dobe pri Upravi Okrajnega zdravstvenega doma v Tolminu.

Rudnik rjavega premoga Trbovlje-Hrastnik v Trbovljah sprejme takoj večje število jamskih delavcev. Reflektanti morajo biti prosti vojaškim, telesno in duševno zdravi in ne stari preko 30 let. Za sprejem na delo je potrebno naslednje: nova delavska knjižica, vojaška knjižica z odjavo, potrdilo o odjavi na pristojnem ljudskem odboru ter izpisek iz volilnega imenika. Na razpelo so samo samska stanovanja.

Bolnišnica na Jesenicah razpisuje naslednja delovna mesta: 1. dve mestni oddelčnega zdravnika na internem oddelku (pozneje možnost specializacije); 2. mesto šefa lekarnice (farmaceut); 3. mesto instrumentarke za kirurški oddelki; 4. mesto zdravniškega pomočnika (medicinske sestre) za ginekološko-poročniški oddelki; 5. mesto šefa kuhinje. Osnovna plača po uredbi, dopolnilna plača po pravilniku. Prošilci naj vložijo prošnje s kratkim življenjepisom na naslov: Bolnišnica, Jesenice. — Uprava bolnišnice.

Gradbenega tehnika z nekaj let prakse in odsluženim vojaškim rokom sprejemmo. Nastop službe lahko takoj. Ponudbe poslati na Splošno stavbno podjetje, Smartno ob Paki.

Tajništvo za prosveto in kulturo MLO Ljubljana razpisuje mesto upravnika Študentskega naselja Pod Rožnikom. V poštev prihajajo prošilci s primerno izobrazbo, po možnosti s prakso v vzgojnih domovih ali takti, ki sicer čutiljo veselje za vzgojno delo z odraslo mladino. Stanovanje bo od 1. septembra 1954 dalje na razpolago. Prošnje s kratkim življenjepisom in podatki ter podatki o dosežanih zapolitvi naj se vlagajo na Tajništvo za prosveto in kulturo MLO Ljubljana.

Trgovsko podjetje »Izbrava«, Ljubljana, Wolfova 1-1, razpisuje za dve novo ustanovljeni trgovski podjetji v Ljubljani mestni samostojnih računovodji. Pogoji: praksa v računovodstvu gospodarskih podjetij s položnim strokovnim izpitom. Pisemne ponudbe poslati do 26. junija na upravo Trgovskega podjetja »Izbrava« v Ljubljani.

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »SOČA«

Francoski film

»Trenutek resnice«

Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20. Predprodaja vstopnic od 9-11 in od 15 dalje.

KINO »UNION«: Amer. barvni film: »Ljubimec iz New Orleansa«. Tednik. Predstava ob 15, 17, 19 in 21. Ob 10 bo matineja istega filma.

KINO »KOMUNA«: Ameriški film: »Zig pdeklosti«. Tednik. Filmske novosti 24. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Ob 10 bo matineja istega filma.

Predprodaja vstopnic od 9-11 in od 14 dalje.

LETNI KINO »TABOR«: Amer. film: »Macao«. Tednik. Predstava ob 20.30.

LETNI KINO JLA: Zaprt.

LETNI KINO »BEŽIGRAD«: Ameriški barvni film: »Ljubimec iz New Orleansa«. Tednik. Predstava ob 20.30. Predprodaja vstopnic v obeh letnih kinematografijskih uro pred predstavo.

KINO »TRIGLAV«: Ameriški barvni film: »Dvojboj pri Srebrnem potoku«. Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 10-11 in od 15 dalje.

KINO »SIŠKA«: Amer. film: »Pavla«. Predfilm: »Po maturi«. Predstava ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 9-11 in od 15 dalje.

JESENICE: »RADIO«: Nemški film: »Dvojčici«. — Predstave ob 16, 18 in 20. Ob 10 matineja po znižanih cenah. — »PLAVŽ«: Italij. film: »Za dva solda upanja«. Predstava ob 16, 18 in 20. Ob 10 bo matineja po znižanih cenah. — LETNI KINO »SVOBODA«: Ameriški film: »Gospa govori«. Predstava ob 20.30.

KOROŠKA BELA: Nem. film: »Dvojčici«. Predstava ob 19. Ob 10 bo matineja po znižanih cenah.

KRANI: »STORŽIC«: Amer. barvni film: »Najbolši med slabimi«. Predstavi ob 16 in 18. — Prodaja vstopnic od 15 dalje — Ob 20 ameriški film: »Kapitan Kidd«. — Ob 8 in 10 dopoldne matineja. — »PARTIZAN«: Premiera koprodukcijejskega filma: »Poslednji most«. Prodaja vstopnic od 15 dalje. Za shrambo koles preskrbljeno. — »Svoboda«: Ameriški film: »Kapitan Kidd«. Predstavi ob 16 in 18. Ob 20 ameriški barvni film: »Rudnik kralja Salomona«. Ob 10 bo matineja »Poslednji most«.

CELJE: »UNION«: Ameriški film: »Na slabem glasu«. Predstave ob 16, 18 in 20. — »DOM«: Ameriški film: »Cyrano de Bergerac«. Predstava ob 18.15 in 20.15.

LETNI KINO CELJE: Ameriški film: »Cyrano de Bergerac«. Predstava ob 20.15.

PTUJ: Ameri. film. »Samotna zvezdica«.

cenah. — »PLAVŽ«: Italij. film: »Za dva solda upanja«. Predstava ob 16, 18 in 20. Ob 10 bo matineja po znižanih cenah. — LETNI KINO »SVOBODA«: Ameriški film: »Gospa govori«. Predstava ob 20.30.

KOROŠKA BELA: Nem. film: »Dvojčici«. Predstava ob 19. Ob 10 bo matineja po znižanih cenah.

KRANI: »STORŽIC«: Amer. barvni film: »Najbolši med slabimi«. Predstavi ob 16 in 18. — Prodaja vstopnic od 15 dalje — Ob 20 ameriški film: »Kapitan Kidd«. — Ob 8 in 10 dopoldne matineja. — »PARTIZAN«: Premiera koprodukcijejskega filma: »Poslednji most«. Prodaja vstopnic od 15 dalje. Za shrambo koles preskrbljeno. — »Svoboda«: Ameriški film: »Kapitan Kidd«. Predstavi ob 16 in 18. Ob 20 ameriški barvni film: »Rudnik kralja Salomona«. Ob 10 bo matineja »Poslednji most«.

CELJE: »UNION«: Ameriški film: »Na slabem glasu«. Predstave ob 16, 18 in 20. — »DOM«: Ameriški film: »Cyrano de Bergerac«. Predstava ob 18.15 in 20.15.

LETNI KINO CELJE: Ameriški film: »Cyrano de Bergerac«. Predstava ob 20.15.

PTUJ: Ameri. film. »Samotna zvezdica«.

KINO »SLOGA«

Ameriški film

»KLOVN«

Tednik. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Ob 10 bo matineja istega filma. Predprodaja vstopnic od 9-11 in od 14 dalje.

Najprej zdravje, potem šele vse drugo!

Bolezni srca in krvnih žil (sklerozo), ledvic (pesek in kamne), žilcev (nervozno, nevtrasteno) in notranjih žlez (protin, sladkorno, basedov) zdravi uspešno Zdravilišče Radenska statna, Statna Radenci

KONCERTI

Na klavirskem večeru, ki ga priredi Akademija za glasbo v ponedeljek, 21. junija 1954 ob 20 v veliki dvorani Slov. filharmonije, bo izvajala absolventka Zdenka Car-Lukčeva, iz razreda red. prof. A. Trosta, skladbe Bacha, Beethovna, Chopina, Liszta in Papanodula. Vstopnice v koncertni poslovalnici.

Javna produkcija Glasbene šole Centralne ljudske univerze (harmonika, kitara) bo v sredo, 23. junija ob 18 v Steklini dvorani Ljubljanskega dvora, Pražakova ulica. Sodelovali bodo tudi vsi pedagoški šole. Vstopnina 30 din.

GLEDALIŠČA

DRAMA — LJUBLJANA

Nedelja, 20. junija ob 20: Harris: »Molčeca usta«. Izven in za podeželje. (Locky — Stane Česnik). Dohodek predstave kot pomoč SNG poplavlencem Celja.

Ponedeljek, 21. junija ob 20: Harris: »Molčeca usta«. Abonma S dramski (Locky — Lojze Rozman).

Torek, 22. junija ob 20: Harris: »Molčeca usta«. Abonma E.

Sreda, 23. junija ob 20: Harris: »Molčeca usta«. Abonma K.

Cetrtek, 24. junija ob 20: Harris: »Molčeca usta«. Abonma D.

OPERA

Nedelja, 20. junija ob 20: Verdi: »Trubadur«. Izven in za podeželje. Dohodek predstave kot pomoč SNG poplavlencem Celja.

Ponedeljek, 21. junija: Zaprt.

Torek, 22. junija ob 20: Verdi: »Trubadur«. Abonma red E.

Sreda, 23. junija ob 20: Švara: »Prešeren«. Abonma red E.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

Gledališka pasaža

Nedelja, 20. junija ob 20: Otto Beer: »Tišina — snemanje«. Izven.

Cetrtek, 24. junija ob 20: Otto Beer: »Tišina — snemanje«. Red Cetrtek. Vstopnice so tudi v prodaji. Zaključek sezone.

Cenjene abonente prosimo, da poravnajo svoje obveznosti zaradi zaključka gledališke sezone.

Antiperonosopna služba

Poročila za dne 18. junija 1954

Vreme: Otoplitev, ki se je pričela že pred dvema dnevoma, se je tekem večrajšega dne še stopnjevala, medtem ko je relativna vlaga nadalje popustila. Deževalo je po vsej Sloveniji, najobilnejši dež pa je bil na vzhodu, kjer so izmerili tudi preko 20 mm padavin.

Napoved: V Beli krajini, na Dolenjskem in Stajerskem naj bo škropljenje brezopojno komarico do 22. junija. Učinek kamejšera škropljenja bi bil izrazito manjši. Tretje škropljenje mora biti do istega dne zaključeno tudi v nizkem Primorju, Vipavski dolini in v Brdih. Na Tržaškem krasu (Sežana, Temenica) mora biti tretje škropljenje zaključeno do 23. junija, če bodo nastopile tekem 19. junija, pa čeprav le neznatne padavine.

RADIO KOPER

Dnevni spored za nedeljo, 20. junija

8.10 Slovenske narodne — 8.30 Našim kmetovalcem — 9.00 Mladinski tednik — 13.45 Glasba po žejah — 15.00 Rezervirano za mladinski festival — 17.00 Naša domovina: Narodne pesmi in ples — 18.15 Jurina in Frana — 19.20 Sport.

Diplomiranega ekonomista-pripravnika lahko tudi s prakso, in diplomiranega strojnega tehnika z 10-letno prakso sprejemmo takoj!

PLAČA PO DOGOVORU!

Ponudbe poslati na Upravo Cinkarne — Celje

Elektroenergetska skupnost Ljudske republike Slovenije

potrebuje

elektroinženirja ali tehnika

s prakso pri pogonu elektrarn za dispečarsko službo v Mariboru. Nastop lahko takoj. — Pisemne ponudbe na ELES, Ljubljana, poštni predal 252.

»DALMACIJA«

Tovarna karbida in cianamida Dugirat sprejme

elektrotehničnega ali elektrostrojnega inženirja

za položaj glavnega inženirja. Stanovanje zagotovljeno. Plača po dogovoru. Ponudbe pošljite na gornji naslov.

Občinski ljudski odbor Črnuče

Zveza komunistov Črnuče

Zveza borcev Črnuče

Socialistična zveza delovnega ljudstva Črnuče

čestitajo vsem preživelim borcem in vsem občanom občine Črnuče

K OBČINSKEMU PRAZNIKU 24. JUNIJU!

XI. Mariborski teden od 7. do 15. VIII. 1954

VELIKA GOSPODARSKA, KULTURNA IN ŠPORTNA REVIJA

Na železnici 25 % popusta!

INDUSTRIJSKA ŠOLA LITOSTROJ - LJUBLJANA

bo vpisovala učence v I. razred za šolsko leto 1954/55 v dneh od 15. junija dalje, vsak dan — razen nedelje — od 8 do 12 ure, v poklice: hvar, modelni mizar, strugar in strojni ključavničar.

Vpišejo se lahko vsi, telesno in duševno sposobni državljani FLR Jugoslavije, stari od 14 do 16 let. Prednost vpisa imajo kandidati z dovršeno nižjo gimnazijo in partizanske srote

Za vpis je potrebna prošnja, kolikovana v 30 din, polstni list in zadnje šolsko spričevalo. V prošnji naj bo navedeno tudi morebitno bivanje v internatu.

Vse ostale informacije se dobe v upravi šole osebno, pisмено ali telefonično na št. 21-811 do 819 interno 417.

DELOVNI KOLEKTIV GOSTINSKEGA PODJETJA — ČRNUČE

čestita svojim gostom in občanom občine Črnuče k občinskemu prazniku, 24. juniju.

Z dobro kapljico in okusno hrano se boste pri nas okrepčali. Postrežba hitra in solidna. Obiščite nas!

DELOVNI KOLEKTIV TOVARNE ELEKTROMATERIALA „ELMA“ - ČRNUČE

čestita vsemu delovnemu ljudstvu občine Črnuče k občinskemu prazniku 24. juniju

Izdelujemo vse vrste suhih transformatorjev, elektroinstalacijski material, razvodni material in izolacijski material

Kvaliteta prvovrstna!

DELOVNI KOLEKTIV GOSTINSKEGA PODJETJA — ČRNUČE

čestita svojim gostom in občanom občine Črnuče k občinskemu prazniku, 24. juniju.

Z dobro kapljico in okusno hrano se boste pri nas okrepčali. Postrežba hitra in solidna. Obiščite nas!

DELOVNI KOLEKTIV TOVARNE ELEKTROMATERIALA „ELMA“ - ČRNUČE

čestita vsemu delovnemu ljudstvu občine Črnuče k občinskemu prazniku 24. juniju

Izdelujemo vse vrste suhih transformatorjev, elektroinstalacijski material, razvodni material in izolacijski material

Kvaliteta prvovrstna!

DELOVNI KOLEKTIV TOVARNE ELEKTROMATERIALA „ELMA“ - ČRNUČE

čestita vsemu delovnemu ljudstvu občine Črnuče k občinskemu prazniku 24. juniju

Izdelujemo vse vrste suhih transformatorjev, elektroinstalacijski material, razvodni material in izolacijski material

Kvaliteta prvovrstna!

DELOVNI KOLEKTIV TOVARNE ELEKTROMATERIALA „ELMA“ - ČRNUČE

čestita vsemu delovnemu ljudstvu občine Črnuče k občinskemu prazniku 24. juniju

Izdelujemo vse vrste suhih transformatorjev, elektroinstalacijski material, razvodni material in izolacijski material

Kvaliteta prvovrstna!

CEMENTARNA TRBOVLJE v Trbovljah razpisuje mesto

gradbenega inženirja oz. tehnika

z ustrezajočo prakso za vodenje nadzorstva pri gradbenih delih v zvezi z rekonstrukcijo tovarne. — Plača po dogovoru. Nastop službe takoj. Ponudbe je treba poslati na Upravo cementarne Trbovlje.

VOJNO GRADBENO PODJETJE »NAPRED« iz BEOGRADA, Zemunska 26

POTREBUJE

zidarje, armirce in nekvalificirane delavce

ZA DELO V BEOGRADU!

Strokovni delavci iz drugih krajev dobe plačano voznino do Beograda. Za samske stanovanje zagotovljeno!

PRIZNANJE

Dne 21. X. 1952 smo od TOVARNE AVTOMOBILOV v MARIBORU kupili kamion znamke »PIONIR« (štev. motorja 12287, šasijske 12190), ki je pri nas v stalni uporabi za redni medkrajevni prevoz blaga tudi po vaških poteh. — Šoferjem Osmanom Djugumovićem je kamion prevozil 80.364 km brez večjih popravil in je še danes v stalni uporabi — sposoben še za nadaljnjih 10 do 20.000 km pred generalnim popravilom.

Prepričali smo se, da TOVARNA AVTOMOBILOV v MARIBORU izdeluje kvalitetne kamione imenovane vrste in ji po tej poti izražamo svoje popolno zadovoljstvo in priznanje.

»Zadružni magazin« — Bosanska Gradiška

PET-TONSKI AVTO FWD

(federal na bencin) z rezervnimi deli

ŠTIRI-TONSKI FORD CONWERTER

oba generalno popravljena, prikladna za zelo slabe terene, in

TRIČETRT-TONSKI AVTO FORDSON

potreben popravila

poceni prodaja

HIDROMONTAŽA — MARIBOR, Gosposvetska 86**RAZGLAS**

Uprava za gradnjo prekopa Donava-Tisa-Donava, Novi Sad bo imela dne 27. julija 1954 ob 11. uri v svojih prostorih, Bulevar maršala Tita 23,

II. OFERTALNO LICITACIJO

za gradnjo daljnovođa in trafopostaj na namakalnih poljih:

1. CRVENKA—VEPROVAC s telefonsko linijo, predračunska vsota 15.306.728 din
2. KULA—CRVENKA, predračunska vsota 14.465.775 din

Pogoji za licitacijo in elaborat so na vpogled vsak dan v prostorih uprave, soba številka 5, od 7. do 13. ure.

Oglašujte v
»Ljudski pravici Borbi«!**KOLUBARSKI RUDNIK LIGNITA — VREOCI**

RAZPISUJE

prvo ofertalno licitacijo

1. za izdelavo industrijskega tira na prostoru sušilnice v Vreocih

Predračunska vsota 350.000.000 dinarjev

2. za izdelavo kontaktne mreže od sušilnice v Vreocih do dnevnega kopa v Rudovcih

Predračunska vsota 12.200.000 dinarjev

LICITACIJA BO DNE 21. JULIJA 1954 OB 10 DOPOLDNE V PROSTORIH DIREKCIJE V VREOCIH.

Tehnična dokumentacija in pogoji licitacije so na vpogled vsak delovni dan v pisarni direktije v Vreocih.

Ponudniki naj pismeni ponudbi prilože: pismeno izjavo, da so jim pogoji in glavni projekt znani, in pristanek, da bodo po njih licitirali; garancijsko pismo Narodne banke FLRJ o položeni kavčiji v višini 2% predračunske vrednosti objekta; dokazilo o registraciji podjetja.

Ponudbe v zapečatenih kuvertah se sprejemajo do dne 21. julija 1954 do 9. ure.

Direkcija Kolubarskih rudnikov lignita — Vreoci

LESNIO INDUSTRIJSKO PODJETJE »JELOVICA«
v Skofji Loki potrebuje:**TEHNIKA**

lesno industrijskega odseka, ki ima prakso v mizarski ali tesarski stroki — in

TEHNIKA

ki je specializiran ali ki se želi specializirati v sušenju lesa. Stanovanje zagotovljeno!

KONEC MESECA IZIDE PRI CANKARJEVI ZALOŽBI V LJUBLJANI
KNJIGA O**III. KONGRESU
ZVEZE KOMUNISTOV SLOVENIJE**NA Približno 500 STRANEH, KI BO STALA V SUBSKRIPCiji
VEZANA V POLPLATNO LE 300 DINARJEV

Po zgoraj navedeni znižani ceni (v prosti prodaji bo knjiga dražja) jo bodo prejeli le tisti naročniki, ki se bodo nanjo naročili najkasneje do 25. JUNIJA 1954., vplačilo pa izvršili do 5. julija 1954. — Knjigo bomo razposlali naročnikom po prejemu vplačila

NAROCILA SPREJEMA:

UPRAVA CANKARJEVE ZALOŽBE V LJUBLJANI, KIDRICEVA 1-I., KNJIGARNA CANKARJEVE ZALOŽBE V LJUBLJANI, NEBOTICNIK, VSE OSTALE KNJIGARNE V LRS, POVERJENIKI V ORGANIZACIJAH, USTANOVAH IN PODJETJIH

Naročnikom »Naše stvarnosti«

S 6. številko, ki bo kmalu izšla, poteče naročnina vsem bralcem »NAŠE STVARNOSTI«, ki so se naročili za I. polletje 1954.

Prosimo vse takšne naročnike, da takoj pošljejo naročnino za II. polletje, ker v nasprotnem primeru ne bodo dobili prihodnje številke časopisa.

Naročnina za drugo polletje znaša prav tako 350 din. Denar pošljite na NOVINSKO IZDAVACKO PREDUZEČE »BORBA«, tekoči račun 102-T-76 z označbo, da je namenjen za časopis »NAŠA STVARNOST«.

UPRAVA

PRODAMO

NAJUGODNEJŠEMU PONUDNIKU

enoramensko ekscentrično stiskalnico

(SEKALNI STROJ), velikosti delovne mize 37,5 cm, jakost pritiska 15 ton, na motorni pogon;

štiristopenjsko težko potisno stiskalnico

tako imenovano »BLITZPRESS«, fabrikat Krause, format 63 x 75, jakost pritiska 350 ton, na motorni pogon (potrebna moč 6 ks).

Ogled vsak delovni dan od 7. do 13. ure.

KUPIMO**3 la nosilce (traverze) N-20 ali N-24**

nove ali rabljene, dolžine nad 10 metrov

ali zamenjamo

3 la nosilce N-40

dolžine 11 metrov, za nosilce gornjih dimenzij.

Ponudbe pismeno ali po telefonu

ŠTAMPARSKI ZAVOD »OGNJEN PRICA« - ZAGREB

SAVSKA CESTA 31 — TELEFON 33-892 in 39-726

TRGOVSKO PODJETJE »ŽELEZNIČAR« - LJUBLJANA

obvešča vse svoje poslovne prijatelje, da se s 1. julijem 1954

preosnuje v GROSISTIČNO PODJETJE

V bodočem poslovanju bo podjetje predvsem stremelo, da bo oskrbelo odjemalce s kakovostnim blagom in po konkurenčnih cenah.

Podjetje bo na željo odjemalcev sproti dostavljalo naročeno blago, ker razpolaga z lastnimi prevoznimi sredstvi. Cenjene odjemalce prosimo, da nam sporočajo svoje želje in pripombe, katere bomo vedno upoštevali. Interesente prosimo, da nas obiščejo. Se toplo priporočamo.

TOVARNA DUŠIKA RUŠE

razpisuje mesto

obratnega splošnega zdravnika

za tovarno

KOMFORTNO DRUŽINSKO STANOVANJE TAKOJ
NA RAZPOLAGO!

PLAČA PO DOGOVORU!

TRIJE

E M REMARQUE

tovariši

ROMAN 103

Ozrl sem se. Ves okrvavljen je vratar slonel na zidu. Zdaj je klečnil na kolena, padel in se začel počasi, ko orjaška, blesteča žuželka v svoji uniformi po vseh štirih plaziti proti vhodu.

»Ta se zlepa ne bo več pretepal,« je dejal Gustav. »Zdaj pa le urno od tod, preden kdo pride! To je bila že huda telesna pokodba.«

Vrgla sva denar na hodnik, skočila v avto in se odpeljala.

»Ali tudi jaz krvavim?« sem vprašal, »ali pa je to vratarjeva kri?«

»Iz nosa ti spet teče,« je odgovoril Gustav. »Z levico te je pošteno kresnil po njem.«

»Tega niti opazil nisem.«

Gustav se je zasmeljal.

»Veš,« sem dejal, »zdaj se počutim znatno bolje.«

18

Naš taksi je stal pred barom. Vstopil sem, da bi zamenjal Lenza ter vzel ključne in izkaznice Gottfried je prišel z menoj iz bara. »Si dobro zaslužil?« sem vprašal.

»Tako, srednje,« je odgovoril. »Ali je preveč taksijev ali pa premalo ljudi, ki se z njimi vozijo. Kako si pa ti opravil?«

»Slabo. Vso noč sem stal in čakal, zaslužil pa nisem niti dvajset mark.«

»Slabi časil!« Gottfried je namrščil obrvi. »No, potemtakem se ti pa danes nikamor ne mudi, a?«

»Ne, zakaj pa vprašuješ?«

»Ali bi se lahko peljal nekaj časa s teboj?«

»Zakaj pa ne.« Vstopila sva. »Kam si pa namenjen?« sem vprašal.

»K stolnici.«

»Kaj?« sem se začudil. »Da nisem morda slišal napačno? Razumel sem stolnico.«

»Ne, dragi moj, prav si slišal. K stolnici sem namenjen.« Presenečeno sem ga pogledal. »Ne čudi se, marveč vozil!« je dejal Gottfried.

»No, že prav.« Odpeljala sva se.

Stolnica je stala v starem delu mesta, na prostem trgu, sredi hiš, v katerih so stanovali duhovniki. Ustavil sem se pred glavnim vhodom. »Naprej,« je dejal Gottfried. »Na drugo stran.«

Vedel mi je ustaviti pred stranskim vhodom na zadnji strani in tam je izstopil. »Obilo zabave,« sem rekel. »Domnevam, da greš k spovedi.«

»Pojdi z menoj,« je odgovoril.

Zasmejal sem se. »Danes ne. Molil sem že davil. To mi zadostuje za ves dan.«

»Ne brbljaj neumnosti, Baby! Pojdi z menoj. Biti hočem širokogruden in ti nekaj pokazati.«

Radoveden sem mu sledil. Vstopila sva skozi majhna vrata in prišla takoj na preprežene hodnike Zgrajeni so bili v obliki četverkotnika, sestavljeni iz dolgih vrst obokov, ki so sloneli na

notranji strani na sivih granitnih stebrih in obrobljali vrt. V sredini je stal velik, preperel križ s Kristusom Ob straneh so bile kamnitne reliefnе podobe križevnega pota Pred vsako podobo je stala stara molilna klop. Vrt je bil zapuščen in cvetelo je vse vprek.

Gottfried je pokazal na nekaj velikih grmov belih in rdečih vrtnic. »Tole sem ti hotel pokazati! Ali jih poznaš?«

Presenečen sem obstal. »Seveda jih poznam,« sem odgovoril.

»Torej tu si jih natrgal, ti stari cerkveni tat!«

Pat se je bila pred tednom dni preselila h gospe Zalewski in Lenz ji je poslal zvečer po Juppju velik šopek rož. Bilo jih je toliko, da je moral Jupp dvakrat oditi pred hišo in da se je obakrat vrnil s polnim naročjem. Ze sem si belil glavo, kje neki jih je Gottfried dobil, kajti poznal sem njegovo načelo, da rož nikoli ni kupil. V mestnih nasadih jih nikoli nisem videl.

»To je pametna misel!« sem priznal. »Takšna misel mora človeku šiniti v glavo!«

Gottfried se je namuznil. »Ta vrt je prava zlata jama! Svečano mi je položil roko na ramo. »S tem te sprejemam za družabnika. Mislim, da prav zdaj to lahko s pridom uporabiš!«

»Zakaj pa prav zdaj?« sem vprašal.

»Ker so mestni nasadi trenutno precej goli. In ti nasadi so bili doslej edina paša, a?«

Prikimal sem.

»Razen tega,« je nadaljeval Gottfried, »se bližaj zdaj dobi, ko se pokaže razlika med malomeščanom in kavalirjem. Malomeščan je tem manj pozoren, čim dlje pozna žensko. Kavalir pa je čedalje pozornější. Široko je zamahnil z roko. Tako boš lahko postal naravnost ganljiv kavalir.«

IZ NAŠIH KRAJEV

Dogodek, ki vzbuja zanimanje s sliko in predmeti od stare k novi šoli

Včeraj so v Kranju odprli okrajno razstavo osnovnih, srednjih in strokovnih šol — Ob koncu šolskega leta je okraj nagradil učitelje in profesorje z ekskurzijami po vsej Sloveniji

»In prosimo oblast, da omogoči našim vajencem, da bodo lahko posejali šolo podnevi in ne zvečer, kar mladino zavaja na kriva pota...«, tako nekako so pisali škofjelški obrtniki svoji občini. Toda ne današnji, temveč pred 65 leti. Tedaj so imeli, kot kaže, mojstri vse drugačno skrb za rast obrtniškega naraščaja kakor sedaj, ki je treba marsikaterega mojstra pristiliti, da pošilja vajenca redno v uk. Tako je bilo torej tedaj, ko so se v Skofji Loki in Kranju pojavile prve večerne šole za vajence mladino. To dobo vse do danes prikazuje zgodovinski oddelek kranjske šolske razstave.

kadaj so v sedanjem kranjskem okraju odprli prvo šolo? Ne v Kranju, kot bi utegnil kdo misliti, temveč v Skofji Loki okrog leta 1700. Kranj je bil namreč tedaj v primeri z Loko kaj nepomembno mesto, saj so freiški škofje svojemu stolnemu mestu vtisnili pečat blaginje s posebnimi pravicami, ki so mu jih izvojevali. Kranj je začel Loko izpodrivati šele z rastjo industrije, ki je enkrat za vselej pometla s cehi. Loka je prva imela dvorazredno šolo, Kranj pa se je dolga leta moral zadovoljiti z enorazrednico.

In tako nas razstava povede od nekdanjih cehovskih šol v razdobje najširšega razmaha industrijskih in obrtnih strokovnih šol, ki so z rastjo kranjske industrije zadobile vseobči družbeni pomen. Mogočen in zaupanje vzbujajoč je pogled na številne predmete, ki jih razstavljajo učenci 1., 2. in 3. letnika, bodoči mojstri »Iskre«, tovarne za precizno mehaniko, »Save«, tovarne gumijevih izdelkov, in številnih drugih industrijskih in obrtnih obratov v kranjskem okraju.

Vse to so predmeti, ki so jih izdelali učenci za izpite in ki jih za nič na svetu ne bi prodali. Krasne omare za jedilnice in spalnice, avtomobilski plašči, gumijeve ležalne blazine, vrtni stroji, telefonski aparati... Kdo bi mogel našteti vso to lepoto in bogastvo, delo spretnih in marljivih rok mladih ustvarjalcev.

Razstavljajo še mladi vrtnarji iz Skofje Loke, mladi kovinarji iz združnega podjetja »Niko« v Zelezniških, in — tega bodo veseli vsi tisti, ki se radi lepo in moderno oblačijo — krojači, ki-

vilje in pletilje iz mnogih obrtnih šol kranjskega okraja. Za vegetarijance in sladokusce bodo poskrbeli učenci mlekarške šole v Kranju, edinstvene te vrste v naši državi. Razstavljali bodo vse izdelke od mleka preko sira, masla, do raznovrstnih jogurtov.

Zanimiva je idejna zasnova razstave. Poleg zgodovinskega dela bo namreč tudi prikazala primer najslabše in najsoodobnejše urejene učilnice, s pripomočki, med katerimi preseneča zlasti bogata zbirka učil trgovske šole. Tu vidimo vse vrste žitaric in drugih živil, ki jih mora mladi trgovec že v šoli spoznati. Na razstavi je videti tudi najsoodobnejši način poučevanja s kinoprojektorji in učili, ki so jih izdelali učitelji sami.

Razstavo je pripravil Svet za prosveto in kulturo OLO Kranj, ki namerava ob tej priložnosti prikazati izredne uspehe in prizadevanje okrajnih učiteljev in profesorjev, da bi bil pouk preprostejši in popolnejši s pripomočki, brez katerih si ne moremo misliti sodobne šole. Ob koncu šolskega pouka jim je okraj priznanje za uspešno delo omogočil večdnevne ekskurzije z avtobusi po Sloveniji. Prva skupina prosvetnih delavcev bo že 22. t. m. krenila prek Vrščice v Trento in Bovec. N. Z.

Več ko 10 milijonov za poplavljenec

Trbovlje, 18. jun. Cim so v Trbovljah in po vsem trboveljskem okraju izvedeli za hudo nesrečo, ki je začela prebivalstvo v obeh sosednjih okrajih, so delovni kolektivi takoj priskočili na pomoč. V celjskem okraju so trboveljski gasilci in druge skupine pomagali poplavljenecem, v okraju pa so začeli zbirati sredstva, s katerimi bi prizadetim olajšali gorje.

Vsi delovni kolektivi v Trbovljah, Zagorju, Hrastniku in Radečah so sklenili, da bodo prispevali za poplavljenec svoj enodnevni zaslužek. Nekateri delovni kolektivi so v ta namen delali minulo nedeljo, drugi bodo to nedeljo. Skupni znesek enodnevnega zaslužka delavcev in uslužbencev bo prinesel poplavljenecem nad 3 milijone dinarjev. Zbiranje prispevkov, ki so ga vzorno organizirale vse sindikalne podružnice, še ni zaključeno. Dosej zbrana pomoč za prizadete v obeh sosednjih okrajih znaša že nad 10 milijonov din. Z.

S seje MLO Maribor

MLO Maribor je razpravljalo o izpolnjevanju gospodarskega načrta, o prodaji hiš splošnega ljudskega premoženja in o zaposlitvi začasnó nezaposlenih ter povečanju števila vajencev

Maribor, 19. junija MLO Maribor je na eni zadnjih sej ugotovil, da bi izvajanje gospodarskega načrta bilo treba pregledovati tudi med letom. Zato je na davišnji seji razpravljal v poročilu, ki ga je podal predsednik gospodarskega sveta pri MLO o izpolnjevanju plana v prvih štirih mesecih letošnjega leta. Velika večina podjetij je količinsko plan izpolnila, finančni plan pa celo visoko pre-

segla. Prenizko planiranje dobička v podjetjih je povzročilo nekatere nevesočnosti, zato bo za prihodnje leto treba pripraviti realnejše načrte. MLO bo v bodoče razpravljalo o izpolnjevanju gospodarskega načrta za vsako četrtletje, delovnim kolektivom pa priporoča, da bi se z izpolnjevanjem plana seznanjali še pogosteje, morda celo mesečno.

Dosedanje dražbe hiš splošnega ljudskega premoženja niso zadovoljive, ker je bila prodana komaj ena tretjina hiš, ki so bile na dražbi. Zato je MLO po razpravi izglasoval nova navodila k odloku o prodaji teh hiš. Ta navodila dajejo komisiji za prodajo hiš in gospodarskemu svetu pri MLO več možnosti za čimprejšnjo prodajo hiš po ustreznem cenl. Plačevanje kupljenih hiš pa bodo pospešili s tem, da bodo kupci odšteli toliko procentov odkupne cene, kolikor pred pretekom dvajsetletnega roka bo hišo odplačal.

MLO Maribor je razpravljalo tudi o zaposlitvi začasnó nezaposlene delovne sile, o nezaposleni mladini, ki se želi izučiti za kakšen poklic in o vlogi, ki naj bi jo v bodoče imele predavalnice za delo. Ustanovljena je komisija, ki bo preučila to vprašanje, o zaključkih po poročila na prihodnji seji. O teh vprašanjih bo treba razpravljati tudi z ljudmi ter jim dati perspektivo, kje se bo v prihodnosti možno zaposliti in katere stroke bodo ostale še precej časa prenasličene z delovno silo. Predvsem bo treba preučiti perspektivne možnosti za zaposlitev žensk. F.

Novi slovenski grobovi na tujem

V Clevelandu so umrli Janes Mratkovič, doma iz vasi Pristava pri Kostanjevici, Uršula Česnik roj. Debevo, stara 67 let, doma iz Maltenje vasi na Krasu, Jože Škulca, star 74 let, doma iz Zverce vasi na Dolenjskem, Franciška Lukac, stara 72 let, doma iz vasi Markovščina na Primorskem, Marija Kurik, rojena Bernhart, stara 71 let, doma iz Slovenskih goric, Marija Godoc, stara 52 let, doma iz Pokreka pri Bakuhi, France Bupnik, star 63 let, Jože Hutter, star 67 let, doma iz Kočevja, Ana Straus, roj. Klemenčič, stara 50 let, rojena v Clevelandu in Antoun Marinčič, star 56 let, doma iz vasi Bedrijan na Primorskem. V Fontai je umrl Tomaz Plat, star 67 let, doma iz Krašnje, v La Salle pa Jože Goršak, doma iz okolice Brežje.

Maribor

Novi sadni nasadi v mariborski okolici

Pred dnevi je komisija vinarskih in sadjarskih strokovnjakov iz Maribora pregledala obnovljene nasade v mariborskem okoliškem okraju. Te nasade je obnovila in uredila Strojna služba, podjetje Okrajne združne zveze. V Zerjavcih, na področju kmetijskega gospodarstva Lenart v Slovenskih goricah, je predala Strojna služba delovnemu kolektivu v upravljanje nad osem hektarom sadovnjaka. V njem so lansko jesen in letošnjo pomlad posadili 877 srednjedebečnih jablan in breskev. Kot podkulturo so posadili semenski fižol, čigar pridelek je namenjen za izvoz. Zemljišče so pri rigolanju tudi primerno zravnali, osušili so dva manjša ribnika in uredili kanalizacijo. Drevesa nameravajo zavarovati pred zajci z žičnimi ščitniki. Obnovljen sadovnjak v Zerjavcih bo za zgled vsem okoliškim kmetovalcem. Pred vojno so iz Lenarta, kot središča sadjarstva v Slovenskih goricah, prodali mnogo sadja v inozemstvo. V ta namen so zgradili tudi sodobno sadno skladišče za 35 vagonov sadja, v katerem pa sedaj zaradi pomanjkanja jabolk shranjujejo krompir.

darstvo Jarenina nekoliko zamenarilo mlade nasade. Komisija je dala delovnemu kolektivu primerno napotke za izboljšanje. Iz

Prometna nesreča zaradi nepredvidnosti Na cesti od Ajdovšine proti bluku se je pred dnevi pripetila hujša prometna nesreča zaradi nepredvidnosti šoferja Jožeta Mikušca, ki je šofiral 3-tonski avto iz Ajdovšine proti bluku. Pred poslopjem podjetja »Primorje-Export« pa je zadel v drug tovorni avtomobil, ki je bil naložen z lesom in je stal na desni strani ceste. Škoda je približno 70.000 din. Šofer se bo zagovarjal pred sodiščem.

Vlomilcu so na sledu V Zgornji Kungoti je pred nekaj dnevi vnočil v stanovanje Avgusta Marotta in odnesel 2 ženski kromani uri in zlat obesek. Vse skupaj je vredno približno 20.000 din. Tistega večera je bilo vnočeno tudi v stanovanje Marije Brus v vasi Jedlovnik. Tam je bil vzlet moške hlače, vredne 4000 din. Ugotovili so, da je v obe stanovanji vnočil isti človek in so mu preiskovalni organi že na sledi.

Nezanesljiv nočni čuvaj Rudolf Hojč je bil nočni čuvaj pri podjetju Konstruktor v Mariboru. Njegova dolžnost je bila čuvati ponoči gradbišče sindikalnega doma v Mladinski ulici. To dolžnost pa je grdo zlorabil. Nekega jutra so opazili, da so na gradnji potrebne vse stvari izginile. Štirer je bila podjetju povzročena škoda v znesku 147.000 din. Preiskava je ugotovila, da je čevl odtrgal nočni čuvaj Hojč, ki jih je prodal podjetju Odpad kot odpadno blago. Na obravnavi je dejanje tajni in trdil, da je čevl nekje našel. Sodišče pa je ugotovilo, da so prodane čevl prav tiste, ki so bile na gradnji odtrgane, in je Hojča obsodilo na 9 mesecev zapora.

Smrtna nesreča pri delu Pri Tovarni močnih krmil v predmestju Ljubljane se je smrtno ponesrečil delavec Muhamed Agić Husein. Pod njim se je podri viseči obo in je z njim vred padel 16 m globoko.

Maribor

OD VSEPOVSOD

LJUBLJANA Pred kratkim je bila druga letna skupščina Društva strojevodij in kurjačev, ki se jih je udeležilo 60 zastopnikov iz vseh krajev Slovenije in ostalih republik. Udeležili so se je tudi zastopniki inspekcije dela, Društva inženirjev in tehnikov in drugih. Predsednik društva je v poročilu poudaril predvsem to, da bi bilo treba zvezati vsa društva te stroke v državi v zvezo.

Na terenu Zgornja Šiška je SZDL klub poletju še vedno delavna. Studijska komisija prireja redno debato večer; na zadnjem takem večeru so govorili o socialnem zavarovanju. Da bi bili ti večeri v bodoče še bolj zanimivi, so sklenili, da bodo sredi terena poleg poštnega nabiralnika pridobili še en nabiralnik z napisom: »Ce ne veš — vprašaj!« Tako bodo prebivalci anonimno ali s podpisom lahko oddajali v nabiralnik

razna pismena vprašanja, ugovore, predloge, kritiko in podobno. Studijska komisija pa bo skrbela, da bodo na vse to dobili odgovor na debatnem večeru.

DRVANJA V SLOVENSkih GORICAH Na zadnjem zasedanju občinskega ljudskega odbora v Drvanji je bilo možno spoznati, da je odbor znal pridobiti volivce za razna dela, ki jih je bilo treba opraviti v občini. Tako so ljudje doslej opravili že okrog

1200 prostovoljnih delovnih ur pri pravljanju cest, kopanju jarkov in podobno. Ko so razpravljali o davku so ugotovili, da imajo precej zastankov in da ga bo treba poravnati. Ena bodočih nalog odbora je poskrbeti, da se bodo vsi prebivalci udeležili fiturografiranja, ki bo julija. Odbor pa je dolžni po vaseh ljudi, ki bodo skrbeli za pregledovanje krompirišč. Organizirali bodo tudi pregled živine, ker sumijo, da je nekaj živine tuberkulozne. Pokrivali so se tudi o delu krajevskih podjetij.

PTUJ Učenci vajenske šole v Ptujju bodo danes odprli razstavo obrtnih izdelkov. To je že njihova peta razstava po osvoboditvi. Učenci raznih strokovnih pripravili kakih 250 različnih izdelkov. Na večerni akademiji, ki bo tudi te dni, bo samostojni tamburški zbor skupaj s telovadnimi skupinami nastopil s celovečernim programom.

MARIBOR Slovenski očetki, ki je z velikimi uspehi koncentiral po naši domovini ter v Nemčiji, Holandiji in pravkar ponovno v Trtu, bo v ponedeljek 21. junija priredil koncert v Mariboru. Čisti dobiček koncerta je namenjen poplavljenecem v celjskem okraju. Vstopnice v upravi »Večera«, Gosposka ul. 22.

Slovenski rojaki za poplavljenec

Slovenska izseljenska matica in Putnik v Ljubljani sta priredila v Sadržek v hotelu Union družabni večer za slovenske rojake iz Amerike pred njihovim odhodom na izletniško potovanje po Sloveniji, Slovenskem Primorju, Istri, jugoslovanski coni STT in Kvarnerski rivieri. Zbranim rojakom je spregovoril v pozdrav v imenu glavnega odbora slovenske izseljenske matice predsednik Tone Seliskar, nakar se je zahvalil za lep sprejem in prijetno presenečenje za slovensko narodno, borbena in partizansko pesmijo rojak Pink Vincent. Rojaki so podarili slovenskemu očetku nekaj denarja. Slovenski očetki pa je izrazil slovenskim rojakom željo, da bi odstopili darilo kot svojo pomoč poplavljenecem celjskega in krškega okraja. Ta plemenita gesta članov slovenskega očetka je izredno vplivala na slovenske rojake, ki so nato zbrali lep prispevek in ga kot svoj dar namenili poplavljenim področjem. Prispevek so izročili slovenski izseljenski matici, ki ga bo poslala odboru za pomoč poplavljenim krajem. Slovenskim rojakom želimo na njihovem potovanju srečno pot.

Danes bo priredil mladi, a agilni Veslaški klub »Krk« v Novem mestu II. dolensko regato, na kateri bodo sodelovali veslači iz Maribora, Bleda, Karlovca in Ljubljane. Na zanimivo prireditve, ki bo potekala pod pokroviteljstvom LO MO Novo mesto, vabijo Novomeščani vse prijatelje lepe Krke

BRALCI NAM PIŠEJO

Po slikarski razstavi v Ptujju

Te dni je bila v Ptujju zaključena razstava 960 listov jugoslovanske grafike in razstava del mariborskih in ptujjskih slikarjev, ki so tokrat razstavljali svoja najnovejša in do sedaj še nerazstavljena dela.

Razstavo je organizirala Umetnostna galerija v Mariboru v sodelovanju mariborske podružnice Društva likovnih umetnikov Slovenije. Aranžirali so jo delavci umetnostne galerije v prostorih stalne slikarske galerije na ptujjskem gradu.

Trditi smemo, da je bila prav ta zadnja razstava ena najlepših povojnih slikarskih razstav, ki so v zadnjih letih obiskale Ptuj, posebno še zato, ker tokrat ni bila prostorno omejena tako, kot vse dosedanje razstave, ki so v splošni stiski in pomanjkanju primernega razstavnega prostora gostovale v sejni dvorani Mestnega magistrata, na zelo majhni razstavnici površini. — Zadnja razstava je obsegala 6 obsežnih sob, od katerih so štiri zavzemala dela jugoslovanskih slikarjev, ki jih že poznamo z razstave v Ljubljani in Mariboru, medtem ko so zadnja dva prostora obsegala dela mariborskih in ptujjskih slikarjev. Tudi sicer je bila razstava aranžirana izredno okusno in smotno, tako da je bila že na prvi pogled izredno privlačna.

Toda kljub vsem takim prednostim razstava žal v Ptujju ni žela zelenih uspehov. Izredno nizko število navzočih ob otvoritvi v nedeljo 6. junija je govorilo o pomanjkanju zanimanja za kulturno prireditve, ki so je Ptujjani deležni le redkokdaj. Razstava del jugoslovanske grafike je bila organizirana pod pokroviteljstvom Zveze sindikatov Jugoslavije

pod lepim geslom »Umetnost ljudstvu«. — Toda žal ravno Sindikalna zveza v Ptujju ni storila ničesar za agitacijo in propagando. Prav ključna je bilo tudi to, da sindikalni svet ni poslal k otvoritvi nobenega predstavnika. Tako si je razstavo v glavnem ogledala le peščica stalne publike, ki se v provincialnem mestu zanima za umetnost. Prireditve pa je šla — a ne brez krivde razen faktorjev — mimo tistih, ki jim je bila v prvi vrsti namenjena.

Drugo, kar je vsekakor negativno vplivalo na nensus teh razstav, je oddaljenost razstavnih prostorov. Če primerjamo število obiskovalcev na zadnjih razstavah, nas naravnost preseneča relativno visoka številka, ki je običajno presegla celo število obiskovalcev razstav v Mariboru, ker jih je pač pritegnila neposredna bližina magistrata, kjer so gostovale take prireditve. Verjetno bi bil uspeh razstave 960 listov jugoslovanske grafike v Ptujju neprimerno večji, če bi bila v središču mesta in ne na gradu, ki v resnici ni oddaljen, a je kljub temu, tako kot pravijo ljudje, »od roka«. Pri tem se moramo zamisliti, kako bo v bodoče v Ptujju z razstavljanjem. Ali je sploh sposoben sprejeti v bodoče kakršnokoli razstavo, ker zaradi uporabe sejne dvorane ni mogoče več računati na prostor v Mestnem magistratu!

Veliko in lepih razstav je pred vojno gostovalo v prostorih Narodnega doma, ki je bil v resnici takrat pravi dom kulture. Ze nekolikokrat so nekateri forumi v Ptujju skušali vrniti zgradbi v Vošnjakovi ulici to lepo in kulturno vlogo, a se jim žal

doslej to še ni posrečilo. Narodni dom je v resnici še vedno zanemarjen, v njem stanujejo stranke, ki žal nimajo čuta za red in snago. Dva edina prostora pa sta namenjena manjšim plesom in zabavam, ki dom kulture, ki je imel v borbi slovenskega življa s ptujjsko nemakurtarijo pred prvo svetovno vojno precej pomembno vlogo, polagoma še bolj uničujejo. Ali Narodnega doma v Ptujju v resnici ne bi mogli urediti! Prepričani smo, da bi ga mogli obnoviti z manjšimi stroški ter mu tako vrniti njegovo nekdanje kulturno poslanstvo; vsekakor pa bi bili njegovi večji prostori edino primerne za občansko umetnostne razstave, ki bi jih bil lahko deležen Ptuj v večji meri, kakor jih je bil doslej.

V Prestranku pri Postojni so obvezniki predvojaške vzgoje zaključili taborjenje. To je bila že druga skupina, tako da je taborilo skupaj že 500 mladincev. Posebno so se izkazali fantje druge skupine, ki so prišli iz Notranjske, hruševske, postojnske in dolanske občine

Istrski motivi 1200 prostovoljnih delovnih ur pri pravljanju cest, kopanju jarkov in podobno. Ko so razpravljali o davku so ugotovili, da imajo precej zastankov in da ga bo treba poravnati. Ena bodočih nalog odbora je poskrbeti, da se bodo vsi prebivalci udeležili fiturografiranja, ki bo julija. Odbor pa je dolžni po vaseh ljudi, ki bodo skrbeli za pregledovanje krompirišč. Organizirali bodo tudi pregled živine, ker sumijo, da je nekaj živine tuberkulozne. Pokrivali so se tudi o delu krajevskih podjetij.